

Universitätsbibliothek Wuppertal

Iulianu Autokratoros Ta Sōzomena, Kai Tu En Agiois Kyrillu Archiepiskopu Alexandreias Pros Ta Tu En Atheois Iulianu Logoi Deka

Julian

Lipsiae, Anno MDCXCVI.

Oratio I.

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1694](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1694)

ΙΟΥΛΙΑΝΟΥ
ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ
ΤΑ ΠΑΝΤΑ.

Τμήμα πρῶτον τῆς λόγου περιέχον.

JULIANI IMP.
OPERA.

Pars prima Orationes illius complectens.

Interprete DIONYSIO PETAVIO Aurelianensi,
e Societate JESU.

IN CONSTANTII IMPERA-
toris laudem.

ORATIO I.

Ulm ego jamdudum
(maxime Imperator)
virtutem tuam ac gesta
prædicare cuperem:
cumque & bella a te
confecta, & sublata ty-
rannides commemorare
vellem; quemadmodum, inquam, ab al-
tera, oratione ac persuasione satellites abs-
traxeris, alteram armis expugnaris: sola
me gestarum rerum magnitudo deterruit.
Non enim id mihi metuendum arbitrabar,
ne oratio mea ab facinorum tuorum di-
gnitate brevi aliquo intervallo recederet;
sed illud potius, ne a proposito penitus
aberrasse judicaret. Nam qui in foren-
si certamine ac Poëtica sæpius occupan-
tur, nihil mirum est, si rerum a te gesta-
rum præconium nullo negotio suscipi-
ant. Hoc enim ex assidua dicendi ex-

ἘΓΚΩΜΙΟΝ ΠΡΟΣ ΤΟΝ
Αὐτοκράτορα Κωνσταντίνον.

26. EIS

ΛΟΓΟΣ Α.

ΠΑΛΑΙ με προθυμώ-
μενον, ὦ μέγιστε Βα-
σιλεῦ, τὴν σὴν ἀρετὴν,
καὶ πράξεις ὑμνήσαι,
καὶ τοὺς πολέμους ἀ-
παριθμήσαι, καὶ
τὰς τυραννίδας ὅπως ἀνήρηκας τῆς
μὲν λόγῳ καὶ πειθοῖ τῆς δορυφόρου
ἀποσήκας τῆς δὲ τοῖς ὅπλοις κρα-
τήσας τὸ μέγεθ' εἰρηξέτων πρά-
ξεων. Οὐ τὸ βραχεῖ λειψθῆναι τῶν
λόγων τῶν ἔργων ἄξιον κρίνοντα ἀλ-
λά τὸ παντελῶς τῆς ὑποθέσεως
διαμαρτεῖν δόξαι. Τοῖς μὲν γὰρ πρὸς
τῆς πολιτικῆς ἀγῶνας, καὶ τὴν ποίη-
σιν διατρέξασιν ἔδεν θαυμαστὸν εἰ ρα-
δίως ἐγχαρτεῖν ἔξῃ τοῖς ἐπαίνοις τῶν
σοι πραχθέντων. Περὶ τοῦ γὰρ αὐτοῦ
A

γε. εἶργε
γε. τῶν βρ.
γε. βρα-
γε. τῶν
παντ.

γε. ἔξε-
σιν ἐχέ-
τείν.

ἐκ

ἐκτῆς ἔ λέγειν μελέτης, καὶ τὸ πρὸς Ἀ
 τὰς ἐπιδείξεις συνηθείας τὸ θαρσεῖν
 ἐν δίκῃ. Ὅσοι δὲ ἔ μὲν τοιαῦτα μέγας
 κατωλιγώρησαν, ὠρμησαν δ' ἐφ'
 ἕτερον παιδείας εἶδος, καὶ λόγων
 ξυγγραφήν ἔ δήμῳ κεχαρισμένην
 ἔδ' ἐς θέατρα παντοδαπὰ τολμῶ-
 σαν ἀποδύεσθαι, πρὸς τὰς ἐπιδείξεις
 ἔχοιεν ἂν εἰκότως ἔυλαβετέρον. Ἐσι
 γὰρ ἔκ ἀδηλον τῶν ὅτι τοῖς μὲν ποιη-
 ταῖς Μῦσαι, καὶ τὸ δοκεῖν ἐκείθεν ἐ-
 πιπνεομένους τὴν ποιήσιν γράφειν, B
 ἄφθονον παρέχῃ τὴν ἐξουσίαν ἔ
 πλάσματ' τοῖς ῥήτοσι δὲ ἡ τέ-
 χνη τὴν ἴσην παρέχῃ ἄδελφον. Τὸ μὲν
 πλάττειν ἀφελομένη, τὸ κολακεύειν
 ἔ ἔδαμῶς ἀπαγορεύεσθαι. οὐδὲ αἰ-
 χύνην ὁμολογημένην τῶ λέγοντι τὸ
 ψευδῶς ἐπαυεῖν τὰς ἐκ ἀξίας ἐπαῖνας
 κρύπτειν. Ἄλλ' οἱ μὲν ἐπειδὴν καινόν
 τινα μῦθον, καὶ μηδέπω τοῖς πρόθεθεν
 ἐπινοηθέντα φέρωσιν αὐτοὶ συνθέν-
 τες, τῶ ξένῳ τὰς ἀκρόντας ψυχαῶ C
 γήσαντες πλέον θαυμάζονται. Οἱ
 δὲ τῆς τέχνης ἀπολαύσαι φασιν ἐν
 τῶ δύνασθαι περὶ τῶν μικρῶν μειζό-
 νως διελεθεῖν, καὶ τὸ μέγεθ' ἀφε-
 λεῖν τῶν ἔργων τῶ λόγῳ, καὶ ὅλως ἀν-
 τιτάττειν τῆ τῶν πραγμάτων φύσιν
 δύνασθαι τῶν λόγων. Εγὼ ἔ εἰ μὲν
 ἐώρων ταύτης ἐμαυτὸν ἐπὶ ἔ παρόν-
 τ' ἐν ἔχρεια τῆς τέχνης, ἤγον ἂν τὸν
 προσήκησαν ἡσυχίαν τοῖς ἀμελετή-
 τως ἔχουσι τῶν τοιαύτων λόγων πα-
 ραχωρῶν τῶν σῶν ἐγνωμίῳν ἐκεί-
 νοις, ὧν μικρῶ πρόθεθεν ἐμνήσθην. Ἐπεὶ
 δὲ ἄπαν τὸ ἐναντίον ὁ παρῶν ἀπαιτεῖ
 λόγ', τῶν πραγμάτων ἀπλήν διή-
 γησιν, ἔδενός ἐπεισάκῃ κόσμῳ δεο-
 μένην, ἔδοξε καὶ μοι προσήκειν ἀξίως
 γὰρ διη- "διηγῆσθαι" τῶν ἔργων ἀνεφίλῃ
 γήσασθαι καὶ τότε τοῖς προλαβῆσιν ἤδη φανέν-
 τ' ἔργων.
 γὰρ τότε τ'. Ἀπαντες γὰρ σχεδὸν οἱ περὶ
 πρὸ λαβ. παιδείαν διατρίβοντες ἐν μέτρῳ, καὶ
 κατάλογάδην ὑμνεῖσιν οἱ μὲν ἄ-

ercitatione, & ostentandæ facultatis con-
 suetudine sunt consecuti, ut in eo genere
 merito cum fiducia versentur. Qui vero
 neglectui istud ipsum habuerunt, & ad
 aliud doctrinæ genus sese transtulerunt;
 quique istiusmodi orationes scribere ag-
 gressi sunt, quæ minus probarentur in vul-
 gus, neque in theatra omnis generis ac
 confessus ad certamen prodire consueve-
 runt: jure illi timidius in istas se facultatis
 suæ periclitationes ostentationesque com-
 mittunt. Neque enim obscurum illud
 est: Poetis Musas ipsas, & quod illinc affla-
 tu quodam perciti ad scribenda carmina se
 conferre videantur, luculentam fingendi li-
 centiam præbere; Oratoribus vero ex arte
 sua parem atque eandem facultatem suppe-
 tere. Quæ quidem ars cum fingendi po-
 testatem adimat, adulari tamen nequaquam
 prohibet; neque certam illam ac confessam
 in oratore ignominiam esse statuit, si qui
 laudibus indigni sunt falso prædicentur. Sed
 illi cum novam aliquam fabulam a nemi-
 ne priorum excogitatam atque a se ipsis re-
 pertam attulerint, & auditores suos ipsa
 novitate detinuerint, majori in admirati-
 one versantur. Oratores vero tum sui se
 artificii fructum capere dicunt, cum aut exi-
 guas res ampliores dicendo facere; aut de
 rerum gestarum magnitudine detrahere;
 atque, ut uno verbo dicam, naturæ rerum o-
 rationis naturam opponere potuerunt. Ego
 vero si eam artem desiderari in præsentia vi-
 derem, illud mihi silentium indicerem, quod
 iis consentaneum est, qui in ejusmodi ora-
 tionis facultate rudes sunt, ac minus exerci-
 tati; tuasque illis laudes commemorandas re-
 linquerem, quorum paulo ante mentionem
 feci. Sed quoniam contrarium potius, hoc
 est, nudam rerum narrationem, sine ullo ad-
 scititio fuce atque ornamento, præfens ora-
 tio postulat; mihi quoque convenire earum
 expositionem putavi: cum quidem rerum a
 te gestarum dignitatem æquari dicendo non
 posse visum iis fuerit, qui ante me istud ipsum
 aggressi sunt. Omnes enim ferme, qui in li-
 teris versantur, aut carmine, aut soluta orati-
 one præconia celebrant; quorum alii pau-
 cis

43162

for. ἔ πίν
 γὰρ διη-
 γήσασθαι
 καὶ τότε
 τ'. Ἐργων.
 πρὸ λαβ.

cis comprehendere ac complecti audent omnia; alii ad aliquam rerum gestarum partem adhærescentes, satis sibi esse existimant, si vel ab hujus dignitate non aberraverint. In quo istorum omnium voluntatem ac studium amplecti ac probare convenit, quituas laudes profecuti sunt. Nonnulli enim, ne quid ex rebus a te gestis temporis longinquitas obscuraret, maximum quendam sibi laborem imposuerunt; alii, quod omnino se aberraturos putarent, animum ac voluntatem suam aliqua in illarum parte declararunt: multo esse satius existimantes privatae aliquid operæ tibi consecrare, quam securum tutumque silentii præmium obtinere. Quamobrem si unus essem eorum, qui ejusmodi scriptas ad pompam orationes adamarunt, inde mihi argumenti tractandi initium capiendum foret, ut ei, quam erga te jam habeo, parem atque æqualem benevolentiam a te postularem; illudque peterem, ut ad orationem meam facilis atque humanus auditor, non severus atque inexorabilis iudex accederes. Sed cum aliis disciplinis educati atque imbuti, velut institutis ac legibus, non recte in aliena opera videamur incurrere, pauca de iis attingi a me oportere censui: ut magis idoneum principium meæ orationi præfigerem.

Vetus lex est, ab eo profecta qui Philosophiam primus in humanum genus invexit, quæ hunc in modum sese habet: debere omnes ad virtutem & honestatem respicientes studia sua ita comparare, ut in dictis factisque, in societatibus rebusque omnibus, tam parvis quam majoribus, honestatis rationem teneant. Jam vero virtutem omnium rerum honestissimam esse, quis eorum, qui prudentiæ aliquid habeat, dubitare possit? Hanc igitur retinere perpetuo jubet eos, qui non temere nomen illud circumferant, ac nihil ad sese pertinens & alienum usurpent. Hæc cum lex illa præcipiat, nullum orationis genus præscribit, neque, tanquam

Α πάντα περιλαβῆν ἐν βραχεὶ τολμῶντες· οἱ δὲ ἐν μέρεσιν αὐτὰς ἐπι-^{γδ. ἀλλὰ} δόντες τῶν πράξεων, ἀρκεῖν ᾤθησαν εἰ τῶν τῆς ἀξίας μὴ διαμάροισιν· Ἄξιον δὲ ἀγαθὰ τὴν προθυμίαν τῶν ἀνδρῶν ἀπάντων, ὅσοι τῶν σῶν ἐπαύων ἤψαντο. Οἱ μὲν γὰρ ὅπως μηδὲν ὑπὸ τῆς χρόνης τῶν σοι πράχθεντων ἀμαυρωθεῖη, τὸν μέγιστον ^{γε. ἀμαυρωθεῖ,} ὑποδωῖα πόνον ἐτόλμησαν· οἱ δὲ ὅτι τῆ παντὸς διαμαρτήσῃν ἤλπιζον, τὴν αὐτῶν γνώμην ἐν μέρει προύφηναν· ἀμεινον δὲ τῆς σιωπῆς ἀκινδύνως γέρας κείναντες καὶ δυνάμιν σοι τῶ οἰκείων πόνων ἀπέρξαο. Εἰ μὲν ἔν καὶ αὐτὸς εἰς ὧν ἐτύχχανον τῆς ἐπιδεικτικῆς ἀγαπῶντων λόγους, ἐχρηῖν ἐντεῦθεν ἀρχεῖς τῆ ὑποθέσεως, τὴν ἴσην ἔνοιαν ἀπαιτήσαντα τῆ ὑπαρχέσης ἤδη σοι παρ' ἡμῶν καὶ δεηθέντα τῶν λόγων ἀκροατὴν εὐμενῆ γενέας· ἐχὶ δὲ ἀκριβοῦ καὶ ἀπαραίτητον κριτὴν καταστῆναι. Ἐπεὶ δὲ ἐν ἄλλοις μαθήμασι τραφέντες, καὶ παιδευθέντες, καθάπερ ἐπιτηδεύμασι καὶ νόμοις, ἀλλοτρίων κατατολμῶν ἔργων δοκῶμεν ἐν ὀρθῶς, μικρὰ μοι δοκεῖ χρεῖνα καὶ περὶ τῶν δηλώσαι, οἰκειότεραν ἀρχὴν προθέντα τῆ λόγους.

Νόμος [⊙] ἐστὶ παλαιὸς παρὰ τῆ πρώτης Φιλοσοφίαν ἀνθρώποις φηναντ [⊙] ἔτῳσι κείμενος [⊙] ἀπαντας ^{γε. ἔτῳσι} πρὸς τῆ ἀρετὴν, καὶ πρὸς τὸ καλὸν βλέποντας ἐπιτηδεύειν ἐν λόγοις, ἐν ἔργοις, ἐν ξυνοσίαις, ἐπὶ πᾶσι ἀπλῶς τοῖς καὶ τὸν βίον [⊙] μικροῖς καὶ μέγιστοι [⊙] καλῶ ^{γε. ἀπαντας} πάντως ἐφίεας. Πάντων δὲ ὅτι καλῶ [⊙] λισον ἀρετῆ, τίς ἂν ἡμῖν τῆ νομῆ ἐχόντων ἀμφισβητήσῃν; ταύτης τοίνυν ἀντέχεας διακελεύεται τῆς μὴ μάτην τῆτι περιείσοις τούνομα, προσήκον ἔδεν αὐτοῖς σφετερισμένους. Ταῦτα δὲ διαγορεύων ὁ νόμος [⊙] ἔδεμίαν ἰδέαν ἐπιλάτῃ λόγων [⊙] ἔδ' ὡσπερ ^{γε. ἔδεν}

ἐν τῷ τραγικῆς μηχανῆς φησὶ **A**
 χρῆναι προαγορεύειν τοῖς ἐντυγχάνουσι, απεύδειν μὲν πρὸς τὴν ἀρετὴν, ἀποφεύγειν δὲ τὴν πονηρίαν· ἀλλὰ πολλὰς ὁδοὺς ἐπὶ τῷ δίδωσι χρῆσθαι τῷ βεληθέντι μιμνήσκουσι τὴν φύσιν. καὶ ᾧ παραίνεσιν ἀγαθῆν, καὶ λόγων προτρεπτικῶν χρῆσιν, καὶ τὸ μετ' εὐνοίας ἐπιπλήθειν τοῖς ἀμαρτήμασιν, ἐπαινεῖν τε αὐτὰ καλῶς πραχθέντα, καὶ ψέγειν ὅταν ἢ καιρὸς τὰ μὴ τοιαῦτα εἶργων. Ἐφίησιν δὲ ταῖς ἄλλαις ἰδέαις εἴτις ἐθέλει πρὸς τὸ βέλτιστον τῷ λόγῳ χρῆσθαι· ἐπὶ παντὶ δὲ οἶμαι καὶ λόγῳ, καὶ πράξει μεμνησθαι προστάτων ὅπῃ τῶν ὑφ' ἑξῆσιν εὐθύνας, ὧν ἂν τύχῳσιν εἰπόντες· λέγῃν ἢ ἄδεν, ὅτι μὴ πρὸς ἀρετὴν καὶ φιλοσοφίαν ἀνοήσῃσι. "Τὰ μὲν ἔν ἐκ τῶν νόμων ταῦτα, καὶ τοιαῦτα ἕτερα. Ἡμεῖς δὲ ἄρα τίποτε δρώσομεν, εἰργόμενοι μὲν τῷ δοκεῖν ποιέειν πρὸς χάριν τὴν εὐφημίαν τῶν γένεσθαι ἢ ἤδη τῶν ἐπαίνων διατῆσθαι ὁρθῶς μετιόντας ὑπόπλιθ δυνῶς καθεσῶμεν, καὶ κολακείας ἀγενεῖς, ἀλλ' ἔμαρτυρίας ἀληθῆς τῶν ἀρίστων ἔργων εἶναι νομιζόμενται;" ἢ δηλονότι τῇ περὶ τὴν ἐπαινεῖμενον ἀρετῇ πεπιστευκότες ἐπιδώσομεν ἑαυτοὺς θάρρουντες τοῖς ἐγκωμίοις; Τίς ἔν ἂν ἡμῶν ἀρχὴ καὶ τάξις τῶν λόγων γένοιτο καλλίστη; ἢ δῆλον ὡς ἢ τῶν προγόνων ἀρετῇ, δι' ἣν ὑπῆρξέ σοι καὶ τὸ τοῖστω γενέσθαι; τροφῆς ἢ οἶμαι, καὶ παιδείας ἐξῆς προσήκει μνησθῆναι, ἢ περ σοι τὸ πλεῖστον εἰς τὴν ὑπάρχουσαν ἀρετὴν σωφιστηνέγκατο. Ἐφ' ἅπασιν δὲ τῶν ὡσπερ γνωρίσματα τῆς ψυχῆς ἀρετῶν τὰς πράξεις διελεῖν καὶ τέλει ἐπιτιθέντα τῷ λόγῳ τὰς ἐξῆς δηλῶσαι, ὅθεν ὀρμώμεν τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων ἔδοξας καὶ ἐβλεύσω. Τῶτον ᾧ οἶμαι, καὶ τῶν ἄλλων πάντων διοίσθαι τὸν λόγον.

γο. προσ-
 αγο-
 εἰς

γο. ἐθ-
 λοι

γο. εἰδ-
 τῶν

γο. τῶν
 μὲν

γο. ἢ δῆ-
 λον ὅτι

ex Tragica quapiam machina, iis, apud quos ager, proponendum esse dicit, ut ad virtutem festinent, atque improbitatem fugiant, sed quamplurimas ad id vias ac rationes inire permittit ei, qui illius naturam imitari velit: sive egregiam aliquam cohortationem, & ad suadendum accommodatam orationem adhibeat: sive peccata amice ac benevole castiget: sive quæ præclare gesta sunt prædicet, aut quæ secus se habent opportuno tempore vituperet. Sed & aliis generibus, si cui libuerit, uti ad id quod orationi optimum est concedit: ita tamen ut in omni sermone & actione meminisse jubeat, quemadmodum sint eorum rationem quæ dixerint reddituri, & ut nihil omnino dicant, quod non ad virtutem ac Philosophiam referant. Hæc igitur lex ista continet, & id genus alia. Nos vero quid tandem faciemus, cum & idcirco dicere prohibeamur, quod laudem illam ac prædicationem ad gratiam & favorem accommodare videamur: genus autem illud laudationis, propter eos, qui minus recte pertractant, mirum in modum sit suspectum, atque ad turpem & illiberalem adulationem, non ad verum egregiorum facinorum testimonium, pertinere credatur? Num scilicet hujus, quem prædicandum suscepimus, virtute freti nos in ea præconia cum fiducia commitemus? Quod igitur orationis nostræ principium, aut quis ordo accommodatissimus esse poterit? Nonne majorum tuorum imprimis commemoranda virtus, per quam ejusmodi ut esses obtinueris? Secundum hanc vero educationis atque institutionis meminisse consentaneum erit, quæ ad eam virtutem, quæ in te est, quamplurimum contulit. Ad hæc omnia, præclara tua facinora, tanquam virtutum animi signa atque indicia, persequi. Ac denique, ut orationi finem imponam, affectiones ipsas explicare, quibus impulsus facinorum præstantissima quæque gesisti, ac gerendorum consilium cepisti. Ego enim arbitror hanc ipsam orationem reliquis omnibus præstantiorem futuram.

Nam

Nam aliae solis in actionibus consistunt; propterea quod earum mentionem atque tractationem putant ad absolutam sibi praedicationem sufficere. Ego vero maximam orationis partem virtutibus ipsis tribuendam censeo; ab quibus excitatus ad tantam rerum praecclare gestarum magnitudinem perveneris. Etenim facinorum pleraque, sive omnia potius, a fortuna, a satellitibus, a militum copiis, ab equitum aut peditum ordinibus communiter geruntur; quae a virtute profecta sunt, ejus solius sunt, qui fecerit: eaque laus, quae ex iis sequitur, cum vera ac sincera sit, ejus, qui compos fuerit, propria est ac praecipua. Quamobrem cum haec sint a nobis aperte constituta, deinceps initium dicendi faciam.

Ac laudandi quidem leges ac regulae patriae non minus quam majorum fieri mentionem praecipunt. Ego vero nescio quamnam praeter ceteris appellari patriam tuam oporteat. Etenim innumerae nationes jam pridem id sibi nomen ac decus adscribunt. Nam quae ceterarum principatum atque imperium tenet civitas, cum mater tua sit ac nutrix, tibi que felicibus auspiciis imperium detulerit, eum sibi honorem, tanquam jure suo debitum ac praecipuum, defendit. Nec ea tantum affert ad causam suam, quae in ceteris Imperatoribus usurpare solet: puta etsi aliunde orti sint, tamen quod omnes ejusmodi ad civitatem ac rempublicam adscripti sunt, quodque editis illinc moribus ac legibus utantur, pro civibus suis habendos. Non illud, inquam, solum commemorat; sed hoc praeterea, quemadmodum matrem tuam in lucem ediderit, ac regaliter, & ut futurae proles dignitas postulabat, aluerit. Jam quae ad Bosporum sita est civitas, & a Constantiorum genere nomen obtinuit, non illa quidem patriam se tuam esse dicit: sed a patre tuo ortum accepisse praedicat: & sibi gravem injuriam fieri existimabit, si ea saltem cognatione cujusquam oratione defraudetur. At Illyrici, quod in eorum solo natus sis, tam felici sorte ac conditione privatos se esse non patientur, si quis aliam tibi patriam attribuerit.

Α οί μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν πράξεων ἴστανται, ἀποχρῆν οἰόμενοι πρὸς τὴν τελείαν εὐφροσύνην, τὸ τέτων μνησθῆναι. Ἐγὼ δὲ οἶμαι δεῖν περὶ τῶν ἀρετῶν τὸν πλείστον λόγον ποιήσασθαι, ἀφ' ὧν ὀρμώμενοι ἐπὶ τὸ σῶστον τὸ κατορθωμάτων ἡλ-
 θες. τὰ μὲν γὰρ πλείστα τῶν ἔργων, σχεδὸν ἢ ἢ πάντα, τύχη, καὶ δορυφόροι, καὶ στρατιωτῶν φάλαγγες, καὶ τάξεις ἰππέων, καὶ πεζῶν συγκατορθῶσι. τὰ δὲ τῶν ἀρετῆς ἔργα μόνος τέ ἐστι τὸ δράσαντος, καὶ ὁ ἐν τέτων ἔπαυσι ἀληθῆς καθεστώς, ἰδίος ἐστὶ τῶν κεκμημένων. ὁ δὲ ἐπεφθῆ ταῦθ' ἡμῖν σαφῶς διώρισα, τῶν λόγων ἀρξομαι.

Ο μὲν δὲ ἐν τῶν ἐπαύων νόμοι εὐδὲν ἔλαττον τῶν πατρίδων ἢ τῶν προγόνων ἀξιοῖ μεμνησθῆναι. ἐγὼ δὲ ὅσα οἶδα τίνα χρὴ πρῶτον ὑπολαβεῖν πατρίδα σὴν. ἔθνη γὰρ μυρία περὶ ταύτης ἀμφισβητεῖ πολὺ ἤδη χρόνον. καὶ ἡ μὲν βασιλεύουσα τῶν ἀπάντων πόλις μήτηρ ἔσται σὴ, καὶ τροφός, καὶ τὴν βασιλείαν σοι μετὰ τῆς ἀγαθῆς τύχης παρασχῶσα, ἐξαίρετον αὐτῆς Φησὶν εἶναι τὸ γένος, οὐ τοῖς κοινοῖς ἀφ' ἀπάντων τῶν αὐτοκρατόρων δικαίοις χρωμένη. λέγω δὲ ὅτι καὶ ἀλλαχόθεν τυγχάνωσι, τῶν μελέχειν ἀπάντας ἤδη τῶν πολιευμάτων, καὶ τοῖς ἐκείθεν ἡμῖν καταδειχθεῖσιν ἔθεσι, καὶ νόμοις χρῆσθαι, πολλῆται γεγονόσιν. ἔκθ' ἂν ὡς τεκῶσα τὴν σὴν μητέρα, καὶ θρεψαμένη βασιλικῶς, καὶ τῶν ἐσομένων ἐγγόνων ἀξίως. ἡ δὲ ἐπὶ τῶν Βοσπόρων πόλις ὅλα τῶν γένους τῶν Κωνσταντῶν ἐπαύνομος, πατρίς μὲν οὐκ εἶναι Φησὶ. γενομένη δὲ ὑπὸ τῶν πατρῶος ὁμολογεῖται, καὶ δεῖν πάσχειν οἰήσασθαι εἰ ταύτης γέντις αὐτῆν τῶν λόγων τῆς συγγενείας ἀφαιροῖτο. Ἰλλυριοὶ δὲ, ὅτι παρ' αὐτοῖς γέγονας, ἔκθ' ἀνέξονται τῶν καλλίστων τῶν εὐτυχημάτων σερόμενοι, εἰ τις ἄλλην σοι πατρίδα προσνέμοι.

Αἰσῶ δὲ ἔγωγε, καὶ τῶν ἐσῶν ἤδη τι-
 νὰς λέγειν, ὅτι μὴ δίκαια δρῶμεν ἀφαι-
 ρέμενοι σφᾶς τὸν ἐπὶ σοὶ λόγον. αὐ-
 τοὶ γὰρ φασὶ τὴν τήθην ἐπὶ τὸν τῆ μη-
 τροπάτορ τῆ σῆ προπέμψαι γά-
 μον, καὶ σχεδὸν ἀπαντες οἱ λοιποὶ προ-
 φάσεις ἐπινοῶντες μικρὰς ἢ μεζύονας,
 αὐτοῖς εἰσποιεῖν ἐν παντὸς ἐγνώκε-
 σαν. Εἰσὶ μὲν ἔν τὸ γέρας ἦν ἐθέ-
 λεις, καὶ ἦν ἀρετῶν μητέρα, καὶ διδάσκα-
 λον πολλὰς ἐπαίων εἰρηκας. τυγχά-
 νοντων δὲ ἐκάστη κατὰ τὴν ἀξίαν ἀλοι-
 παὶ τῆ προσήκουσι. Εγὼ δὲ ἐπαι-
 νεῖν μὲν ἀπάσας εὐχομαι ἀξίας ἔσας
 ἀξίας καὶ τιμῆς. ὁκνῶ δὲ, μὴ διὰ τὸ μη-
 κῆ, εἰ καὶ δοκεῖ λίαν οἰκεία τῆ παρόν-
 τῆ λόγῳ, διὰ τὸ καιρὸν ἀλλότρια φα-
 νῆ. Τῶν μὲν ἔν ἄλλων τῆς ἐπαίνου διὰ
 τῆτ' ἀφῆσεν μοι δοκῶ. Τῆς Ρώμης δ'
 τὸ κεφάλαιον τῆ ἐπαίνων αὐτὸς, ὡ βα-
 σιλεῦ, συλλαβῶν ἐν βραχεῖ, καὶ διδά-
 σκαλον ἀρετῆς προσειπὼν, τῶ δὲ ναὶ
 τὸ κάλλιστον τῆ ἐγκωμίων, τῆς παρὰ
 τῶν ἄλλων λόγῳ ἀφαιρήσῃ. Τί γ'
 λέξομεν ἡμεῖς περὶ αὐτῆς τοῖστων; τί
 δὲ ἄλλός τις εἰπῶν ἔχῃ; ὡς ἐμοὶ δοκῶ
 σεβόμενον εἰκότως τὴν πόλιν τῆτῶ
 τιμῶν αὐτῆν πλεον, τῶ παραχωρεῖν
 σοὶ τῆ εἰς αὐτῆν λόγῳ.

γε. ἦν αὐ-
τος ἐστ.

γε. τοῖσ-
των ἔτε-
ρον.

γε. βασι-
λεῖς
ἀπαντες,

10

γε. τε-
κμήρια
τῶν ἀγ.

Ἄλλ' ὑπὲρ τῆς εὐγενείας τῆς σῆς ἴ-
 σως ἀξίον ἐπὶ τῆ παρόντῃ ἐν βρα-
 χεῖ διελθεῖν. ἀπορεῖν δὲ εἰκοιὰ κἀν-
 ταῦθα πόθεν ἀρχεῖσ χρεῖ. πρόγονοί τε
 γὰρ εἰσί σοι, καὶ πάπποι, καὶ γονεῖς, ἀ-
 δελφοί τε, καὶ ἀνεψιοὶ, καὶ ξυγγενεῖς βα-
 σιλεῖς, ἀπαντες αὐτοὶ κλησάμενοι τὴν
 ἀρχὴν ἐννόμως, ἢ παρὰ τῶν κρατέωντων
 εἰσποιηθέντες. Καὶ τὰ μὲν παλαιὰ
 τί δεῖ λέγειν, Κλαυδίου μνησθέντα, καὶ
 τῆ ἀρετῆς τῆς ἐκείνου ἐναργῆ παρέχειν,
 καὶ γνώριμα πᾶσι τεκμήρια. τῶν ἀ-
 γώνων πρὸς τῆς ὑπὲρ τὸν Ἴσρον οἰκῶν-
 τας βαρβάρους ἀναμιμνήσκοντα. καὶ
 ὅπως τὴν ἀρχὴν ὁσίως ἄμα καὶ δι-

A Sed Orientalium quoque populorum dicere
 nonnullos audio, iniquos esse nos, qui su-
 am sibi de te gloriationem auferamus: se
 enim aviam tuam materno avo conjugem
 obtulisse. Itaque ceteri propemodum
 omnes, sive leviori, sive majori aliqua oc-
 casione freti, arrogare te sibi omni ope con-
 tendunt. Verum habeat hoc illa sibi decus,
 quam habere ipse mavis, quamque vir-
 tutum parentem ac magistrum saepe praed-
 icando dixisti; reliquae pro merito quaeque
 B suo quod debitum est assequantur. Ego
 vero ornare quidem omnes ac praedicare
 velim, dignas honore ac praconio; sed
 vereor ne ista propter longitudinem, etsi
 praesenti orationi accommodatissima sint,
 ab hoc tempore aliena esse videantur.
 Quare ceterarum commendationem ob
 eas causas praetermittam. Quod vero
 ad Romam ipsam attinet, cum illius lau-
 dum caput ac summam paucis, Impera-
 tor, complexus sis, ac virtutis magistrum ap-
 pellaveris; hoc ipso, quod praconium ei
 C omnium praestantissimum tribuisti, ceteris
 orationem omnem ademisti. Nam
 quid nos tandem aliud ejusmodi de ea di-
 cere, aut quid alter de ea commemorare
 poterit? Itaque mihi videor, cum eam ci-
 vitem merito veneratione prosequar,
 majorem ei hoc ipso honorem tribuere,
 quod illius praedicationem tibi uni potis-
 simum deferam.

Sed de nobilitate generis tui paucis
 forsitan in praesentia disputare convenit.
 Verum hic etiam harere videor, undenam
 dicendi mihi faciendum sit initium. Nam
 D & majores tui, & avi, & parentes, & fra-
 tres, & patruales, & cognati, Imperato-
 res omnes fuerunt: cum imperium aut
 legitime sibi peperissent ipsi, aut ab iis, qui
 jam illud tenerent, adoptati fuissent. Ac ve-
 tera quidem quid attinet dicere; aut Impera-
 toris Claudii meminisse, atque egregia illius
 virtutis, quam in imperio praestitit, clara &
 comperta omnibus argumenta proferre,
 commemoratis iis praeliis, quae cum Barbaris
 supra Danubium habitantibus gesit: utq; ad
 imperium sancte ac juste pervenerit: ac de-
 nique

nique summam in ea amplitudine facilitatem, atque in vestitu modestiam retinuerit, quæ in illius imaginibus in hodiernum usque diem cernitur? Jam quæ de avis tuis dici possunt, quanquam istis recentiora, non minus tamen illis ad splendorem insignia sunt. Nam ambo pariter imperium obtinuerunt, cum eo digni propter virtutem habiti essent; cumque ad rerum administrationem pervenissent, tanta cum erga se invicem benevolentia, tum erga eum, a quo facti erant imperii participes, pietate præditi fuerunt, ut & ille nihil unquam se consultius fecisse diceret, tametsi multa alia Reipublicæ utilia ac salutaria reperisset; & hi mutuam inter se societatem pluris, quam universum imperium ad singulos, si fieri posset, translatum, facerent. Ac cum animo ita comparati essent, pulcherrima facinora designarunt: secundum Deum præcipue illum observantes, a quo imperium acceperant, sibi que subditos sancte atque humaniter tractantes; Barbaros vero, qui in agro nostro, perinde ut in proprio, jampridem confederant, & habitabant, inde profligantes, & adversus eorum impetum castella munientes, tantam suis omnibus pacem pepererunt, quantam ne voto quidem assequi posse quispiam videretur. Sed de his adeo leviter, & quasi prætereuntem dicere minime convenit. Quod vero maximum est mutua illorum concordia signum, & orationi huic alias consentaneum, nullo modo prætermittendum est. Cum enim pulcherrima conjunctione liberos suos confociare vellent, parentes tuos matrimonio copularunt. Qua de re nonnulla mihi breviter attingenda censeo: ut ne imperii solum, sed etiam virtutis hæres esse videaris. Igitur quemadmodum pater tuus post parentis sui obitum non modo ipsius iudicio, verum etiam exercituum omnium suffragio imperium sit adeptus, quid est quod diligentius prosequamur? Egregia vero illius bellicis in rebus virtus ex rebus gestis melius, quam ex cujusquam orati-

Α καίως ἐκλήσατο· ἢ τὴν ἐν βασιλείᾳ τῆς διαίτης λιτότητα, ἢ τὴν ἀφέλειαν τῆς ἐσθῆτος ἐπὶ τῶν εἰκόνων ὀρωμένην ἔτι; Τὰ δὲ ὑπὲρ τῶν πάππων τῶν σῶν ἐστὶ μὲν τῶν νεώτερων, λαμπρὰ δὲ ἔμειον ἐκείνων. Ἐτυχον μὲν γὰρ ἀμφὸς τῆς ἀρχῆς δι' ἀρετὴν ἀξίω κριθέντες· γενομένου δὲ ἐπὶ τῶν πραγμάτων ἔτω πρὸς τε ἀλλήλους εὐνοικῶς ἔσχον, ἢ πρὸς τὸν μελαδόντα τῆς βασιλείας εὐσεβῶς, ὡς ὁ μὲν ὠμολόγη μὴδὲν ἰσχυρῶς τῶν πρώτων. Τῶν κρείττων βεβηλεῦσθαι, πολλὰ ἢ ἄλλα σωτήρια τοῖς κοινοῖς ἐξευρών· οἱ δὲ τὴν μετ' ἀλλήλων κοινωσίαν μᾶλλον, ἢ τὴν τῶν ὅλων ἀρχὴν, εἶπερ οἷόν τε ἦν, ἐκείνῳ περιγενομένην ἠγάπων. Οὕτω δὲ διακείμενοι τὰς ψυχὰς τῶν ἔργων ἔδρων τὰ κάλλιστα, σεβόμενοι μὲν μετὰ τὴν κρείττονα φύσιν τῆς ἀρχῆς ἀυλοῖς παρασχόντα· τοῖς ὑπηκόοις δὲ ὁσίως, καὶ φιλανθρωπῶς χρώμενοι· καὶ τὰς βαρβάρους ἐν ἐλαύνοισι μόνον πάλαι κατοικούντας, καὶ νεομύθεν καθάπερ τῆς οἰκίαν ἀδεῶς τὰ ἡμέτερα· φερίαι δὲ ἐπιχειροῦντες, (ῥίς) πρὸς αὐτοὺς τοσαύτην εἰρήνην ῥίς ὑπηκόοις κατέστησαν, ὅσην ἔδεδεῖτο τότε ῥάδιον ἐδόκη. Ἀλλ' ὑπὲρ μὲν τῶν ἐν ἀξίῳ ἐν παρέργῳ λέγειν. Τῆς δὲ ὁμοιοῦς αὐτῶν τῶν πρὸς ἀλλήλους τὸ μέγιστον σημεῖον παραλιπεῖν ἔδαμῶς εὐλογον, ἢ ἄλλως προσῆκον τῷ λόγῳ. τῆν Κοινωνίαν γὰρ καλλίστην ῥίς αὐτῶν παισὶν ἐπινοήσαντες, τῶν πατέρων τὰς γάμους ἤρμωσαν. Προσῆκε δὲ οἶμα ἢ περὶ τῶν ἐν βραχεῖ διελεῖν· ὅπως μὴ τῆς ἀρχῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀρετῆς φανῆς κληρονόμοι. Τὴν μὲν ἐν βασιλείᾳ ὅπως μετὰ τὴν τῶν πατέρων κατέσχε τελευτήν, αὐτῶν τε ἐκείνων τῆ κρίσει, καὶ τῶν στρατοπέδων ἀπάντων τῆ ψήφῳ πατρὸς ὁ σὸς, τί χρὴ νῦν περιεργάζεσθαι; τὴν δὲ ἐς τὰς πολέμους ῥώμην ἐν τῶν ἔργων μᾶλλον, ἢ δια τῶν

τῶν λόγων ἂν τις γνωρίσειε. Τυραννίδας ᾗ, ἀλλ' ἔ βασιλείας ἐνόμους καθαιρῶν, τὴν οἰκισμένην ἐπὶ ἤλθεν ἀπασαν. τοσαύτην δὲ εὐνοϊαν αὐτῷ φῖς ὑπηκόοις κατέστησεν, ὥστ' οἱ μὲν στρατευόμενοι τ' περὶ τὰς δωρεάς, καὶ χάριτας μεγαλοψυχίας ἔτι μεμνημένοι, καθάπερ θεὸν διαλεῖσσι σεβόμενοι. τὸ δὲ ἐν ταῖς πόλεσι, καὶ ἐπὶ τῷ ἀγρῶν πλήθει ἔχ' ἔτω τῆς τ' τυράννων ἀπαλλαγῆναι βαρύτερος εὐχόμενοι, ὡς παρὰ τῷ πατρὸς ἀρχθῆναι, τ' καὶ αὐτῶν ἐκείνων νίκην ἐπὶ νύχοντο. Ἐπεὶ δὲ πάντων κύριος κατέστη, ὥσπερ ἐξ ἀνχμῶ τῆς ἀπλησίας τῷ δυναστεύσαντι, πολλῆς ἀπορίας χρημάτων ἔσης, καὶ τῷ πλῆθει τ' βασιλείων ἐν μυχοῖς συωλεηλαμένον, τὸ κλειθερον ἀφελῶν, ἐπέκλυσεν ἀθρόως τῷ πλῆθει πάντα. πόλιν τε ἐπώνυμον αὐτῷ κατέστησεν ἐν ἑδρῇ ὅλοις ἔτεσι δέκα, τοσάτω τ' ἄλλων ἀπασῶν μείζονα, ὅσω τῆς Ρώμης ἐλαττέσθαι δοκεῖ. ἢς τὸ δευτέρω τελέσθαι μακρῶ βέλτιον ἔμοιγε φαίνεται, ἢ τὸ τ' ἄλλων ἀπασῶν μείζονα ἢ πρώτην νομιζέσθαι. Καλὸν ἴσως ἐνλαῦθα, καὶ τ' αἰοιδίμων Ἀθηναίων μνησθῆναι. ἃς ἐκεῖν ἔργοις καὶ λόγοις τιμῶν τ' πάντα χρόνον διέτέλει. βασιλεὺς γὰρ ὢν, καὶ κύριος πάντων, στρατηγὸς ἐκείνων ἡγεῖς καλεῖσθαι, ἢ τοιαύτης εἰκόντος τυχεράνων μετ' ἐπιγράμματι, ἐγάνυτο πλέον, ἢ τ' μεγίστων τιμῶν ἀξιοθεῖς. ἀμειβόμενος δὲ ἐπ' αὐτῷ τὴν πόλιν, πυρῶν μεδίμνος δίδωσι πολλάκις μυριάς καθ' ἕκαστον ἔτος δωρεὰν καρπέσθαι. ἐξ ὧν ὑπῆρχε τῇ πόλει μὲν ἐν ἀφθόνοις εἶναι, ἐκείνω δὲ ἔπαυσι καὶ τιμαὶ παρὰ τ' βελτίων.

γράφων

γράφων

γράφων

γράφων

γράφων

Πολλῶν δὲ καὶ καλῶν ἔργων τῷ πατρὶ τῷ σῶν πραχθέντων, ὧν τε ἐπεμνήσθην, καὶ ὅσα παρὰ τὸ μῆκος παραλιπεῖν δοκῶ, πάντων ἀριστον φαίην

A one cognoscitur. Etenim tyrannicos ille dominatus, non legitima imperia, funditus tollens, universum orbem peragravit; tantumque sui amorem in subditorum sibi animis excitavit, ut vel hodie milites ejus in donativis & largitionibus magnificentiae memores, tanquam divinum aliquod numen venerentur: urbana vero ac rustica multitudo, non tam ut gravi tyrannorum jugo solveretur, quam ut parentis tui imperio subesset, huic de illis victoriam precaretur. Posteaquam vero dominus omnium est constitutus, cum ex immoderata ejus cupiditate, qui ante dominabatur, velut siccitate quadam, summa esset pecuniarum inopia, ac cum omnes in Palatii penetralibus congestae ac reconditae forent; ille, claustris submotis, ubique repente omnes effudit: tum sui nominis urbem infra decem annos extruxit, quae tanto ceteris major est omnibus, quanto Roma ipsa inferior videtur. A qua quidem secundo loco numerari multo mea sententia praestantius est, quam reliquis omnibus majorem primamque judicari. Hic ego forsitan Athenarum celeberrimae urbis mentionem opportune fecero, quibus ille perpetuo summum cum factis, tum verbis honorem habuit: cumque princeps omnium esset ac dominus, Ducem se nihilominus illorum appellari voluit: atque ejusmodi imagine & inscriptione donatus, impensius laetabatur, quam si amplissimis esset honoribus affectus. Ceterum ut ob eam rem civitati gratiam referret, tritici medimnorum millia multa quotannis assignavit. Qua ex re cum urbi ipsi summa rerum omnium ubertas atque affluentia; tum illi laudes & honores ab optimis viris contigerunt.

Sed etsi multa a parente tuo praecclare gesta sint, quae partim commemoravi, partim ne longior sim praetermisisse video; unum tamen omnium esse praestantissimum auda-

audacter dixerim, cæteris, ut opinor, suffragantibus, procreationem scilicet, educationem, atque institutionem tuam. Ex quibus reliquis omnibus accidit, ut optimo imperio non ad breve aliquod tempus, sed quam fieri potest longiore perfruantur. Itaque etiamnum imperare is videtur. Quod quidem Cyrus minime consequi potuit. Nam post ejus obitum filium multo deteriore habuit: adeo ut ille populi pater, dominus alter appellatus sit. Te vero parente quidem humaniorem multo, ac plerisque aliis in rebus superiorem esse scimus; idque adeo, ubi opportunum erit, oratione mea demonstrabo. Verum istud ipsum ad eum quoque pertinere arbitror, qui te optimæ illius institutionis participem fecerit: de qua deinceps dicere aggredior, ubi de matre ac fratribus tuis pauca dixerō. Etenim tantum in illa nobilitatis, ac pulchritudinis, & morum probitatis inerat, quantum in nulla alia scæmina facile quispiam reperire possit. Nam etsi de Parysatide celebrari istud a Persis audiam, unam illam, sororem, matrem, uxorem, ac filiam regis extitisse; tamen eadem conjugis sui natura soror erat: propterea quod Persis lege licitum erat sororem suam in matrimonio habere. Tuæ vero matri ex nostrarum legum præscripto, inviolata ac sincera illa jura necessitudinis conservanti, hoc nihilominus est tributum, ut unius esset filia, alterius uxor, soror itidem alterius; mater porro non unius solum, sed multorum esset Imperatorum. Quorum alius susceptum contra tyrannos bellum una cum patre confecit; alius debellatis Getis pacem nobis cum illis tutam ac securam præstitit; alius fines nostros immunes ab hostium incursionibus atque impetu servavit, cum ipse in eos sapius exercitum duceret: donec id per eos licuit, qui paulo post suorum in eum scelerum atque injuriarum pœnas dederunt. Jam cum multa ab iis edita sint egregia facinoræ, ob quæ collaudari merito atque exornari queant; exter-

A ἄν, οἶμαι δὲ καὶ τὰς ἄλλας ἀπαντας ὁμολογήσειν, τὴν γένεσιν, καὶ τροφήν, καὶ παιδείαν. ἐξ ἧς ὑπάρχει τοῖς λοιποῖς ἔτι πρὸς ὀλίγον ἀπολαῦσαι τῆς ἀρίστης ἀρχῆς, ἀλλ' ὡς οἶόν τέ ἐστιν εἰς πλείονα χρόνον. δοκεῖ γὰρ ἐκεῖν ^{γρ. ἀρχεῖν ἐκεῖν} ἄρχεω εἰσέτι. καὶ Κύρω μὲν ἔχ' ὑπῆρχε τῆτο. τελευτήσασιν ^{γρ. ὁ παῖς} γὰρ ὁ παῖς ὠφθη μακρῶ Φαυλότερον. ὡς ὁ μὲν ἐκαλεῖται πατήρ· ὁ δὲ ἐπωνομάσθη δεσπότης. Σὲ δὲ πραότερον ^{γρ. καὶ Περσῶν} μὲν τῶ πατρὸς, καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς κρείττονα σαφῶς ἔτι οἶδα. καὶ δηλώσω τῶ καιρῶ Φανέν ^{γρ. καὶ Περσῶν} ἐν τῷ λόγῳ. Ἐκεῖν δὲ προσήκειν καὶ τῆτα νομίζω, μέγαδόνισσι τῆ ἀρίστης τροφῆς. ὑπὲρ ἧς ἤδη λέγω πειράσομαι, μητρὸς καὶ ἀδελφῶν τῶ σῶν ἐπιμνηθεῖς. Τῆ μὲν ἦ εὐγενείας τοσῶτον περιῆν, καὶ κάλλος σώματι, καὶ τρόπων ἀρετῆς, ὅσον ἐν ἄλλῃ γυναικὶ ῥαδίως ἂν τις ἐξεύροι. Ἐπεὶ καὶ τῶ Περσῶν ἀκῶ ^{γρ. καὶ Περσῶν} ὑπὲρ Παρυσάτιδ ^{γρ. καὶ Περσῶν} λόγον, ὅτι μόνῃ γέγονεν ἀδελφῆ, καὶ μήτηρ, καὶ γαμετή, καὶ παῖς βασιλέως. ἀλλ' ἦν γε αὐτῆ τῶ γήματι ἀδελφῆ τῆ φύσει, νόμῳ δὲ ἐδίδοι γαμεῖν ἀδελφὴν τῶ Πέρσῃ. Τὴν σὴν δὲ μητέρα κατὰ τὰς παρ' ἡμῶν νόμους, ἀχράντης καὶ καθαρὰς τὰς οἰκειότητος ταύτας φυλάττεσαν, τῶ μὲν εἶναι παῖδα, γαμετὴν δὲ ἑτέραν, καὶ ἀδελφὴν ἄλλαν, καὶ πολλῶν αὐτοκρατόρων, ἐχὼ δὲ ἐνὸς μητέρα. ὧν ὁ μὲν τις τῶ πατρὶ συγκάτεργασατο τῶ πρὸς τὰς τυράννας πόλεμον· ὁ δὲ τὴν πρὸς τὰς Γέτας ἡμῶν εἰρήνην τοῖς ὅπλοις κρατήσας ^{γρ. ἀσφαλῆ} παρεσκευάσεν ἀσφαλῆ· ὁ δὲ, ἐτήρησεν ἀβαλον τοῖς ^{γρ. πολεμίοις} πολεμίοις ἐκεῖνοις τὴν χώραν, αὐτὸς ἐπιστρατεύων ἐκεῖνοις ^{γρ. πολεμίοις} πολλαῖς, ἕως ἐπέτρεπον οἱ μικρὸν ὑπερον τῶ εἰς ἐκεῖνον ἀδικημάτων δίκην ὑποσχόντες. Πολλῶν δὲ ὑπαρχόντων ἐκεῖνοις περιφανῶν ἔργων, ἐφ' οἷς ἂν τις ^{γρ. αὐτὰς} δικαίως ἀντιθέως ἐπαινεῖν ἔχῃ, καὶ τῶ ἐν τῆς τύχης ^{γρ. ἐχοῖ} ^{γρ. αὐτὰς} ^{γρ. ἐχοῖ}

B

χης

esse judicasti; qui scilicet verorum esse certaminum particeps debeat. cum ille somnum brevissimum, cibum parcissimum desideret; neque ipsum vel copia, vel qualitate, vel usurpandi tempore semper eodem modo definitum; sed parabilem ac vulgarem, cum ejus capiendi per negotia facultas data fuerit. Quamobrem ad illud quoque comparandas exercitationes putasti; easdemque & varias, & militares esse: saltare in armis, decurrere, equitare. quæ tu omnia ab initio tractasti; tantumque in singulis horum consecutus es, quantum cæterorum militum nullus. Ex iis enim alius pedes quidem bonus est; sed equitandi tamen imperitus: alius equestri scientia præditus, pedestre ad certamen descendere veretur. Tibi hoc uni præcipuum est, ut & inter equites optimus videare, cum te ad illorum cultum atque habitum transtulisti: & inter pedes adscriptus, robore omnes, ac celeritate, & agilitate pedum antecellas. Ac ne forte otiosæ tibi relaxationes animi, & sine armorum meditatione transeant, sagittas dirigere ad scopum didicisti. atque una & corpus ipsum voluntariis laboribus ad non voluntarios perferendos idoneum reddidisti; & animum doctrinarum studio, ac consentaneis ætati huic artibus imbuisi. Qui ne omnino inexercitatus esset, aut quæ de virtutibus traduntur, sic tanquam cantiones quasdam, & fabulas audiret; ac tanto interim tempore præclarorum facinorum, & gestorum rudis, atque expers foret: quod egregius ille Plato faciendum censebat, ut adjectis ad pueros quibusdam velut pennis, impositi equis illi ducerentur ad prælia, quo earum rerum spectaculo interessent, quarum paulo post actores esse eosdem oporteret: hoc ipsum parentem tuum jure dixerim præclare cum animadvertis.

A μέλλοντι τῶν ἀληθινῶν ἀγῶνων μεθέξειν, ὕπνου τε ἐλαχίστην δεομένῳ, καὶ τροφῆς ἔπιπολλῆς, καὶ ταύτης ἔτε καλὰ πλεῖστα, ἔτε καλὰ ποιότηθα πάντως ὠρισμένης. ἔτε καλὰ τὸν καιρὸν, ὃν χρὴ προσφέρειν. τῆ ἐπιτυχίας δὲ, ἐπειδὴν αἱ πράξεις τῆ καιρὸν ἐνδῶσιν. Ὅθεν ὡς δεῖν καὶ τὰ γυμνάσια πρὸς ταύτην ποιῆσαι. εἶναι δὲ πολλὰ καὶ στρατιωτικά. χορείαν τὴν ἐν τοῖς ὅπλοις, δρόμον τὸν ἐν τέτοις, τὴν ἵππιαν τὴν τέχνην. οἷς ἅπασιν διατέλλεσθαι ἐξ ἀρχῆς ἐν καιρῷ χρώμενοι. καὶ καλῶς παρὰ σοι τῶν ἑκαστῶν, ὡς παρ' ἐδενὶ τῶν ἄλλων ὀπλιῶν. Οὐκ ἔνδ' ἄν τις ἐκείνων πεζὸς ὦν ἀγαθός, τὴν ἵππιαν τέχνην ἠγνόησεν. ὁ δὲ ἐπιστάμενος χρῆσθαι τοῖς ἵπποις, ὅπως ἔδει πεζὸς εἰς μάχην ἵεναι. Μόνῳ δὲ ὑπάρχει σοι τῆ μὲν ἵππέων ἀρίστω φαίνεσθαι παραπλησίως ἐκείνοις σαλέντι. μελασνευασαμένῳ δὲ ἐς τὰς ὀπλίτας, κρατεῖν ἀπάντων βίωσι, καὶ τάχῃ, καὶ τῆ τῶν ποδῶν κερφότητι. ὅπως ἢ μὴ τὰς ἀνέσεις βραδύμεις εἶναι, μὴ δὲ ἀνευ τῶν ὀπλῶν ποιῆσαι συμβαίνει, ἐπίσκοπα τοξεύειν ἠσκησας. 2, 53B καὶ τὸ μὲν σῶμα διὰ τῆ ἐκασίων πόρων πρὸς τὰς ἀκασίας εὖ ἔχειν παρεσκευασας, τῆ ψυχῆ δὲ ἠγείτο μὲν ἢ τῶν λόγων μελέτη, καὶ τὰ προσήκοντα τοῖς τηλικύτοις μαθήματα.

D Ὅπως δὲ μὴ παυλάπασιν ἀγύμνασθαι ἦν, μηδὲ καθάπερ ἄσματα καὶ μύθους, ὑπὲρ τῆ ἀρετῶν ὑπανέστη λόγους, ἔργων δὲ ἀγαθῶν ἢ πράξεων ἀπειρεῖσα τὸν τοσούτον διαμένη χρόνον, καθάπερ ὁ γενναῖος ἠξίωσε Πλάτων, οἷον ἐπὶ τῶν παισὶ χαριζόμενον, καὶ ἐπὶ τῶν ἵππων ἀνάγοντα ἄγειν ὡς τὰς μάχας, θεατὰς ἐσομένους ὦν ἐν εἰς μακρὰν ἀγωνιστὰς ἐχεῖν καταστῆναι. πατέρα τῶν σὸν δια-

νοηθέντα φαίην ἂν εἰκότως τοῖς Κελ- A
 τῶν ἔθνεσιν ἐπισῆσά σε Φύλακα, ἢ
 βασιλέα, μεράκιον ἔτι, μᾶλλον δὲ
 παῖδα κομιδῇ τῷ χρόνῳ. ἔπει' τῆγε
 σιωπῆ, καὶ ῥώμῃ τοῖς καλοῖς κάγα-
 θοῖς ἀνδράσιν ἐνάμιλλον ἠδὲ. Τῶ
 μὲν ἀκίνδωνον γενέσθαι σοὶ τὴν πολε-
 μικὴν ἐμπειρίαν ὁ παῖς πρέσβησε κα-
 λῶς, εἰρήνην ἐπιτάξας πρὸς τῆς ὑπη-
 κόης ἀγεῖν τοῖς βαρβάροις. Μάχεσθαι
 δὲ ἀναπέφθων, ἢ σασιάζειν πρὸς ἀλ- B
 λήλους· ἐν ταῖς ἐκείνων συμφοραῖς,
 καὶ τοῖς σώμασι στρατηγικὴν ἐδίδασκε
 τέχνην· ἀσφαλέςτερον βεβλευτόμεν
 τῶ σοφῶ Πλάτων. Τῶ μὲν γὰρ, εἰ
 περὶ ἄλλοι ἐπέλθοι πολεμίων στρατός, οἱ
 παῖδες θεῶν, καὶ κοινωνοὶ τῶ ἔργων,
 ἦν παρ' ἀλλήλοισι, τοῖς πατρῶσι γένοιτο
 ἂν. κρατῶν δὲ ἰσπεῦσι τῶ πολεμίων,
 ὥρα μηχανᾶσθαι τοῖς μερακίοις
 σωτηρίας τρόπον δυσεπινόητον. Τὸ δὲ
 ἐν ἀλλοτρίοις κινδύοις τῆς παιδῆς ἐ- C
 θίζειν πολεμίων ἀνέχεσθαι, καὶ πρὸς
 τὴν χρείαν ἄρκουίτως, ἢ πρὸς τὴν
 ἀσφάλειαν δοκεῖ βεβλεῦσθαι. ἐν
 μὲν δὲ τῆτοις σοὶ πρὸς ἀνδρείαν ὑπῆρ-
 χε μελέτη. Φρονήσεως δὲ ἢ μὲν φύ-
 σις, ἦν εἰληχας, αὐτάρκης ἡγεμόν.
 παρῆσαν δὲ, οἶμαι, καὶ τῶν πολιτῶν
 οἱ κράτιστοι τὰ πολιτικὰ διδάσκον-
 τες. καὶ παρεῖχον ἡθῶν, καὶ νό-
 μων, καὶ ξένων ἐπιτηδεύματων ἐμ-
 πειρίαν αἱ πρὸς τῆς ἡγεμόνας τῶν D
 τῆδε βαρβάρων ἐντεύξεις. Καίτοι
 τὸν Οὐδυσσεῖα σιωπῶν Ομηρῶ ἐκ
 παντός ἀποφῆμαι προαιρούμεν
 πολύτροπον εἶναι φησι, καὶ πολ-
 λῶν ἀνθρώπων τὸν νοῦν καταγνώ-
 ναι, καὶ ἔπεξελθεῖν ταῖς πόλεσιν
 ἢ ἐξ ἀπάντων ἐπιλεξάμεν ἔχοι
 τὰ κράτιστα, καὶ πρὸς παντοδαπῆς
 ἀνθρώπων ὁμιλεῖν διώαιτο. Ἀλλὰ
 τὸν μὲν ἢ ἐβασίλευσε ποιικίλων
 ἡθῶν ἐμπειρίας χρεία· τὸν δὲ πρὸς

set, Gallorum gentibus custodem te atque
 Imperatorem præfecisse adhuc juvenem, vel
 ætate potius admodum puerum: quando-
 quidem, quod ad prudentiam ac robur at-
 tinet, cum præstantissimis viris comparan-
 dum merito te esse cognorat. Qua in re
 egregie hoc a patre tuo provisum est, uti
 prima illa tibi belli experientia sine ullo tuo
 periculo constaret. Nam cum Barbaros sic
 ordinasset, ut cum subditis sibi pacem cole-
 rent; eosdem vero mutuas in cædes atque in-
 testina bella conjecisset; in alienis te calami-
 tatibus atque corporibus imperatoriam ar-
 tem edocuit; multo id quam sapiens ille Pla-
 to consultius providens. Apud illum enim, si
 pedestri acie hostilis exercitus instaret, specta-
 tores forsitan pueri, aut etiam, si opus fuerit,
 operum participes atque adjutores parenti-
 bus esse possunt; sin equestri prælio supe-
 rior hostis fuerit, tum demum de adolescen-
 tularum salute cogitandum: quod quemad-
 modum perficiatur excogitari vix potest. At
 vero alienis in periculis, sustinendis hostibus
 pueros assuefacere, est id non ad usum solum,
 verum etiam ad securitatem abunde provi-
 sum. Hoc igitur rudimentum fortitudinis, at-
 que ea prima exercitatio fuit. Quod vero ad
 prudentiam attinet, etsi dux ad eam idonea
 tibi egregia illa, quam sortitus es, naturæ esset
 indoles, aderant nihilominus ex Romanis
 præstantissimi quique, qui te civili disciplina
 ac solertia formarent: tum rituum, atque le-
 gum, & peregrinorum institutorum scien-
 tiam, assidua, quæ cum illius loci Barbaris ini-
 bas, colloquia comparabant. Atqui Ulyssæ-
 sem nobis Homerus, cum omni ratione
 prudentem comprobare vellet, versutum
 fuisse narrat, & plurimorum mentes ho-
 minum perspectas habuisse, ac civitates
 eo consilio perlustrasse, ut ex omnibus o-
 ptima quæque colligeret, possetque cum
 omni hominum genere versari. Sed huic
 quidem nihil ad paucos illos, quibus im-
 perabat, tanta variorum morum experi-
 entia opus erat. Eum vero, qui ad tan-
 tam

γε. τῆ
 γενέσθαι.

γε. ἠδὲ.

γε. ἐ-
 πέλθῃ

γε. ἀρ-
 κούντα

γε. ἐπελ-
 θεῖν

γε. τὸ
 μὲν

tam educaretur imperii amplitudinem, non in tugurio aliquo institui decēbat: neque regnum, uti Cyrus ille quondam, per ludicrum imitari, aut æqualibus suis jus dicere, quod ab eodem factum accepimus: sed cum nationibus, ac populis, & militum legionibus versari; imperare omnino quæ in rem essent; nihil denique non earum rerum attingere, quas, ubi ad virilem ætatem pervenisset, tractare pro voluntate atque arbitrio deberet. Quocirca ubi egregie quæ apud illos essent omnia percepisti, tandem alteram in orbis partem translatus, Parthorum ac Medorum gentibus ad resistendum solus objectus es. Cumque jam bellum inflammari cœpisset, ac propediem exarsurum atque erupturum foret, rationem ejus omnem celerrime pervidisti, atque armorum vim ac robur imitatus es, & ad tolerandos æstatis ardores corpus tuum consuetudine firmasti. Alcibiadem unum e Græcis omnibus audio tam apto ad mutationem omnem ac versatili ingenio fuisse, ut cum se Spartanis dedidisset, Lacedæmoniorum in se frugalitatem exprimeret: inde Thebanos, & Thracas, ac Persarum denique luxum imitaretur. Verum ille mores una cum locis identidem mutans maximis implicabatur molestiis; ac de patriis institutis & ritibus amittendis funditus periclitabatur. Tu vero frugali ac moderato victu utendum tibi perpetuo decreveras, corpusque ipsum cum ad mutationes ferendas labore comparasses, facilius illum ad Parthos a Gallis transitum sustinuisti, quam divites soleant, qui pro temporum varietate sedem ac domicilium mutant, si qua forte tempestatum injuria cogantur. Ac mihi sane Deus facilis tibi ac benignus videtur, cum jam tum initio summum ad imperium ac rerum omnium potestatem virtutem tuam comparare vellet, circumduxisse te, atque imperii totius limites ac terminos monstrasse; nec non locorum situm, regionum amplitudinem, nationum potentiam, civitatum frequentiam, populorum indolem, &

Α τοσαύτην ἡγεμονίαν τρεφόμενον, οὐκ ἐν οἰκίσκῳ πρὸς ἑχρῆν διδάσκεισθαι, εἰδὲ τὴν βασιλείαν, καθάπερ ὁ Κῦρ^Θ, παίζοντα μιμῆσθαι: εἰδὲ χρηματίζειν τοῖς ἡλίξι, καθάπερ ἐνεῖνόν λέγασιν. ἀλλ' ἔθνεσιν ὀμιλεῖν, καὶ δήμοις, καὶ στρατιωτῶν τάγμασιν ἐπιτάττειν ἀπλῶς τὸ πρακτέον. ὅλως δὲ εἰδενὸς ἀπολείπεσθαι τῶν, ὧν ἑχρῆν ἄνδρα γενόμενον ἐπ' ἀδείας πράττειν. Οὐκοῦν ἐπειδὴ τὰ παρα

Β τῶτοις ἐδιδάχθης καλῶς, ἐπὶ τῷ ἐ-<sup>δε. ἡμε-
τέραν.</sup>

τέραν ἡπειρον μετιῶν, τοῖς Παρθησίων, καὶ Μήδων ἔθνεσιν ἀντελάχθης μόν^Θ. Ὑποτυφόμενος δὲ ἤδη τὸ πολέμου, καὶ εἰς μακρὰν μέλλοντι ἀναρρίπτεισθαι, ταχέως καὶ τέτρα κατέγνωσ τὸν τρόπον, καὶ τὴν τῶν ὀπλων ἰσχυρὴ ἐμμήσω, καὶ πρὸς τὴν ὄραν τῶ θέρους εἰδισσας καρτερεῖν τὸ σῶμα. Πρωθάνομα δὲ Ἀλκιβιάδην μόνον ἐξ ἀπάντων Ἑλλήνων ἔτως εὐφυῶς μεταβολὰς ἐνεγκεῖν, ὡς καὶ μιμήσασθαι μὲν τὴν

Κ Λακεδαιμονίων ἐγκράτειαν, ἐπειδὴ Σπαρτιάταις αὐτὸν ἐδεδώκη. εἶτα Θεβαίους, καὶ Θρᾶκας ὕπερον, καὶ ἐπὶ τέλει τὴν τῶν Περσῶν τρυφήν. Ἄλλ' ἐνεῖν^Θ μὲν τοῖς χωρίοις συμμεταβάλλων καὶ τὸν τρόπον, ἀνεπίπλαστο πολλῆς δυσχερείας, καὶ τὸ πάτριον ἐκινδυνεύσει παντελῶς ἀποβαλεῖν. Σὺ δὲ τὸ μὲν ἐγκρατῆς διαίτης ὧν δεῖν ἔχεσθαι πανταχῶς ἐβίβων δὲ τὸ σῶμα τοῖς πόνοις πρὸς

Δ τὰς μεταβολὰς, ῥᾶον δὴνεγκας τὸ ἐν Γαλατῶν εἰς Πάρθους ἀνοδοῦ τῶν πλυσίων, οἱ ταῖς ὄραις τὴν οἰκίσιν μετα-<sup>δε. συμ-
μεταβάλ-
λοντες.</sup>

Καί μοι δοκεῖ θεὸς εὐμενὴς πρὸς τὴν τῶ ὄλων ἐξ ἀρχῆς ἡγεμονίαν τὴν σὴν ἀρετὴν παρασκευάζειν ἐθέλων, κύκλωσε περιγαγεῖν, καὶ ἐπιδείξει τῆς ἀρχῆς ἀπάσης ὄρεος καὶ πέρας, καὶ φύσιν χωρίων, καὶ μέγεθ^Θ χώρας, καὶ δυνάμιν ἔθνων, καὶ πλῆθ^Θ πόλεων, καὶ φύσιν δῆμων,

δήμων, καὶ τὸ κράτιστον, αὐτῶν ἐκείνων τὴν Ἀ
 γεργασίαν· ὧν ἕθενος ἀπολελείφθαι
 χρεὶ τὸ πρὸς τοσαύτην ἀρχὴν τρεφόμενον.
 Τὸ μέγιστον δὲ μικρῶς με διεφύγε
 νεν εἰπεῖν, ὅτι τῶν ἀπάντων ἀρχὴν
 ἐν παίδων διδασκόμενῳ, ἀρχεῖσθαι
 κρεῖττον ἔμαθες, ἀρχῇ τῆ πασῶν ἀείσει,
 καὶ δικαιοσύνη φύσιν τε καὶ νόμῳ σαυτὸν
 ὑποτίθει. Πατρὶ δὲ ὑπήκεις ἅμα καὶ
 βασιλεῖ. ὧν εἰ καὶ θάτερον ὑπῆρχεν
 ἐκείνω μόνον, ἀρχὴν αὐτῷ πάντως
 προσήκου ἦν. Καίτοι τίνα ποτ' ἂν τις Β
 ἐξέυρθε βασιλικὴν τροφὴν, καὶ παιδείαν
 ἀμείνω ταύτης πάλαι γενομένην; Οὔ
 τε γὰρ Λακεδαιμόνιοι τῶν Ἑλλήνων,
 οἵπερ δὴ δοκῶσι ἀρίστης ἀρχῆς τῆς τῶν
 βασιλέων μελαλαδεῖν, ἕτω τῶν Ηρα-
 κλείδας ἐπαίδευον. Οὔτε τὸν βαρβάρων
 οἱ Καρχηδόνιοι βασιλευόμενοι διαφε-
 ρόντως, τῆς ἀρίστης ἐπιμελείας τὸν ἀρ-
 χόντα σφῶν ἤξιον. Ἀλλὰ πᾶσι ἦν
 κοινὰ τὰ παρὰ τῶν νόμων τῆς ἀρετῆς
 γυμνάσια, καὶ τὰ παιδευμάτια, καὶ θά-
 περ ἀδελφοῖς τοῖς πολίταις ἀρξεν τε C
 καὶ ἀρχθῆσθαι μέλλουσι. καὶ ἕθεν
 διάφορον πρῶτον εἰς παιδείας λόγον
 τοῖς ἡγεμόσι τῶν ἄλλων. Καίτοι πῶς ἐν
 εὐήθεσι ἀπαιτεῖν μὲν ἀρετῆς μέγεθος
 ἀνυπέβλητον παρὰ τῶν ἀρχόντων, προ-
 νοεῖν δὲ μηδὲν ὅπως ἔσονται τῶν πολλῶν
 διαφερόντες καὶ τοῖς μὲν βαρβάροις, ἀ-
 πασι ἐν κοινῷ τῶν ἀρχῆς ταύτης προκει-
 μένης, τὸ τὴν ἐπιμελείαν τῶν ἡθῶν ὁμοίαν
 γίνεσθαι παρὰ τοῖς συγνώμην. τὸν
 δὲ Λυκῆργον τοῖς ἀπὸ Ηρακλέους ἀσυ-
 Φέλκων τὴν βασιλείαν διαφυλάττον-
 τα, καὶ μηδεμίαν ὑπεροχὴν ἐν ταῖς ἐπι-
 μελείαις τῶν νέων εὐρόντα, σφόδρα ἂν
 τις εἰκότως μέμφαιτο. Οὐδὲ γὰρ εἰ
 πάντας Λακεδαιμονίους ἀθλητὰς ἀ-
 ρετῆς, καὶ τροφίμους ὧς οὐ δεῖν εἶναι, τῆς
 ἴσης ἀξιοῦν ἔχρη τρεφῆς καὶ παιδείας

quod caput est, illorum ipsorum opes ac
 praesidia. Quorum rerum ne unam quidem
 ignorare oportet eum, qui ad tantam im-
 perii amplitudinem educatur. Verum pro-
 ptemodum id quod erat maximum dicere
 praeter miseram, quemadmodum praesse
 omnibus his a puero cum esses edoctus,
 subjici tamen melius didiceris, teque praes-
 tantissimo & justissimo omnium imperio,
 naturae ac legi subdideris. Etenim parenti
 una & Imperatori te subiciebas. Quorum
 si vel alterum duntaxat illi conveniret, im-
 perii ad eum jus omnino pertinebat. Ec-
 quam porro regalem educationem, & in-
 stitutionem praestantiorum illa quisquam
 potest in omni vetustatis memoria reperire?
 Neque enim inter Gracos Lacedaemone-
 nium, qui optima civitatis administrandae ratio-
 ne, hoc est, regia potestate usi videntur, ita
 suos Heraclidas instituebant. Neque ex bar-
 baris Carthaginienses, qui praecipuam regni
 formam asciverunt, ei, qui ad imperium esset
 evehendus, optimam institutionem ac disci-
 plinam abhibuerunt. Sed communiter pro-
 positae omnibus erant, quae legibus praescri-
 bebantur exercitationes, ac rudimenta virtu-
 tis: sic tanquam fratribus universis inter se
 confusis civibus, tam qui imperare aliis, quam
 qui subjici aliorum imperio deberent: nec
 insigne quicquam ad institutionem ac disci-
 plinam praeterea Principes habebant. Quan-
 quam nonne stultum est ab iis qui imperent
 eam flagitare virtutis magnitudinem, qua
 major esse nulla possit, nec illud interim pro-
 videre, qua ratione vulgo hominum antecel-
 lant? Sed Barbaris quidem ignosci ob hoc
 ipsum potest, quod cum in medio cuique
 propositum esset imperium, parem atque e-
 andem formandis omnium moribus curam
 adhibuerunt: Lycurgum vero, qui Herculis
 posteris stabile regnum atque inconcussum
 servare vellet, merito aliquis propterea repre-
 hensione dignum putet, quod nihil in juven-
 tutis educatione Regibus eximium ac praeci-
 puum tribuerit. Non enim, etsi Lacedaemone-
 nios omnes athletas quodammodo virtutis
 esse oportere, & alumnos crederet, aequalem
 tamen privatis, ac magistratibus educatio-
 nem,

nem & institutionem accommodare debu-
 erat. Siquidem ejusmodi consuetudo pau-
 latim se insinuans affert nescio quem animis
 principum contemptum. Ac ne omnino
 quidem principes habendi illi sunt, qui non
 primum illum inter suos locum sua virtute
 compararunt. Eamque fuisse causam ar-
 bitror, cur Spartani difficiliorese ad obse-
 quendum sæpenumero regibus suis osten-
 derent. Cujus rei manifestum atque evi-
 dens argumentum esse potest Lylandri illa
 adversus Agesilaum æmulationis plena con-
 tentio: atque id genus alia, quæ facile oc-
 currunt, si quis illorum hominum gesta
 considerare velit. Sed his Reipubl. ratio ipsa,
 utpote quæ ad virtutem idonee præpararet,
 etsi nihil vulgaribus hominibus præstantius
 assequi atque usurpare permetteret, hoc
 tamen ipsum, ut præclari atque egregii fo-
 rent, tribuebat. Carthaginensium vero
 ne publica quidem illa instituta probantur.
 Quippe parentes liberos suos ædibus ejici-
 entes, quæ ad vitam necessaria erant pro-
 prio labore sibi quærere jubebant, hoc u-
 num præcipientes, nihil ut eorum, quæ tur-
 pia viderentur, admitterent. Hoc autem
 erat non ex animis juvenum cupiditatem e-
 vellere, sed illud unum monere, ut clam
 scelus suum perpetrare studerent. Non e-
 nim mores hominum deliciae duntaxat, &
 luxus, verum etiam quæ necessariis rebus
 indiget vita depravat; in quibus ratio ipsa
 nondum sui compos, atque expers judicii,
 impulsæ cupiditate necessitati obtemperet.
 Præsertim cum, nisi eum animi affectum
 coerceat, sed ad rem quærendam, ac mer-
 catorum permutationes, & nundinationes
 a puero consuefactus fuerit; quas partim
 commentus ipse sit, partim a peritis didi-
 cerit; de quibus non modo loqui, sed ne
 audire quidem ingenuum deceat: quam-
 plurimas in animo sordes labesque contra-
 hant; quibus vacare vel honestum civem
 oporteat, multoque regem amplius ac du-
 cem. Mihi vero nihil istos arguere in præ-
 sentia necesse est. De institutionis dunta-

Α τὰς ἰδιώτας τοῖς ἀρχαῖσι. Ἡ γὰρ τοι-
 ἀύτη καὶ μικρὸν ὑποδυομένη σωήθεια
 ταῖς ψυχαῖς ἐντεκεῖν ὑπεροψίαν τῶν
 κρείττωνων. Ὅλων γὰρ ἐδὲ κρείττονας
 νομισέοντες ἐδί' ἀρετὴν πρωτεύειν λα-
 χόντας. Τῆτο δὲ οἶμα καὶ Σπαρτιά-
 τας χαλεπωτέρας ἀρχθῆναι τοῖς βα-
 σιλεῦσι παρεῖχε πολλάκις. Χρησά-
 το δ' ἄν τις σαφεῖ τεκμηρίω τῶν ῥη-
 θέντων τῇ Λυσάνδρῳ πρὸς Ἀγησί-
 λαον Φιλοτιμία, καὶ ἄλλοις πλείοσιν,
 Β ἐπιῶν τὰ πεπραγμένα τοῖς ἀνδράσι.
 Ἄλλὰ τοῖς μὲν ἡ πολιτεία πρὸς ἀρε-
 τὴν ἀρκουῖτως παρασκευάζουσα, εἰ καὶ
 μηδὲν διαφέρει ἐπιτηδεύειν ἐδίδοι τῶν
 πολλῶν, ἀλλὰ τὸ καλοῖς καγαθοῖς
 ὑπάρχειν παρεῖχεν ἀνδράσι. Καρ-
 χηδονίων δὲ ἐδὲ τὰ κοινὰ τῶν ἐπιτη-
 δευμάτων ἐπαυεῖν ἄξιον. Ἐξελαύ-
 νοντες γὰρ τῶν οἰκίῶν οἱ γονεῖς τοὺς
 παῖδας, ἐπέταττον εὐπορεῖν διὰ τὸ πό-
 νων τῶν πρὸς τὴν χρεῖαν ἀναγκαίων,
 C τὸ δρᾶν τι τῶν δοκουῦτων αἰσχρῶν
 ἀπαγορεύοντες. Τὸ δὲ ἦν, ἐτὴν ἐπι-
 θυμίαν ἐξελεῖν τῶν νέων, ἀλλὰ τὸ
 λαθεῖν πειρᾶσθαι ἰδρωῖτα πρὸς ἀτ-
 τειν. Πέφυκε γὰρ ἐτρυφῆ μόνον ἡ δρωῖτα
 διαφθείρειν. ἀλλὰ καὶ ἡ τῶν ἀ-
 ναγκαίων ἐνδεὴς διαίτα, ἰεφ' ὧν ἔπω
 τὸ κρῖνειν ὁ λόγος προσλαβάν ἐπε-
 ται ταῖς χρεῖαις ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας
 ἀναπειθόμενος. Ἄλλως τε εἰ καὶ τού-
 τε μὴ κρᾶσι τῶ πᾶθας, πρὸς χρη-
 D μαλισμὸν ἐκ παιδῶν συωεθιζόμενος,
 καὶ τινὰς ἀμοιβὰς ἐμπόρων, καὶ κα-
 πηλείας, τὰς μὲν αὐτὸς εὐρῶν, τὰς δὲ
 παρὰ τὸ εἰδότην μαθῶν. ὑπὲρ ὧν οὐ
 λέγειν μόνον, ἀλλ' ἐδὲ ἀκρῶν ἄξιον
 ἐλευθέρῳ παιδί. πλείσας ἂν κηλί-
 δας ἐναπόθοιτο τῇ ψυχῇ. ὧν πασῶν
 καθαρόν ἐναὶ χρεῖ καὶ τὸ ἐπιεικῆ πολί-
 την, ἀλλ' ἐτὸ βασιλέα, καὶ στρατηγὸν
 μόνον. Ἐμοὶ δὲ ἐκ ἐπιτιμῶν ἐπὶ τοῦ
 παρόντος ἐκείνοις προσήκει. Δείξω
 δὲ

28. φ δι-
αίροφης
το Διφ-
φέρον.

28. καλα-
χρησά-
μην
28. αὐθις
28. ἐκ
φύσεως.

28. λυ-
δῶν

δὲ μόνον τ' τροφῆς τὸ διάφορον, ἢ χρη-
 σάμεν, καὶ κάλλος, καὶ ῥώμη, καὶ δικαιοσύνη,
 καὶ σωφροσύνη διήνεγκας· διὰ μὲν τ' πό-
 νων τ' εὐεξίαν περιβαλλόμεν, διὰ δὲ τ'
 νόμων τ' σωφροσύνην κτησάμεν, καὶ
 τῶ μὲν σώματι ῥωμαλεώτερον διὰ τ' ἐγ-
 κράτειαν τ' ψυχῆς, τῆ ψυχῆ δ' αὐτὴ διὰ
 τ' ἔσ σώματι καρτερίαν δικαιότερα
 χρώμενος· τὰ μὲν ἐκ φύσεως ἀγα-
 θὰ σωμαύξων ἐκ παντός· τὰ δὲ ταῖς
 ἐπιμελείαις ἐξώθεν αἰεὶ προσλαμβά-
 νων καὶ δεόμεν, μὲν ἔθενός, ἐπαρκῶν
 δ' ἄλλοις, καὶ χαριζόμεν μεγάλας
 δωρεάς, καὶ ὅσα τὸς λαβόντας ἤρκεν ἀ-
 ποφῆναι τῶ Λυδῶ δωδῆση παραπλη-
 σίως· ἐνδεέστερον μὲν ἀπολαύων αὐ-
 τὸς τ' ὑπαρχόντων ἀγαθῶν, ἢ Σπαρτια-
 τῶ σωφρονέσασθαι, τ' τροφῆν δὲ παρέ-
 χων ἄλλοις χορηγίαν· καὶ τοῖς βελομέ-
 νοις σωφρονεῖν παρέχων σαυτὸν μιμῆ-
 σθαι· ἀρχῶν μὲν πρῶτως καὶ Φιλανδρω-
 πως τῶν ἄλλων, ἀρχόμεν δὲ ὑπὸ τῶ
 πατρὸς σωφρονέως, καὶ ὡς εἰς τῶν πολ-
 λῶν τ' ἀπαντα διετελείς χρόνον. Παιδὶ
 μὲν ὄντι σοὶ καὶ μειρακίῳ ταῦτά τε ὑ-
 πῆρχε, καὶ ἄλλα πλείονα, περὶ ὧν νῦν
 λέγειν μακρότερον ἂν εἴη τῶ καιρῶ.

Γενόμεν δ' ἐφ' ἡλικίας, καὶ τῶ πα-
 τρι τὴν εἰμαρμένην τελευτήν τῶ δαίμο-
 νι μάλα ὀλβίαν παρασχόντ, οὐ
 μόνον τῶ πλήθει καὶ κάλλει τ' ἐπενεχθέν-
 των τ' τάφον ἐκόσμη, γενέσεως καὶ τρο-
 φῆς ἀποτίμων τὰ χαριστήρια· πολὺ δ'
 πλέον τῶ μόνος ἐκ πάντων τ' ἐκείνῃ παι-
 δων, ζῶντ, μὲν ἔτι καὶ πιεζομένῃ τῆ
 νόσῳ, πρὸς αὐτὸν ὀρμησάμ· τελευτή-
 σασθαι δὲ τὰς μεγίστας τιμὰς καλαστή-
 σαι· ὑπὲρ ὧν ἐξ ἀρχῆς καὶ τὸ μνησθῆναι.
 Καλῶσι γ' ἡμᾶς ἐφ' αὐτὰς αἰ πράξεις,
 ὑπομνήσκασαι τ' ῥώμης, τῆς εὐψύ-
 χίας, εὐβελίας τε ἅμα, καὶ δικαιοτή-
 τ, οἷς ἅμαχ, ὠφθη καὶ ἀνυπέρ-
 βλητος· τὰ μὲν πρὸς τῶ ἀδελφῶς,
 καὶ τῶ πολίτας, καὶ τῶ πατρώας· σκ

28. σσι

A xat diversitate dicam, qua tu usus, pulchri-
 tudine, robore, justitia, & temperantia
 praestitisti: cum & laboribus firmitatem
 corporis, & legum beneficio temperan-
 tiam esses adeptus, & non modo corpus
 animi continentia firmitus, ac robustius,
 sed & animum justiore corporis patien-
 tia reddidisses: tum quae a natura insita
 erant bona omni ratione perficeres, alia-
 que studio ac labore in dies adjiceres, &
 nullius indigens ipse aliis abunde suppe-
 ditares, ac donis amplissimis ditares, quae
 eos, qui donati essent, Lydorum princi-
 pi pares efficerent. Cum tu interim iis re-
 bus, quas possideres, parcus uteris ipse,
 quam Spartanorum moderatissimus qui-
 libet: adeo ut luxus ac voluptatum mate-
 riam sufficeres aliis; iis vero, qui tempe-
 rati esse vellent, teipsum imitandum pro-
 poneres. Quippe toto illo tempore una
 & subditis tibi benigne atque huma-
 niter imperabas, & te parentis imperio mo-
 deste, ac tanquam unus e multis subjecie-
 bas. Igitur ea tibi & puero & adolescenti
 contigerunt, aliaque plurima, de quibus
 si in praesentia dicerem, multo essem quam
 pro praescripto mihi ad dicendum tempore
 prolixior.

Sed cum jam maturiorem aetatem atti-
 gisses, ac fatalem exitum vitae Deus paren-
 ti tuo felicem admodum praestitisset; tum
 vero non solum collatarum rerum copia
 & pulchritudine sepulcrum illius ornasti,
 eamque procreationis atque educationis
 tuae gratiam ei rependisti: sed multo ma-
 gis hoc officii genere; quod unus ex illius
 liberis, cum adhuc superstes foret, & mor-
 bo conflictaretur, ad eum accurristi: eidem
 vero mortuo amplissimos honores habuisti.
 De quibus satis est obiter mentionem fecisse.
 Vocant enim me ad sese res a te praclare ge-
 ftae, mihi que egregium illud robur animi,
 magnitudinem, prudentiam ac justitiam in
 memoriam revocant. Quibus omnibus
 inexpugnabilem te esse, atque a nul-
 lo superari posse monstrasti. Nam par-
 tim quae ad fratres tuos, & cives, & amicos
 pater-

paternos, & exercitus pertinent, iuste ac moderate constitui: nisi quod fortasse turbine temporum ac tempestate coactus alios, ne peccarent, minime prohiberis; partim bellicam rem fortiter ac magnifice, atque ut pristinum generis tui decus ac gloriam decebat, ordinasti. Ita cum illis toto tempore concorditer vixisti, pacatum ac tranquillum Reipublicæ statum conservans; & fratres tuos, eosdemque collegas imperii, cultu atque observatione prosequens: ad hæc amicis tuis una cum cæteris bonis mutuam salutandi officium ac libertatem impertiens. Ac cum omnes faceres commodorum tuorum participes: tum quæ cuique opus sunt large atque abunde communicasti. Quorum omnium testes iidem illi, qui experti sunt, esse merito possunt: iisque, qui nullum cum iis usum ac consuetudinem habent, ipsæmet res vitæ totius institutum satis superque demonstrant.

Sed jam de rebus gestis agendum nobis est: de ipsis vero animi habitibus alium in locum rejicienda disputatio. Cum Persæ, redacta in potestatem Asia quondam universa, atque Europæ maxima parte vastata, pene totum orbem circumquaque spe sua comprehendissent, posteaquam sunt Macedonum armis imperio spoliati, & Alexandri ducis opera, vel lusione quadam potius, debellati fuerunt; quod iniquo animo servitutem illam ferrent, simulatque mortuum illum viderunt, contra ejus successores rebellantes, non solum adversus Macedones æquis deinceps viribus insurrexerunt: sed nobis etiam, qui, quod Macedonum imperio deerat, adjecissemus, pares ad bellum gerendum perpetuo sunt hostes habiti. Quid hic ego priscos illos percenseam, Antonium & Crassum, summa ac plena potestate præditos imperatores; ab quibus impositas imperio labes, ac dedecora diuturnis admodum nostris periculis absterfimus; cum plerique boni ac moderati imperatores acceptas ejusmodi calamitates ac damna refarcissent? Quid porro secundo consecutas illas clades, ac quæ sin-

A Φίλεις, καὶ τὰ στρατεύματα δικαίως καὶ σωφρόνως κατασησάμεν. πλὴν εἰπερ βιασθεῖς ὑπὸ τῶν καιρῶν ἄκων ἐτέρους ἐξαμαρτεῖν ἐδιεκώλυσας. τὸ δὲ πρὸς τὰς πολεμίας ἀνδρείως, καὶ μεγαλοπρεπῶς, καὶ ἐπὶ προὔπαρχέσης ἀξίως τῆς γένεος δόξης καλασησάμεν. τοῖς μὲν δὲ ὁμοιοῖας τὸν ἅπαντα χρόνον συγγέγονας· ἀσασίαςον μὲν τὴν πόλιν διαφυλάττων, καὶ τὰς ἀδελφὰς σωμάρχοντας θραπεύων αἰεὶ. τοῖς Φίλοις δὲ τῆς ἴσης παρηγορίας μελαδιδός, καὶ τῆς παρήσσιας μὲν τῶν ἄλλων ἀγαθῶν ἀφρόνως· κοινωνῶν μὲν ἅπασιν τῶν ὑπαρχόντων, μελαδιδός δὲ ὡς ἕκαστος ἐνδεῆς δόξῃ. Καὶ τῶν μάρτυσι μὲν αὐτοῖς ἐκείνοις εἰκότως ἂν τις χρεῖσταιτο, καὶ τὰ πράγματα δὲ τοῖς ἀπολειφθεῖσι τῆς πρὸς ἐκείνης σωσσίας ἱκανὰ δηλώσαι τὴν προαίρεσιν τῆς βίης παντός.

Ῥητέον δὲ ὑπὲρ αὐτῶν ἤδη τὴν πράξεων ἀναβαλλομένοις τῶν ὑπὲρ τῆς ἔξεως λόγον. Πέρσαι τῆς Ἀσίας ἀπάσης πάσαι κρατήσαντες, καὶ τῆς Εὐρώπης τὰ πολλὰ καλασρεψάμενοι, μικρὰ δὲ ὠφάνα τὴν οἰκισμένην ἅπασαν περιλαβόμενοι καὶ πᾶσαν τὴν οὐκισμένην ἐλπίσιν, ἐπειδὴ τὴν ἀρχὴν ὑπὸ Μακεδόνων ἀφῆρητο, τῶν Ἀλεξάνδρου περιβαλλομένου στρατηγίας ἔργον γενόμενοι, μᾶλλον ὅσον παύσιον χαλεπῶς φέροντες πρὸς τὸ δαλεῦν, ὡς ἐκείνον ἠθροῖο τελελευτηκότα, τῶν διαδόχων ἀποσάντες, Μακεδόσι τε εἰς τὴν ἀντίπαλον δυνάμιν αὐτοῖς κατέσταν, καὶ ἡμῖν τὸ λειπόμενον τῶν Μακεδόνων ἀρχῆς κατακτησαμένοις, ἀξίωμαχοι διὰ τέλος ἔδοξαν εἶναι πολέμιοι. Καὶ τῶν παλαιῶν τί χρεῖ νῦν ὑπομνήσκειν, Ἀντωνίε, καὶ Κράσσε, στρατηγῶν αὐτοκρατόρων, καὶ οἷς ἐκεῖνα διὰ μακρῶν ἀπασάμεθα κινδύνων τὰ αἰσχρὰ, πολλῶν καὶ σωφρόνων αὐτοκρατόρων ἀναμαχεσαμένων τὰ πλοίσματα; Τί ὄχρητῶν δευτέρων ἀτυχημάτων μεμνηθεῖσθε, καὶ τῶν ἐπ' αὐτοῖς ἔκαστων πράξεων, ὡς περ

C

(ὡς περ μὲν) τὰς συμφορὰς ἠρέθη στρα-
 τήγος;) ἀλλ' οἱ τὴν θάυμασθην ἢ παρὰ
 πᾶσιν ἀγαπωμένην εἰρήνην ἐπιλάξαν-
 τες ἐκείνοις ἀγεῖν, οἱ πρὸς τὸν πατέρα
 τὴν βασιλείαν κατασχόντες, ἔχοντες
 Καῖσαρ καθ' αὐτὸν συμβαλὼν αἰσχ-
 ρῶς ἀπὴλλαξεν; ἐπιστραφέντι τὸν
 οἰκισμένης" πάσης ἀρχῆς, ἢ τὰς δυ-
 νάμεις τῆς ἡγεμονίας ἀπάσης ἐκείσε
 τρέψαντος, ἢ προκαταλαβόντος τὰς εἰς-
 βολὰς στρατεύμασι, ἢ κατὰ λόγους ὁ-
 πλιῶν παλαιῶν καὶ νεολέκτων, ἢ παν-
 τοδαπαῖς" παρασκευαῖς· ἀιδόντες
 μόλις τὴν εἰρήνην ἠγάπησαν. Ἦν ἔτι οἱδ'
 ὅπως περιόριον τὸν πατέρα τὸν σὸν συγ-
 χεάντες, καὶ σωλαράξαντες, τὸ μὲν παρ'
 ἐκείνης τιμωρίας δὴ μαρτυροῦν, ἐν ταῖς πρὸς
 τὸν πόλεμον παρασκευαῖς τὸν βίον μετὰ
 λάξαντος σοὶ ἢ ὑπέσχον τὴν δίκην ὑπε-
 ρόν τὸν τέλολημένων. Μέλλων ἔτι δὴ τὸ
 πρὸς αὐτὸς ἀγώνων γενομένων σοὶ
 πολλάκις ἀπὸ στρατοῦ τὸν ἀξιοσχο-
 πεῖν τὸς ἀκρωμένους, ὅτι τὸν τρίτον μο-
 εἰς τὸν ἀρχῆς" κύριον καθεστῶς, ἔδα-
 μῶς πρὸς τὸν πόλεμον ἐρρώσθαι δοκῶν-
 τος, ἔχοντες ὅπλα, ἔχοντες ἀνδράσι τοῖς στρα-
 τευομένοις, ἔδεν τὸν ἄλλων, ὅσα πρὸς τη-
 λικῶν πόλεμον ἐχρῆν ἐπιρρεῖν ἀφθο-
 να· πρὸς τούτοις δὲ, ἔδεν τὸν ἀδελφῶν σοὶ
 δι' αἷς δὴ ποτε οὐκ αἰτίας τὸν πόλεμον ἐ-
 λαφρωόντων. Καὶ ἔτι ἐς τὸν ἔθνος ἀναίσχυ-
 ἀνάισχυον ἔδεν βασκανῶν συγκο-
 φάντης, ὅς ἐκ αἰτιώτατον γενέσθαι σε
 τὸν πρὸς ἐκείνης ὁμοιοῖας φήσιν. Οὐδὲν
 ἢ οἶμαι τὸν πολέμου καθ' αὐτὸν δυσχε-
 ρῆς, τὰ τὸν στρατοπέδων πρὸς τὴν μετὰ
 λὴν διαταρῆς τῆς μὲν παλαιῶν σφῶν
 ἡγεμόνα ποθεῖν ἐκδοῶντες, ὑμῶν ἢ ἀρ-
 χεῖν ἐθέλοντες, ἢ ἄλλα μυρία ἀτοπα
 ἢ δυσχερῆ πανταχόθεν ἀναφυόμενα
 χαλεπωτέρας τὰς ὑπὲρ τὸν πόλεμον
 παρείχεν ἐλπίδας. Ἀρμένιοι παλαιοὶ
 σύμμαχοι σασιάζοντες, ἢ μοῖρα σφῶν

γε. δὲ τὸν
 γε. ἀπά-
 σης

γε. πα-
 ρασκευ-
 αῖς ἀδο-
 τες

γε. καθ-
 ὡς κύ-
 ριον

gulis temporibus adversus eos sunt gesta,
 commemorem? Ex iis vero, qui ad egre-
 giam illam adeoque jucundam omnibus
 pacem illos adduxerunt; quique ante pa-
 trem tuum imperio praefuerunt, nonne Cae-
 sar ille per sese praelium committens turpis-
 sime superatus est? cumque totius orbis
 rector ac princeps eo se contulisset, atque
 illuc vires omnes imperii convertisset, adi-
 tusque omnes copiis suis, ac cum veterum
 tum juniorum militum legionibus, omni-
 que apparatus genere occupasset; haec cum
 hostes omnia viderent, aegre tamen ad pa-
 cis condiciones adducti sunt. Quam cum
 superstite adhuc patre tuo nescio quomo-
 do violassent ac perturbassent, ejus qui-
 dem ultionem effugerunt; propterea quod
 in ipso belli apparatu mortuus est; tibi ve-
 ro postmodum perfidiae suae poenas dede-
 runt. Sed cum mihi sit de susceptis a te
 contra illos praeliis saepenumero dicendum,
 hoc unum animadvertere auditores cupio:
 tibi cum tertia illa imperii pars obtigisset,
 quae minime ad bellum gerendum valida
 satis esset ac munita; non armis instructa;
 non militaribus copiis; nec ulla rerum a-
 liarum, quae ad tantum bellum largissime
 suppetere oportebat: praeterea, cum ne
 fratres quidem tui, quibuscunque tandem
 de causis, ullis te ad hoc bellum praesidiis
 sublevarent. Nec unus inveniri tam im-
 pudens aut invidus calumniator potest,
 qui non pacis cum illis & concordiae cau-
 sam te fuisse praecipue fateatur. Cum ve-
 ro bellum ipsum per se arduum esset ac
 difficile; tum milites in illa rerum muta-
 tione tumultuabantur: qui se veterem du-
 cem desiderare clamabant, vobis porro
 imperare volebant. Sed & innumeræ aliae
 turbæ ac molestiae, quae emergebant un-
 dique, conficiendi belli spem difficiliorem
 reddebant; praesertimque Armenii veteres
 focii; qui & a se invicem dissidebant, &
 non minima sui parte ad Persas defece-
 rant,

rant, ac finitimos imperii nostri limites latrociniis vexabant. Jam quæ præsentī in rerum statu unica salutis ratio esse videbatur, ut earum administrationem capefferes ipse, ac consilio provideres; hoc tibi hætenus non licebat, quod in Pannonia transigendis cum fratribus pactationibus esses impeditus. Quas ita præfens ipse composuisti, nullam ut eis conquerendi occasionem relinqueres. Verum pene ipsum gestarum rerum initium prætermisi; quod vel cæteris omnibus præstantius est, vel cum præstantissimis merito comparandum. Etenim qui de tanti momenti negotiis consultaret, eundem nihilo inferiores tulisse partes videri sibi, ex eo quod plus habere fratribus suis concederet, maximum illud moderati atque excelsi animi indicium esse potest. At nunc si quis centum talentorum patrimonium cum fratribus dividens, aut, si libet, ducentorum, unica mina cæteris minus acceperit, idque patienti animo ferat, & exiguam hanc pecuniam cum pace ac concordia commutatam velit; honore ac commendatione dignus habeatur, perinde ut homo minime cupidus, ac consultus, & ut uno verbo dicam, vir probus atque honestus. Quæ cum ita sint, age qui de orbis terrarum imperio tam generosum ac moderatione plenum consilium ceperit, ut concordia ac communis Romanorum inter se pacis atque otii studio, cum majorem sibi ex cura ac sollicitudine laborem imponeret, tum fructibus imperii ac vectigalibus sponte cederet, quantis eum laudibus dignum esse judicabimus? Neque vero hoc loco dici potest, honestum quidem hoc consilium, sed nequaquam utile fuisse. Primum quia nihil mea quidem sententia utile esse potest, quod non idem honestum quoque sit. Deinde si quis ipsum per sese utile velit expendere, ita de eo iudicet, ut non ad pecunias respiciat, aut prædiorum redditus enumeret; ut avari senes a Comiciis in theatrum producti faciunt: sed imperii potius amplitudinem ac dignitatem animadvertat. Etenim si de limitibus ac ter-

A δ Φαύλη Πέρσαις προσέμενοι, τὴν ὁμορον σφίσι λησαῖς κατατρέχοντες· καὶ ὅπερ ἐν τοῖς παρῶσι ἐφαίνετο μόνον σωτήριον, τό σε τ' ἔργαμάτων ἔχει· ^{γε. προσ- λαγμά- των} θαι, καὶ βελεύεσθαι, τῶς ἔχ' ὑπῆρχε, διὰ τὰς πρὸς τὰς ἀδελφὰς ἐν Παιονίᾳ σωθήκας. ἃς αὐτὸς παρὼν ἔτω διάκησας, ὡς μηδεμίαν ἀφορμὴν ἐκείνοις παρασχῆν μέμφεως. Μικρὸν με ἔλαθε τ' πράξεων ἀρχὴ διαφυγῶσα καλλίων ἀπασῶν, ἢ ταῖς καλλίσαις ἐξίσσης ^{γε. τὸ πλέον} θαυμασῆ. Τὸ γὰρ ὑπὲρ τοσούτων πραγμάτων βελευόμενον μηδὲν ἐλαττώσθαι δοκεῖν, εἰ τοῖς ἀδελφοῖς ἔκων ἔχειν τὸ ^{πλέον} ^{ἔχειν} πλεον συγχωροῖς, σωφροσύνης ἢ μεγαλοψυχίας μέγιστον ἂν εἴη σημεῖον. ^{ἐκων} ^{συγχ.} Νῦν ἢ εἰ μὲν τις τὴν πατρῴαν ἔσταν πρὸς τὰς ἀδελφὰς νεμόμενος ἑκατὸν ^{γε. δὲ} τάλαντων, κείτω ἢ εἰ βέλῃ τοσούτων ἄλλων· εἴτα ἔχων μνάς ἐλαττω, ἠγάπησε· δὴ, ἢ μικρὸν παντελῶς ἀργυρεῖς ^{γε. δὲ} τὴν πρὸς ἐκείνης ὁμόνοιαν ἀνταλλάξάμενος, ἐπαίνων ἂν ἐδόκη ἢ τιμῆς ἄξιος, ὡς χρημάτων κρείττων, ὡς εὐβελος Φύσσι· Ξυνελόνη ἢ εἰπεῖν, ὡς καλὸς καὶ γαθός. Ὁ δὲ ὑπὲρ τ' ὅλων ἀρχῆς ἔτω ^{γε. δὲ} μεγαλοψυχῶς καὶ σωφρονῶς δοκῶν βεβουλεύσθαι, ὡς τ' μὲν ἐκ τ' ἐπιμελείας αὐτῶν μέζονα προσεῖναι πόνον, τ' ἔκ ^{γε. μὴ} τ' ἀρχῆς προσόδων ἐκὼν ὑφίεσθαι ὑπὲρ ^{πρ.} ὁμονοίας, καὶ τ' πρὸς ἀλλήλας Ῥωμαίων ἀπάντων εἰρήνης, πόσων ἐπαίνων ἄξιον κρινέ τις; Οὐ μὴν ἔδὲ ἐκείνο λέγειν ἐνεσιν ἐνταῦθα, ὡς καλῶς μὲν ἀλυσίτε- ^{γε. καλῆ} λές μὲν γὰρ ἔδεν, ὅτι μὴ τὸ αὐτὸ ἢ καλὸν ἔμοιγε φαίνεσθαι. Ὅλως δὲ εἴτιμι κατ' αὐτὸ τὸ συμφέρον ἐξετάζειν δο- ^{γε. αὐτῶν} κῆ, κρινέτω, μὴ πρὸς ἀργύριον σκοπῶν· ^{γε. μὴ δὲ} " μὴ προσόδος χρεῖων ἀπαιθμήμε- ^{γε. μὴ δὲ} ν· κατὰ περ οἱ Φιλάργυροι γέροντες ὑπὸ τῶν κωμωδῶν ἐπὶ τὴν σκηνὴν ἐλκόμενοι· ἀλλὰ πρὸς τὸ μέγεθ' τῆς ἀρχῆς, καὶ τὴν ἀξίωσιν. Φιλονεικῶν μὲν

γε. δύο
 μὲν αἰς
 ἔχ.
 γε. ἀπέειπ.
 γε. δὲ τ μ.
 Ἐπὶ τῶν ὀρίων, καὶ δυσμενῶς ἔχων.
 ἐκείνων ἀνῆρξε μόνων ὧν ἔλαχεν, εἰ καὶ
 πλέον ἔχων ἀπὴν ὑπερορῶν ἴκαυτ
 μικρῶν καταφρονήσας. ἦρχε μὲν ἀ-
 πάσης μὲν τῶν ἀδελφῶν τῆς οἰκισμένης
 ἐπεμελεῖτο δὲ τῶν λαχόντων μέρους
 ἀπολαύων μὲν τελείας τῆς τιμῆς· μετέ-
 χων δὲ ἔλαττον τῶν ἐπ' αὐτῇ πόρων.
 Ἄλλ' ὑπὲρ μὲν τούτων, καὶ αὐτοῖς ἐξέ-
 σαι διὰ μακροτέρων δηλώσαι. Ὅπως
 δὲ τῶν πραγμάτων ἐπεμελήθη, τοσού-
 των κύκλω περιεάντων μὲν τὴν τῶν πα-
 τρός τελευτῆν κινδυνῶν, καὶ παντοδα-
 πῶν θορυβῶν πραγμάτων, πολέμου
 γενναίης, πολλῆς καὶ ἀδρομῆς, συμμα-
 χων ἀποσάσεως, στρατοπέδων ἀταξί-
 ας, ὅσα ἄλλα τότε δυσχερῆ κατελάμ-
 βανον, ἴσω ἤδη διελθεῖν ἄξιον. Ἐπειδὴ
 γὰρ σοι τὰ τῶν σωθηκῶν μὲν τῶν ἀεί-
 της ὁμοιοῖας διώκητο, παρῆν δὲ ὁ και-
 ρὸς τοῖς πράγμασιν ἐπιτάτλων βοη-
 θεῖν κινδυνεύσει, πορείας μὲν τάχῃ
 γε. ὁ.
 πως μὲν
 χρησάμεν, ἀθρόως ἐκ Παιόνων ἐν
 Σύροις ὠφθῆς, καὶ δὲ τῆς λόγῳ δεῖξαι ῥά-
 διον. ἀρκεῖ δὲ τοῖς ἐγνωκόσιν ἡ πείρα.
 Ὅπως δὲ πρὸς τὴν παρυσίαν τὴν σὴν
 ἀθρόως ἀπαντα μελαβαλόντα, καὶ με-
 τασάντα πρὸς τὸ βέλτιον ἢ μόνον τῶν
 ἐπικρεμασθέντων ἡμᾶς ἀπὴν ἔλαξε Φό-
 βων, ἀμείνεις δὲ τὰς ὑπὲρ τῶν μελλόν-
 των παρῆσθεν ἐλπίδας, τίς ἀν ἀρκέ-
 σειετῶν ἀπάντων εἰπεῖν; Τὰ μὲν τῶν
 στρατοπέδων πλησίον γενομένων μόνον,
 ἐπέπαυτο τῆς ἀταξίας, καὶ μεθυστήκη
 πρὸς κόσμον. Ἀρμενίων δὲ οἱ προση-
 μενοι τοῖς πολεμίοις εὐθύς μετέστησαν,
 σὲ μὲν τῶν αἰτίων τῆς φυγῆς τῆς
 γε. μα.
 κρῶ τὰς
 χώρας ἐκείνης ἀρχοντι παρ' ἡμᾶς ἐξα-
 γαγόντων τοῖς Φυγῶσι δὲ τὴν ἐς τὴν
 οἰκίαν κἀθοδὸν ἀδεᾶ παρασκευάσαν-
 τες. Οὕτω δὲ Φιλανθρώπως τοῖς τε
 παρ' ἡμᾶς ἀφικόμενοις ἄρτι χρησα-
 μένοις, καὶ τοῖς ἐκ τῆς φυγῆς μετὰ τῶν

A minis contentiose pugnasset, & inimicus
 esset, tametsi plus aliquid possideret, nihilo-
 minus in eos solum, quos sortitus esset,
 imperium haberet. Cum autem ea con-
 templisset, ac nihili exigua illa fecisset, ita
 totius orbis terrarum imperium cum fratri-
 bus adeptus est, ut ejus duntaxat partis,
 quam sibi fors attribuerat, curam capesse-
 ret. Quare id consecutus est, ut una & in-
 tegro honore perfrueretur, & de iis labori-
 bus minus caperet, qui cum eo honore
 conjuncti sunt. Verum de his alias iterum
 copiosius disputandi locus erit. Nunc illud
 oratione persequendum est, quomodo te
 in hac rerum administratione gesseris, cum
 post patris tui obitum tanta tamque varia
 undique te pericula circumstarent; negotio-
 rum tumultus ac molestia; bellum grave ac
 difficile; hostium incursiones; sociorum de-
 fectio, seditio castrensis; ceteraque, quæ per il-
 lud tempus molesta ac difficilia contigerunt.
 Igitur rebus a te omnibus cum fratribus tuis
 concordissime transactis, cum jam adesset
 tempus illud, quod periclitanti rerum statui
 præiens a te subsidium flagitaret, tum illam
 vero tuam in itinere conficiendo celerita-
 tem, qua ex Præonia profectus repente in Sy-
 ria conspectus es, verbis explicare difficile
 est; & iis, qui compertum hoc habent, expe-
 rientia ipsa sufficiet. Quemadmodum vero
 statim ad tuam præsentiam conversa ac mu-
 tata in melius omnia, non modo ab immi-
 nenti nos terrore liberarunt; sed commodio-
 rem quoque spem nobis futuri temporis at-
 tulerunt, quisnam ex omnibus dicendo satis
 assequetur? Nam castrenses illi tumultus,
 cum jam in propinquo solum esses, compres-
 si penitus fuerant, & ad ordinem suum uni-
 versa redierant. Ex Armeniis vero qui se ad
 hostes adjunxerant, ad te illico reversi sunt:
 cum & eos, ab quibus is, qui provinciæ impe-
 rabat, fugere erat compulsus, ad nos addu-
 xisses: & iis, qui fugerant, tutum in patriam ac
 sine fraude reditum comparasses. Itaque cum
 adeo humaniter eos tractasses, qui ad nos
 se nuperrime contulerant, & benigne cum
 iis

iis egisses, qui cum duce suo redierant; illi, quod antehac defecerant, magnopere deplorabant; alii presentem conditionem priori potentiae praeferebant. Ac qui prius profugerant, ut moderate se gererent, re ipsa factisque edoctos se esse dicebant; alii quod non defecissent, dignis se praemiis affectos profitebantur. Tanta porro in eos, qui reversi erant, beneficia atque honores contulisti, nihil ut inimicissimis sibi, qui & fortunati erant & merito in honore habebantur, inviderent. His eum in modum brevi tempore constitutis, ac latronibus, qui ex Arabia grassabantur, in hostes ipsos per legatos converfis, quae ad bellum opus erant comparare coepisti. De quo pauca antea breviter dicenda sunt. Nam cum haecenus pax militum labores minueret, & eos, qui publica obirent munera, sublevarer; bellum autem pecunias, & annonam, & impensas admodum ingentes exigeret; praeterea iis omnibus robur ac fortitudinem militum, & armorum usum atque experientiam; nec eorum tamen fere quicquam suppeteret, haec tu excogitasti per te ac constituisti. Imprimis aetatem illam, quae ad militiam forte conscripta fuerat, laborum exercitatione confirmasti: tum equestres copias hostilium similes conflasti: peditum laboris assiduitatem imposuisti. Atque haec non verbis tantum atque imperio praestans, sed meditans atque exercens ipse; & quod agendum foret, factis ipsis & exemplo demonstrans, bellorum illos subinde artifices reddidisti. Pecuniarum vero comparandarum eam rationem iniisti, non ut augeres tributa, vel descriptas pensitationes (quod olim ab Atheniensibus factum est) duplo, vel eo etiam amplius, majores indiceres; sed antiquis contentus, ac jam receptis (nisi forte ad breve aliquod tempus gravioris aliquanto sumptus obeundae functiones erant) in ea rerum omnium copia milites habuisti,

A σφῶν ἀρχόντων κατεληλυθόσι πρῶτως ὀμιλουῦντες. Οἱ μὲν ὅτι καὶ πρότερον ἀπέστησαν, αὐτὰς ἀπώλοφύρανοι· οἱ δὲ τὴν παρῶσαν τύχην τὴν πρόωθεν ἡγάπων μᾶλλον δυνατείας. καὶ οἱ μὲν φεύγοντες ἔμπροσθεν ἔργῳ σωφρονεῖν ἔφασαν ἐκμαθεῖν· οἱ δὲ τὴν μὴ μεταστῆναι τὴν ἀμοιβῆς ἀξίας τυγχάνειν. Τοσαύτη δὲ ἐχρήσω περὶ τῶν κατελθόντων ὑπερβολῆ δωρεῶν καὶ τιμῆ, ὥστε μηδὲ τοῖς ἐχθροῖς σφῶν εὐπράτιστα, καὶ τὰ εἰκότα τιμωμένοις ἀχθεσθαι, μηδὲ βασκαίνειν. Ταῦτα δὲ ἐν βραχέϊ κατασησάμεν, καὶ τὰς ἐξ Ἑλλάδος καὶ Ἰσθμίου ἐπιτὰς πολεμίας ταῖς πρεσβείαις τρέψας ἐπὶ τὰς τῶν πολέμων παρασκευὰς ἤλθε. Ὑπὲρ ὧν ἔχειρον ἐν βραχέϊ προειπεῖν. Τῆς γὰρ εἰρήνης τῆς πρόωθεν τοῖς μὲν στρατευομένοις ἀνείσης τὰς πόνας, τοῖς λειτουργῶσι δὲ καφότερα παρασχέσης, τὴν πολέμου δὲ χρημάτων, καὶ σιτηροσύνης, καὶ χορηγίας λαμπρῶς δεομένης· πολὺ δὲ πλεονίσχυον, καὶ ῥώμης, καὶ τὴν ἐν τοῖς ὅπλοις ἐμπειρίας τῶν στρατευομένων, ὑπάρχοντων δὲ ἕθενος σχεδὸν τῶν τοιούτων, αὐτὸς ἐξεῦρες καὶ κατέστησας· τοῖς μὲν ἡλικία στρατεύεσθαι λαχέσιν ἀποδείξας τῶν πόνων μελέτην· παραπλησίαν δὲ τοῖς πολεμίοις ἵππικὴν κατασησάμεν δυνάμιν, τῶν περὶ τὴν ἐπιτάξας τῶν πόνων ἔχεσθαι καὶ ταῦτα ἑρήμασι μόνον, ἕδὲ ἐξ ἐπιτάγματος, μελετῶν δὲ αὐτὸς, καὶ σωμασίζμεν, καὶ δεικνύων ἔργῳ τὸ πρακτικόν, πολέμων ἐργάτας ἀφνω κατέστησας. Χρημάτων δὲ ἐπενόεις πόνας, καὶ αὐξῶν τὰς πόνας, ἕδὲ τὰς σωτάξεις· καθάπερ Ἀθηναῖοι πρόωθεν, εἰς τὸ διπλάσιον, ἢ καὶ ἐπὶ πλεον κατέστησας· ἐμμένων δὲ οἶμαι τοῖς ἀρχαίοις. πλὴν εἶπα πρὸς βραχὺ, καὶ πρὸς εὐκαιρὸν ἐχρῆν αἰσθέσθαι δαπανηροτέρων τῶν λειτουργημάτων ἐν τοσαύτῃ τῶν στρατευομένων ἡγέσει.

ἀφθονία, ὡς μήτε ὑβρίζειν τὸ κόρω, μήτε ὑπὸ τῆ ἐνδείας πλημμελεῖν ἀναγκα-
 στήναι. Ὅπλων δὲ καὶ ἵππων παρα-
 σκευῆν, καὶ νεῶν τῶν ποταμίων, καὶ μηχανη-
 μάτων, καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων τὸ πλῆθος
 σιωπῇ κατέχω. Ἐπεὶ δὲ τὰ τῶν παρα-
 σκευῆς τέλος εἶχε, καὶ ἔδωκε χρῆσθαι τοῖς
 προῤῥηθεῖσιν εἰς δέον, ἐξεύγνυτο μὲν ὁ
 "Τίγρης σχεδία πολλάνικς" ἤρθη δὲ ἐπὶ
 αὐτῷ Φρέσια· καὶ τῶν πολεμίων εὐδεις ἐ-
 τόλμησεν ἀμυνῆσαι τῇ χώρᾳ πορθημέ-
 νῃ· πάντα δὲ παρ' ἡμᾶς ἠγέλοτα κείνων
 ἀγαθὰ· τῶν μὲν εὐδεις χείρας ἰέναι τολ-
 μῶντων· τῶν θρασυνομένων δὲ παρ' αὐ-
 τὰ τῆ τιμωρίαν ὑποσχόντων. τὸ μὲν δὲ
 κεφάλαιον τῆ εἰς τῆ πολεμίας εἰσβο-
 λῶν τοῦτον. Καθέκασον ᾧ ἐπέξιναι
 τίς ἂν ἀξίως ἐν βραχέϊ λόγῳ δυνηθείη,
 τῶν μὲν τὰς συμφορὰς, τῶν δὲ τὰς ἀει-
 σεύας ἀπαριθμῶμεν. Τοῦτον δὲ
 ἴσως εἰπεῖν ἔχον, ὅτι πολλάνικς τῶν
 ποταμῶν ἐκείνων περὶ αὐτοῦ ξυμ-
 στρατεύματι, καὶ πολλῶν ἐν τῇ πολεμίας
 τεύφας χρόνον, λαμπρὸς ἐπανήεις τοῖς
 τροπαίοις· τὰς δὲ διὰ σε πόλεις ἐλευθέ-
 ρως ἐπιών, καὶ χαριζόμενος εἰρήνην, καὶ
 πλῆστον, πάντα ἀθρόως τὰ ἀγαθὰ·
 καὶ τῶν πάλαι πορθημένων διδῶς ἀπολαύ-
 ειν, νίκης καὶ τῶν βαρβάρων, τροπαίων ἐγει-
 ρομένων καὶ τῶν Παρθυαίων ἀπιστίας, καὶ
 ἀνανδεύας, καὶ δειλίας· ὧν τὸ μὲν ἐπεδεί-
 ξαντο τὰς σπονδὰς λύσαντες, καὶ τῆ εἰρή-
 νην συλχεάντες τὸ δὲ, μὴ τολμῶντες ὑπὲρ
 τῆς χώρας καὶ τῶν Φιλτάτων ἀμυνέσθαι.

Ἄλλ' ὅπως μή τις ὑπολάβῃ με τῶν
 μὲν ἠδέως μεμνήσθαι τῶν ἔργων,
 ὀκνεῖν δὲ ἐκεῖνα, περὶ ἃ καὶ τοῖς πολεμί-
 οῖς πλεονεκτήσθαι παρέσχεν ἡ τύχη,
 μάλλον δὲ ἢ τῆς χώρας τὴν ἐν ἑμοὶ καὶ προσ-
 λαβῶσα ῥοπήν, ὡς αἰσχυρὴν ἡμῖν, εὐχὴ
 δὲ ἔπαινον καὶ τιμὴν φέρουσα, καὶ ὑπὲρ
 τῶν περὶ ἡμᾶς ἀπολαύσασθαι διὰ βρα-
 χέων, εὐπρὸς τὸ λυσιτελέσασθαι ἑμαυτῶν

A ut neque satietate insolentes essent, neque
 inopia quidpiam peccare cogerentur. Nam
 illum armorum atque equorum appara-
 tum, illam fluviatiliū scapharum atque
 machinarum, aliorumque hujus generis co-
 piam silentio prætermitto. Omnibus ita-
 que comparatis, cum ea, quæ ante dixi, ad
 opus jam adhibenda essent, tum quidem
 Tigris ponte ex ratibus facto consterni sæ-
 pius, excitari ad eum castella, hostium ne-
 mo vastatis agris, ac populatis succurrere,
 omnia illorum ad nos agi ferrique com-
 moda; aliis ne congressum quidem susti-
 nentibus; qui vero audaciores essent care-
 ris suæ temeritatis pœnas illico reportanti-
 bus. Hæc tua summatim fuit in hostilem
 agrum irruptio. Quis enim singula brevi
 oratione comprehendat, ut illorum cala-
 mitates, horum decora ac præclare gesta
 percenseat? Verum illud dicere fortassis
 non difficile possumus, cum tu flumen il-
 lud sæpe cum exercitu trajecisses, ac diu
 in hostili regione permansisses, illinc per-
 petuo tropæis insignitum decoratumque
 C rediisse, civitates tuo beneficio liberas ob-
 euntem, atque illis pacem & opes ac bo-
 norum genera omnia conciliantem, nec
 non earum rerum, quæ jamdudum optatæ
 erant, fructum largientem, victoriæ nimi-
 rum adversus barbaros, & tropæorum,
 quæ de Parthorum perfidia simul ac timi-
 ditate sunt erecta. Quarum alteram in
 dissolvendo fœdere, ac violanda pace præ-
 se tulerunt; alteram in eo, quod agrum
 suum, quæque sibi charissima erant, pro-
 D pugnare non sunt ausi.

Verum ne quis istiusmodi me facinorum
 recordari libenter existimet, reformidare
 autem illa, ac prætermittere, in quibus su-
 periores partes hostibus fortuna concessit,
 vel locus ipse potius cum opportunitate
 temporis conjunctus; quasi hæc ad igno-
 miniam nostram, non prædicationem ac
 gloriam pertineant; age paucis ea quo-
 que cujusmodi fuerint, declarare con-
 ten-

rendam: non ut ad id, quod commodissimum sit, orationem meam accommodem; sed ut veritatem in omnibus amplectar. A qua si quis aberret sponte, turpissimæ adulationis notam effugere non potest; & hoc insuper iis, quos collaudat, tribuit, ut ne in cæteris quidem pro merito commendari videantur. Id quod ne nobis eveniat, operam adhibebimus: atque ipsa per se declarabit oratio, num veritatis nusquam mendacium anteponat. Igitur Barbarorum successum maximum scio habituros omnes illud prælium, quod ad Singara gessimus. Ego vero pugnam istam communes utrisque castris attulisse calamitates; virtutem porro tuam illorum fortuna præstantiorem ostendisse, non immerito sane dixerim; præsertim cum exercitu uteretur illa insolenti ac temerario, nec tempestatis incommodis, ac vehementiæ caloris, æque ut illi, confefacto. Sed quemadmodum singula se habuerint, exponam. Fervebat tum adhuc summa vis æstatis, & legiones in unum multo ante meridiem cogebantur. Stupebat hostis dispositionem nostrorum, ac tranquillitatem, & ordinem, cum ipse miranda esse multitudine videretur. Nemo interim pugnam ac certamen inchoabat: quod hi cum tam paratis atque instructis copiis manum conferere formidarent; illi, donec ab aliis initium pugnandi fieret, expectarent: ut in omnibus propugnare ac tueri se potius, quam post initam pacem priores bellum aggredi monstrarent. Postremo qui Barbarorum illis copiis præerat imperator, suorum militum clypeis sublatus, ac nostrorum instructam

Α τῆς λόγου πλατῶν· τὴν ἀλήθειαν δὲ ἀγαπῶν ἐν πᾶσι· ἢς εἴτις ἐκὼν ἀμαρτάνοι, τὴν ἐκ Σκολακεύειν αἰσχύνην ἔδαμῶς ἐκφεύγει· προσίθησι δὲ τοῖς ἐπαινεμένοις τὸ δοκεῖν μήθ' ὑπὲρ τ' ἄλλων εὐἀκέραιον ἢ τὴν ἀξίαν. ὁ παθεῖν εὐλαβησόμεθα. δείξει δὲ ὁ λόγος αὐτὸς, εἰ μηδαμῶς τὸ ψεῦδος πρότ' ἀληθείας τελέμηκεν. Οὐκοῦν εὐ οἶδα, ὅτι πάντες ἂν μέγιστον φήσαιεν ὡλεονέκημα τ' βαρβάρων τ' πρὸ τ' Σιγγάρων πόλεμον. Ἐγὼ δὲ ἐκείνην τὴν μάχην ἴσα μὲν ἐνεγκεῖν τοῖς στρατοπέδοις τὰ δυσυχήματα· δείξαι δὲ τὴν σὴν ἀρετὴν περιγενομένην τ' ἐκείνων τύχης φαῖν ἂν εἰκότως· καὶ ταῦτα στρατοπέδω χρησαμένην θρασεί, καὶ τόλμῃ, καὶ πρὸς τὴν ὄραν, καὶ τὴν τῆς πνίγης ῥάμην ἔχομοίως ἐκείνοις σωθήσθ'. ὅπως δὲ ἕκαστον ἐπράχθη διηγήσομαι. Θέρσθ' μὲν ἤν ἀκμάζον ἐτι· σωθήσθ' δὲ ἐς ταυτὸν τὰ στρατόπεδα πολὺ πρὸτ' ἐμὲσημβείας· ἐκπληττόμενοι δὲ οἱ πολέμοιοι τὴν εὐλαξίαν, τὴν ἠσυχίαν, καὶ τὸ κόσμον, αὐτοὶ δὲ πλήθ' θαυμαστοὶ φανέντες· ἤρχετο μὲν ἔδεις τ' μάχης, τ' μὲν εἰς χεῖρας ἵεναι πρὸς ἔτω παρεσκευασμένην δυνάμιν ὀκνόντων· τ' δὲ περιμενόλων ἐκείνης ἀρχεῖν, ὅπως ἀμυνόμενοι μᾶλλον ἐν πᾶσι, ἔχι δὲ αὐτοὶ πολέμῳ μετὰ τὴν εἰρήνην ἀρχούτες φανέειν. Τέλθ' ὅτ' βαρβαρικῆς ἐκείνης δυνάμεως ἠγεμῶν, μελέωθ' ἀρθεῖς ὑπὲρ τ' ἀσπίδων, καὶ καλαμαθῶν τὸ πλῆθ' ἐν τάξει, οἷος ἐξ οἷς γέγονε, καὶ ποίας ἀφίεις φωνὰς, προδεδοῦσθαι βοῶν, καὶ τῆς ὑπὲρ τ' πολέμου πείσαντας αἰτιώμενθ', φεύγειν ἄελο χεῖραι διατάρχει, καὶ τῆτο μόνον οἱ πρὸς σωτηρίαν ἀρκέσειν, εἰ φθήσεαι τ' πόδα μὸν διαβῆναι, ὅσπερ ἐστὶ τ' χώρας ἐκείνης πρὸς τὴν ἡμετέραν ὄρθ' ἀρχαῖθ'. Ταῦτα διανοηθεῖς ἐκείνθ', πρῶτθ' ἐπὶ πόδα σημαίνθ' τὴν ἀναχώρησιν· καὶ κατ' ὀλίγον πρὸς τὸς θεοὺς

καὶ
τὸν κόσμον
καὶ τὴν
ἠσυχίαν
καὶ εἰς

καὶ πρὸς
θεοὺς

θείσ τῷ τάχει, τέλει ἤδη καρτερώς
 ἔφευγεν, ἔχων ὀλίγας ἰππέας ἀμφὶ
 αὐτὸν, τὴν δύναμιν ἅπασαν τῷ παιδί,
 καὶ τῷ πισοτάτῳ τῷ Φίλων ἐπιτρέψας
 ἄγειν. Ταῦτα ὁρῶντες τὸ στρατεύμα, καὶ
 χαλεπαίνοντες, ὅτι μηδεμίαν ὑπέσχον
 τῷ τετολμημένων τὴν δίκην, ἐξέσωσαν ἄγειν
 ἐπ' αὐτῶν, καὶ κελεύουσι μένειν, ἀχθόμε-
 νοι μετὰ τῶν ὀπλων ἔθεον ὡς ἕνας
 εἶχε ῥώμης τε καὶ τάχους. ἄπειροι μὲν
 ὄντες αὐτοὶ τέως τῆς στρατηγίας, εἰς
 τὴν ἡλικίαν ὁρῶντες, ἀμεινον αὐτῶν τὸ
 συμφέρον κρίνειν ἠτιον ἐπίστευον. καὶ τὸ
 πολλὰς συγκαλεργάσθαι τῷ πατρὶ τῷ
 σῶμα μάχας, καὶ κρατῆσαι πανταχῶς τῷ
 δοκεῖν ἄήτητοι εἶναι συμηγωνίζετο.
 Τῶν δ' ἑδενός ἔλαττον τὸ Παρθυαί-
 ων δέσποτα παρεσῶς ἐπῆρεν ἔχων ἄγω-
 νισμένους πρὸς τῶν ἀνδρῶν μόνον, ἀλλὰ
 καὶ πρὸς τὴν χώραν αὐτὴν. καὶ ἔτι
 μείζον ἐξώθεν προσπίπτοι, καὶ τῶν
 πάντως κρατήσουσι. Ταχέως οὖν ἐ-
 καλὸν μελαξὺ σάδια δραμόνες ἐφεισή-
 κεσαν ἤδη Παρθυαίοις εἰς τὸ τεῖχος
 καλαπεφευγόσιν, ὁ πρότερον ἤδη πε-
 ποίητο σφίσιν ὡσπερ στρατόπεδον. ἐ-
 σπέρα δὲ ἦν λοιπὸν, καὶ ὁ πόλεμος
 αὐλοῦθεν ξυωεῖρήγνυτο. καὶ τὸ μὲν τεῖχος
 αἰετοῦσιν εὐθέως τῶν ὑπὲρ αὐτῶν κλειναν-
 τες. γενόμενοι δ' εἰσὼν ἐρυμάτων πο-
 λῶν μὲν ἠρίσειον χρόνον, ὑπὸ δὲ τῶν δι-
 ψῶν ἀπειρηκότες ἤδη, καὶ λάκκοις ὑδα-
 τος ἐνδον ἐντυχόντες, τὴν καλλίστην
 νίκην διέφθειραν, καὶ τοῖς πολεμί-
 οῖς παρέσχον ἀναμαχέσασθαι τὸ
 πλῆθος. Τῶν δὲ τέλει ἐκείνης τῆς μά-
 χης γέγονε, τρεῖς μὲν ἢ τέτταρας ἀ-
 φελομένης τῆς παρ' ἡμῶν. Παρθυαίων δὲ
 τῆς ἐπιτῆ βασιλείᾳ τρεφόμενον ἀλόλια
 πρότερον, καὶ τῷ ἀμφὶ αὐτὸν παμπλη-
 θεῖς σιωδιαφθειράσης. Τῶν δὲ ἅ-
 πασι δρωμένοις ὁ μὲν τῶν βαρβάρων ἠγε-
 μῶν εἰδὲ ὄναρ παρῆν. εἰδὲ ἄν ἐπέσχε
 τὴν Φυγὴν, παρῆν καὶ νῶτα τῶν ποταμῶν

γε. τὸ
 γε. ἀήτ-
 τητ
 γε. παρ-
 σως
 Παρθ.
 δε ἐπῆρ.
 γε. ἔτι
 γε. αὐτό-
 τ
 γε. καὶ
 ἀμάναν-
 τες.
 γε. ἐν-
 τυχ. ἐν-
 δον.
 ε. σὺν
 ἐντυχ.
 γε. μα-
 χέσασθαι.
 τὸ πλῆ-
 θος τῶ-
 το, τέλος
 τῆς μά-
 χης ἐκεί-
 νης γεγ.

celeritate contenta, demum effuse fugam
 arripuit, paucorum equitum stipatus pra-
 fidio, cum universas copias filio, & cuidam
 ex amicis fidelissimo, tradidisset. Quae cum
 exercitus noster videret, & indigne ferret
 nullas ab iis facinorum poenas persolutas,
 duci se adversus illos cum clamore postu-
 labat. Sed cum imperator manere loco
 praeciperet, quantum quisque viribus ac
 celeritate valebat, cum armis currere. Ete-
 nim quo tu id consilio faceres, nondum
 intelligebant; sed aetate tua duntaxat per-
 specta, quid utile esset, melius a te dijudi-
 cari, quam a seipsis, persuadere sibi non
 poterat. Tum quod multa cum parente
 tuo praelia feliciter confecerant, magnum
 ad hoc illis momentum afferebat, ut invi-
 cti esse crederentur. Ad haec non minori
 quam illa omnia incitamento erat Partho-
 rum praesens ille metus; neque id animo
 reputabant, non modo sibi cum viris ipsis,
 verum etiam cum regione ac situ locorum,
 depugnandum fore; ac si quid extrinsecus
 gravius immineret, ab eo se sine dubio su-
 perandos. Itaque cum ad sextum circiter
 milliare celerrime persecuti essent, jam Par-
 thos ipsos assecuti erant, qui intra castel-
 lum se receperant, quod illi ante castrorum
 instar exstruxerant: jamque advesperascen-
 te die, ingens extemplo praedium coortum
 est. Quo cum nostri castello subito po-
 titi essent, caesis qui in eo erant omnibus,
 ubi intra munitiones fuerunt, diu quidem
 fortissime sese gesserunt: verum cum siti
 deficerent, & cisternarum intus copiam
 non haberent, pulcherrimam victoriam
 pessumdederunt, ac refarciendae cladis fa-
 cultatem hostibus praebuerunt. Hic pugnae
 illius exitus fuit, quae tres e nostris quatu-
 orve abstulit, e Parthis vero eum, qui ad
 capeffendi regni spem alebatur, & captus
 antea fuerat, atque ex ejus comitatu quam-
 plurimos profligavit. Dum haec omnia
 hunc in modum geruntur, interim Barbaro-
 rum imperator praedio ne per somnium qui-
 dem aderat. (neque enim fugam inhibuit
 ante, quam fluvium a tergo relinqueret)

tu

tu vero in armis diem noctemque perstitisti; cum vel una cum victoribus victoriae autor esses, vel laborantibus praesens subsidium adferres. Itaque virtute tua ac fortitudine fretus tantum praelium gessisti, ut illi sequenti luce in patriam laxi ac praeter spem incolumes redirent; atque etiam faucii ipsi sequente te e praelio recederent: adeo tutam omnibus pugnam praestitisti. Quodnam igitur captum est castellum? quanam civitas obsessa? quibusnam vero impedimentis potiti sunt hostes, ut post bellum efferre se ac gloriari possent? At enim, dicat aliquis, nunquam hostibus inferiorem discedere felix esse, ac fortunatum videri; verum obsistere fortuna multo est fortius: id quod majoris virtutis indicium est. Ecquis enim gubernator bonus est, qui pacato ac quieto mari navem dirigit, cum summa in alto tranquillitas est? aut quis currus moderator idoneus, qui in plano atque aequali spatio faciles equos ac tractabiles & celerrimos jungit, & interim suam in his artem atque industriam ostentat? Quanto vero ille praestantior est sive navis gubernator, qui ingruentem tempestatem praefragiat ac praesentiat, atque ut eam devitet, operam adhibeat; quod si ullis fortasse de causis in illam inciderit, integram navem atque incolumem cum onere ipso conservet? sive currus moderator, qui & contra locorum asperitatem pugnet, & equos una transferat, ac si qua in re peccent, violenter adigat? Atque, ut uno verbo dicam, ex eventu fortunaque nullam artem examinare convenit, sed unamquamque in seipsa spectare. Neque Cleon imperator Nici praestantior est, tametsi ad Pylum feliciter rem gesserit: neque alius quisquam eorum, qui fortuito potius quam certo animi consilio victoriam reportarint. Ego vero, nisi etiam fortunam tuam hostium fortuna meliorem ac iustiore, imo omnium mortalium praestantissimam dicerem, facere huic

A ἐποίησατο· αὐτὸς δὲ διέμενες ἐν τοῖς ὀπλοῖς δι' ὅλης ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἀπάσης, συμμετέχων μὲν τοῖς κρατῆσι τῶν ἀγωνιστῶν, τοῖς πονησῶσι δὲ ἐπαρκῶν δια-^{for. ἀγωνισμάτων} ταχέων. ὑπὸ δὲ τῆς ἀνδρείας καὶ τῆς εὐψυχίας εἰς τοσούτον ἀγῶνα κατέστησας, ὥστε τὸς μὲν ἐπὶ τὴν αὐτῶν τῆς ἡμέρας ^{καὶ ἀντὶς} ἐπιλαβέσθης ἀσμένως ὑποσώζεσθαι, ^{καὶ ἀποσώζεσθαι} ἀναχωρεῖν δὲ ἐκ τῆς μάχης ἐπομένους, καὶ τὸς τραυματίας ἔσω τὸ δέσποσιν ἀνηκας τῆς φυγῆς. Ποῖον οὖν ἦλω Φρέριον; τίς δὲ ἐπολιορκήθη πόλις; τί-^ν δὲ ἀποσκευῆς οἱ πολέμιοι κρατήσαντες ἔσχον ἐφ' ὅτῳ σεμνύνουσαι μὲν πόλεμον; Ἀλλ' ἴσως φησὶ τις τὸ μηδέποτε τῶν πολεμίων ἦτιον ἔχοντα ἀπελθεῖν εὐτυχῆς καὶ εὐδαιμονῆς ἡγήσεται, τὸ δὲ ἀντι-^{καὶ ἡγήσεται} σῆσαι τῆς τύχης ἰσομαλεώτερον. ὁ καὶ μείζονα ἀρετῆς ὑπάρχει σημεῖον. Τίς μὲν γὰρ ἀγαθὸς κυβερνήτης ἐν εὐδία τὴν ναῦν καλεσθύνων γαλήνης ἀκριβῆς καλεχέσης τὸ πᾶν ἀλαγῶν; τίς δὲ ἠνίοχος ἀρμα-^{καὶ ἀρμα} δεξιῶν, ἐν ὁμαλῶ καὶ λείῳ χωρίῳ εὐπειθεῖς, καὶ πράγας, καὶ ταχέως ἵππους ζευξάμενος, εἶτα ἐν τέτοις ἐπιδει-^{καὶ ἀποδεικν.} κνύμενος τὴν τέχνην; Πόσῳ δὲ ἀμεινονεῶς μὲν ἰθὺλῆρ, ὅς καὶ τὸ μέλλοντα ^{for. ἀμεινων} χειμῶνα προμαθεῖν, καὶ προαισθόμενος, ^{f. προμαθεῖν} καὶ περαθεῖς γε τῶτον ἐκκλίνας, εἶτα δι' αἷς δὴ πολεῖ οὖν αἰτίας ἐμπεσῶν, καὶ διασώσας ἀπαθῆ τὴν ναυῦ αὐτῶ φώρτω; ἀρμα δ' ἐπιστάτης, ὁ καὶ πρὸς χωρίων ἀγωνιζόμενος τραχύτηλα, καὶ τὸς ἵππους μεταλιθεῖς ἅμα, καὶ βιαζόμενος ἦν τι πλημμελώσιν; ὅλας δὲ ἐδεμίαν ἀξιὸν τέχνην μὲν τῆς τύχης ἐξετάζειν, ἀλλ' αὐτὴν ἐφ' αὐτῆ σιοπεῖν. ἔδὲ στρατηγὸς ἀμείνων ὁ Κλέων Νικίης, ἐπειδὴ τὸ περὶ τὴν Πύλον ἠτύχησεν ^{καὶ τὰ} ἔδ' ἀλλ' ἔδεις τὴν τύχην μάλλον κρα-^{καὶ εἰς} τούτων, ἢ γνώμη. Ἐγὼ δὲ εἰ μὴ καὶ τὴν ^{καὶ εἰς} τύχην τὴν σὴν ἀμείνω, καὶ δικαιότεραν ἢ γνώμη ^{καὶ εἰς} τῶν ἀντιλαξαμένων, μάλλον δὲ τῆς ἀπάντων ἀνθρώπων κρατίστην φήσαιμι, ^{καὶ εἰς} ἀδικεῖν

γε. ἀδι-
κε. ν. ἄν
εἰκότως.
γε. ἢ μη
πλεονέκτημα.

"ἀδικεῖν εἰκότως δοκοῖν," τὴν δ' παρα-
σχῆσαν τοῖς πολεμίοις αἰσθέσθαι τὸ
ὑπὲρ τῆ ρηθέντων κρινούσα, τὸ μὲν ἐλάτ-
τωμα τῆ β πνίγης ἀναπλαγώνισω ῥώμη
λογίζεσθαι τὸ ἴσιον καλαῖσθαι τὰς
πολεμίας ταῖς συμφοραῖς, τῆ σῆς ἀρε-
τῆς ἔργον ὑπολαβεῖν τὸ ἴτ μὲν οἰκείων
αἰσθέσθαι συμφορῶν, ἀγνοῆσαι δὲ τὰ
κατορθώματα, τῆς ἀγαθῆς τύχης ἔρ-
γον λογίζεσθαι.

Ἄλλ' ὅπως μὴ μακρότερον περὶ τῶ-
ν λέγων, ἢ ὑπὲρ τῆ μειζόνων καιρῶν
ἀναλώσω, πειρώσομαι λοιπὸν τὸ μὲν
τῆτο περιεῖν ἡμᾶς τῆ πραγμάτων
πλήθους, ἢ τῆ κινδύων τὸ μέγεθος, ἢ
ὅπως ἀπασιν ἀντισχῶν τυράνων μὲν
πλήθους, Βαρβάρων δ' ἐτρέψω δυνά-
μεις. Ἦν μὲν γὰρ ὁ χειμῶν ἐπ' ἐξόδοις ἤ-
δη, ἐκλον πρὸς μάστιγα μετὰ τὸ πόλεμον ἔ-
τ, δ' μικρὰ πρὸςθεν ἐμνήσθη. ἦκε δὲ
ἀγγέλλων τις, ὡς Γαλαλία μὲν συναφε-

2, 55c

Μαγνητικῶς ἔσωσα τῆ τυράνω, ἀδελφῶν τῆ σῶ ἐβέ-
λευσέ τε, καὶ ἐτέλεσε τὸ φόνον. εἶτα ὡς
Ἰταλία καὶ Σικελία κατέληπται. τὰ δὲ
ἐν Ἰλλυριοῖς στρατόπεδα ταραχῶδως
ἔχθη, καὶ βασιλέα σφῶν ἀπέδειξε τῆ
ὡς στρατηγὸν, ἀνίσχῶν ἐτέλοντα πρὸς
τὴν ἀμαχον δοκῆσαν τῆ τυράνων φο-
ραίν. ἰκέτευε δ' αὐτὸς ἔτ χρημάτων

γε. βοη-
θήσαν

πέμπειν, καὶ δῶσα μιν τὴν βοήθησαν,
σφόδρα ὑπὲρ αὐτῶν δεδιώς καὶ τρέμων,
μὴ πρὸς τῆ τυράνων κρατηθεῖν. Καὶ τῶς
μὲν ἐπηγγέλλετο τὰ προσήκοντα δρά-

γε. αὐ-
τῶν

σειν, ἔδαμῶς αὐτὸν ἀξιῶν τῆ ἀρχῆς, ἐ-
πίτροπον δὲ, οἶμαι, πικρὸν καὶ Φύλακα
παρέξειν ἐπαγγελλόμενος. ἐμελλε δὲ
ἐν εἰς μακρὰν ἀπιστῶ Φανείδης, καὶ δι-

γε. ὑφέ-
ξεν ἔ-
μελλε καὶ
γε. τὰς
μὲν ἐπὶ
τῆ Συρ.

κην ὑφέξεν, καὶ Φιλάνθρωπον. Ταῦτα
πυθόμενος ἐκ ὡς δεῖν ἐν ῥασιῶνῃ πολλῇ
τῆ χρόνον ἀναλίσκην μάτην. Ἀλλὰ τὰς
ἐπὶ Συρία πόλεις μηχανημάτων καὶ
Φραγῶν, καὶ σίτες, καὶ τῆ ἄλλης παρα-
σκευῆς ἀπάσης ἐμπλήσας, καὶ ἀπὼν ἀρ-

A injuriam merito viderer, quæ omnem ejus
rei sensum, in qua superiores essent, hosti-
bus ademerit. Etenim qui sincere de iis,
quæ hæcenus dicta sunt, judicare velit, par
est ea, quæ nostris parum feliciter cesserint,
inexpugnabili cuidam caloris vehemen-
tiæ tribuere; quod vero in æqualem cala-
mitatem hostes conjeceris, id virtute tua
factum arbitrari; quod denique offensio-
nes suas animadverterint, secundas res igno-
raverint, id vero felici quadam sorte con-
cessum putare.

B Verum ne si longius in illis hæream, de
majoribus rebus dicendi mihi tempus exi-
mam; deinceps subsecutam negotiorum
molem ac periculorum multitudinem aggre-
diar, ac quemadmodum tete omnibus op-
ponens, tyrannorum multitudinem & Bar-
barorum copias in fugam conjeceris. Ex-
eunte jam hyeme, sexto circiter anno post
bellum illud, de quo paulo ante dixi, nun-
ciatum est, Galliam una cum tyranno de-
fecisse, ac fratri tuo insidias struxisse, cæ-

C demque perpetrasse: Italiam ac Siciliam
occupari: legiones, quæ in Illyrico erant,
seditionibus concitari, ducemque suum
imperatorem creasse; qui quidem adver-
sus invictam, ut quidem videbatur, tyran-
norum vim ac potentiam volebat resiste-
re: ideoque pecunias ad se mitti cum sub-
sidiariis copiis petebat, quasi magnopere
sibi metuens, ne in tyrannorum potesta-
tem venirent. Interim mansurum se in of-
ficio promittebat, minime sibi imperium

D arrogans, sed curatorem se, opinor, illius
fidelem ac custodem fore demonstrans. Sed non multo post perfidiam suam pro-
diturus erat, ac pœnas daturus. Quibus
omnibus cognitis, non in otio frustra con-
sumendum tibi esse tempus existimasti.
Verum cum Syriæ urbes machinis, præ-
sidiis, frumento, reliquoque omni appa-
ratu complevisses, etiamsi absens fores,
putasti satis te ei parti Reipublicæ provi-
disse.

disse; ipse expeditionem adversus tyrannos comparasti. At Persæ ex illo tempore occasione præstolantes, tanquam primo impetu Syria potituri, delectu omnis ætatis habito, & sexus, ac conditionis, in nos irrumpunt: cum nimirum viri, adolescentes, senes, ac mulierum & servilis generis multitudo, non modo bellicorum ministeriorum gratia, verum etiam ad pompam luxumque sequerentur. Sic enim parati animo veniebant, quasi occupatis oppidis, ac regione omni longe lateque in potestatem redacta, eo colonias immissuri essent. Verum inanes eas spes atque irritas fecit apparatus tui magnitudo. Posteaquam enim obsidere cœpit hostis, tum aggeres undique circum urbem excitari. Ac tum forte Mygdonius fluvius inundans adjacentem mœnibus campum repleverat; quemadmodum Nilus, ut ajunt, in Ægyptum universam infunditur. Itaque machinæ ad propugnacula navibus admovebantur. Ibi alii navigio ad muros contendere: alii in resistentes oppidanos tela ex aggeribus adjicere: alii contra pro mœnibus stantes fortiter propugnare. Plena erant omnia stratis cadaveribus, & fractarum navium tabulis, nec non armorum ac telorum genere omni: aliis jam tum depressis ac sidentibus, aliis ubi demersa impetu ipso fuerant, vi fluctuum enatantibus. Igitur Barbarorum clypei innumeri fluitabant, & armamenta navium, contritis una cum illis machinis. Jam telorum ingens copia aquis supernatans pene totum inter muros & aggeres spatium compleverat: lacus ipse in cruorem conversus: circum mœnia Barbarorum voces ac gemitus exaudiebantur, non cadentium usquam, sed varie pereuntium, ac multiplici vulnere fauciatorum. Quis pro dignitate quæ tum gesta sunt oratione possit exponere? Etenim ignis undique in clypeos ipsos conjiciebatur: quo correpti militum plerique semiustulati concidebant: alii cum flammam evaderent, telorum periculum non

A κέσαν τοῖς τῆδε προσεδόκησας, αὐτὸς ὃ ἐπὶ τῆς τυράννης ὀρμῶν ἐβλεύσ. Πέρσαι δὲ ἐξ ἐκείνης τῆς καιρὸν τῆτον παρὰ φυλάξαντες, ὡς ἐξ ἐφόδου τὴν Συρίαν ληψόμενοι, πᾶσαν ἐξανασήσαντες ἡλικίαν, καὶ φύσιν, καὶ τύχην, ἐφ' ἡμᾶς ὄρμητο· ἄνδρες, μερῆνια, πρεσβύται, καὶ γυναικῶν πλῆθος, καὶ θρασυτόνων, ἔμνον τὴν πρὸς τὸν πόλεμον ὑπεργυίων χάριν, ἐκ περιουσίας ὃ πλεῖστον ἐπόμενον. Διενουῶτο ἄλλως καὶ τὰς πόλεις ^{καὶ πόλεις} καὶ ἐξόντες, καὶ τὴν χώραν ἤδη κεραιήσαντες κληρέχους ἡμῶν ἐπάξισιν. κενὰς ὃ ἀπέφηνεν αὐτοῖς τὰς προσδοκίας τῆς παρασκευῆς τῆς τοῦ μέγεθους. Ἐπειδὴ ἄλλοις πολιορκίαν κατέστησαν, ἐπέλειχιζέτο μὲν ἡ πόλις κύκλω τοῖς χώμασιν· ἐπέρρη δὲ Μυγδόνι ^{2, 62 B} πελαγίζων "τὸ περὶ τῆς τείχεος" χωρίου· καθάπερ ^{καὶ τὰ} ὁ Νεῖλος, Φασί, τὴν Αἴγυπτον· Προσηγέτο ὃ ἐπὶ νεῶν ταῖς ἐπάλξεσι τὰ μηχανήματα· καὶ ἄλλοι διενουῶντο τοῖς τείχεσιν· ἄλλοι ὃ ἔβαλλον ἀπὸ τῶν χωμάτων τῆς ἀμυνομένης ὑπὲρ τῆς πόλεως, οἱ ὃ ἐκ τῶν τειχῶν ἡμῶν καρτερῶς τῆ πόλι. Μετὰ δὲ ἦν ἀπάντα σωμάτων, καὶ ναυαγίων, καὶ ὀπλων, καὶ βελῶν τῶν μὲν ἀπὸ καλαδυομένων, τῶν ὃ, ἐπειδὴ τὸ πρῶτον ὑπὸ τῆς βίας κατενεχθέντα κατέδου, καὶ φιζομένων ὑπὸ τῶν κύματων. ἀσπίδες μὲν ἐπενήχοντο βαρβάρων παμπληθεῖς, καὶ νεῶν ἔρματα σωτρεζομένων ἐπ' αὐταῖς τῶν μηχανημάτων. βελῶν πλῆθος ἐπινηχόμενον μικρῶς δεῖν ἐπέιχεν ἅπαν τὸ μέλαξ ὃ τείχεος, καὶ τῶν χωμάτων. Τέτραπλοῦ ὃ ἡ λίμνη πρὸς λυθρον· καὶ κύκλω τὸ τεῖχος ἐπήχον οἰμωγαί, βαρβάρων ὀκλύτων μὲν ἐδαμῶς, ἀπολλυμένων ὃ πολυτρόπως, καὶ τιτρωσκομένων ποικίλοις τραύμασι. Τίς αὖν ἀξίως τῶν δρωμένων διηγείτο; πῦρ μὲν ἴετο ταῖς ἀσπίσιν. ἐξέπιπτον δὲ τῶν ὀγύτοι; πλῆθων ἡμῶν καὶ λοιπὸν πολλοί· ἄλλοι ὃ ἀποδιδράσκοντες τὴν φλόγα, τῶν ἐκ

D ij τῶν βε-

ἔβελων ἐκ ἀπέφευγον κίνδυνον· ἄλλοι μὲν ἔτι νηχόμενοι τὰ νῶτα τρω-
 θέντες εἰς βυθὸν κατεδύοντο· οἱ δὲ ἐξ-
 αλλόμενοι τῶν μηχανημάτων, πρὶν ὑδα-
 τῶν ἀψασθαι βληθέντες, ἐσωτήριαν,
 κηφότερον δὲ ἔυραυτο θάνατον. τῆς δ'
 ἔδεν εἰδότες ἀκλέεστρον τῶν πρόθεν
 ἀπολλυμένων, τίς ἀνὰ ξιώσειεν ἀειθμῶ
 καὶ μνήμης; ἐπιλείψ με, καθ' ἑκάστον
 εἰπάσω ἐπελθεῖν βυλοίμην, ὁ χρόνος.
 τὸ κεφάλαιον δὲ ἀκείναι ἀπόχρη. Ταύ-
 την ἡλιθίως ἐπέειδε τὴν μάχην ἀγνωστον
 ἀνθρώποις τῶν ἐμπροσθεν χρόνον. Ταῦτα
 τὴν παλαιὰν ἀλαζονείαν ἠλεγξε τῶν
 Μήδων τύφον ὄντα κενόν. Ταῦτα τῆς
 Ξέρξης παρασκευῆς ἀπιστημένης τέως
 τὸ μέγεθος, εἰ τοσαύτη γενομένη τέ-
 λος ἔσχεν αἰσχρὸν, καὶ ἐπονείδισον, ἐν-
 αργέστρον τῶν δοκιμῶν εἶναι γνωρίμων
 ἡμῶν κατέστησαν. Ὁ μὲν ἐπειρᾶτο πλεῖν
 καὶ περὶ εὐνῆς ἀπεναντίας τῆς φύσης, ὡς
 περὶ οὐρανὸν ἢ κρᾶτων ἠπείρου φύσεως
 καὶ θαλάττης, ἀνδρὸς Ἑλλήνων ἠτῶ-
 το σοφίας, ἢ ῥώμης στρατιωτῶν ἢ τρυ-
 φᾶν μεμελετηκότων, ἔδεν δὲ δαλεῦσιν, ἀλλ'
 ἐλευθέρως ἀρχεσθαι ἢ πονεῖν εἰδότες.
 Ὁ δὲ ταῖς παρασκευαῖς ἐκείναις κατα-
 δέεστρον, ἐμπληκίως δὲ μᾶλλον, ἢ τῆ
 μανία τῆς Ἀλωάδας ὑπερβαλλόμενος,
 μονοῦ χιτὸν πλησίον ὄρος ἐννωκῶς ἀμ-
 Φικαλύψαι τῆ πόλιν, ἐπαφίεις δὲ πο-
 τᾶ μῶν ρεύματα, καὶ τὰ χεῖλη διαλύ-
 σασ, ἔδεν ἀτειχίστῃ τῶν ὀλεως περιγε-
 νόμεν ἔσχεν ἐφ' ὅτῳ σεμνύνηται κα-
 θάπερ ὁ Ξέρξης ταῖς Ἀθήναις ἐμβα-
 λῶν τὴν φλόγα. Ἐπανήξ δὲ τετάρων
 μηνῶν ἀναλώσας χρόνον, μυριάσι
 πολλαῖς ἤτιον ἀπάγων τὸ στρατεύμα,
 καὶ τὴν ἡσυχίαν ἠγάπησεν ὁ πρόθεν
 ἀφόρητος δόκων τὴν σὴν ἀσχολίαν,
 καὶ τὴν τῶν παρ' ἡμῶν πραγμάτων ταρα-
 χὴν ὡς περὶ ἔρουμα τῶν αὐτῶν προβαλλό-
 μεν σωτηρίας. Ταῦτα καλαλιπῶν

γε. ἔυρον
 τὸν
 γε. ἔδεν
 ἰδόντας
 εὐκλείε-
 ρον

γε. τῆ
 φύσιν
 μαχομε-
 τῶν ὡς
 περ

deest τῆ
 πόλιν
 al. MSS.
 γε. τείχη

A effugiebant. Quidam enim inter natan-
 dum humeros icti deprimebantur; alii e
 machinis exsiliantes, priusquam aquam at-
 tigissent, confixi, non salutem, sed levio-
 rem mortem assequebantur. At qui om-
 nium ignari ignobiliori ceteris morte
 perfuncti sunt, quis eos enumerando, aut
 recordando, possit comprehendere? Tem-
 pus me profecto deficeret, si complecti sin-
 gula dicendo vellem: sed caput ipsum rei
 ac summam audire sufficiet. Hanc igitur
 pugnam, cujusmodi nulla ante hoc tem-
 pus cognita fuerat, sol conspicatus est.
 Hæc omnia veterem Medorum arrogantiam
 nihil præter inanem fastum esse com-
 probarunt. Hæc expeditionis illius a Xer-
 xe susceptæ, cujus incredibilis magnitudo
 videbatur: quod agre istud persuaderetur,
 tantas vires, tantasque copias, tam turpi at-
 que ignominioso exitu profligatas fuisse: fi-
 dem nobis fecerunt haud minorem, quam
 cuiusvis alterius rei omnibus notissimæ. At-
 que is quidem navale ac pedestre iter
 contra naturam instituere conatus est; cum,
 uti sibi persuaserat, terræ ac maris natu-
 ram superasset. Verum Græci hominis
 sapientia, & militum virtute, debellatus est:
 qui non luxu ac servitute consueverant, sed
 liberali imperio contineri, ac labores susti-
 nere didicerant. At noster longe illo ap-
 paratu inferior, sed vecors magis, & Aloï-
 das ipsos furore superans, cum vicinũ
 montem pene in urbem ipsam injicere, at-
 que eam obruere decrevisset, ac fluviorum
 in eam cursus disiectis aggeribus immisis-
 set; tamen ne muris quidem destituta po-
 titus urbe, nihil habuit de quo gloriari pos-
 set: velut Xerxes ille, cum Athenas incen-
 dio concremasset. Quatuor enim consum-
 ptis mensibus reversus est cum exercitu suo,
 quem multis millibus minorem secum re-
 duxit: ita ut, qui prius sustineri non posse
 videretur, quiete sese contineret, ac nego-
 tiis tuis, & perturbatione rerum nostrarum,
 tanquam munimento salutis suæ ac pro-
 pugnaculo uteretur. Hæc cum in Asia tro-
 πᾶ,

πρα ac victorias constituisse, integras in Europam copias vertisti, cum orbem universum tropæis ac monumentis tuis replere in animo habuisses. Mihi vero quæ de te huc usque dicta sunt, satis esse poterant; tamen nihil de te magnificentius possem dicere, quo te omnibus, qui ante te eadem in imperii dignitate fuerunt, prudentia ac virtute præstitisse monstrarem. Etenim Persarum vires ac copias oppido nullo, vel castello, ac ne legionario quidem milite amisso, repellere, & obsidioni gloriosissimum exitum atque inauditum hæctenus adferre, quo cum tandem eorum, qui huc usque vixerunt, facinore potest comparari? Celebris quondam fuit Carthaginensium in adversis audacia: sed eam summa miseria ac calamitas excepit. Illustria quoque ea sunt, quæ in Plataensium obsidione gesta sunt: sed hæc ipsa illorum virtus fecit, ut miseris suis in calamitatibus clariores & illustriores essent. Quid enim Messenæ, ac Pyli mentionem facere attinet, in qua qui victi sunt, neque fortiter pugnarunt, neque vi in potestatem redacti sunt? At Syracusii, cum sapientem illum civitatis nostræ machinis atque apparatus, & præstantissimo illi imperatori opposuissent, quid tandem utilitatis sunt adepti? nonne & aliis turpius atque ignominiosius capti sunt, & servati clementiæ victoris egregium monumentum fuerunt? Quod si eas omnes civitates enumerare vellem, quæ adversus multo inferiores vires atque copias resistere non potuerunt, quantis mihi ad id libris opus fore existimas? Romæ vero fortassis mentio aliqua facienda est, quæ ejusmodi in fortunam olim incidit; cum Galli, opinor, & Germani conspirantes, torrentis instar repentina incursione eam oppressissent. Tum enim in eum se collem receperunt, in quo Jovis simulacrum erectum est: ibi cratibus, cæterisque id genus, tanquam mœnibus vallati, incuriosos hostes, ac ne violenter quidem ingredi tentantes, facile vicerunt. Cum hac obsidione nostra illa, quæ nuperrime accidit, quantum ad exitum ipsum atque

Α ἐπὶ τῇ Ἀσίᾳ τρέπαια, καὶ νίκας, ἐπὶ τὴν Εὐρώπην ἀκμῆτας ἤγεσ τὸ στρατευμα τὴν οἰκισμένην ἅπασαν ἐμπλήσαι τρεπαιῶν ἐγνωκώς. Ἐμοὶ δὲ ἤρκετὰ πρόθεν ῥηθέντα, εἰ καὶ μηδὲν ἔτι περὶ σε λέγειν εἶχον σεμνότερον, πρὸς τὸ πάντων ἀποφῆναί σε τὸ ἐμπροσθεν αὐτῆς σοὶ μέλας χόλων τύχης σωέσθαι καὶ ῥώμῃ κρατῆντα. Τὸ γὰρ ἀπαθῶς ὡσαυτὸς μὲν τὴν Περσῶν δύναμιν, & πόλιν, & δὲ Φρέειον, ἀλλ' ἔδδὲ στρατιωτὴν τὸ ἐν κατὰ λόγῳ προέμενον πολιορκία τὸ τέλος ἐπιθεῖναι λαμπρὸν, καὶ οἷον ἔπω πρόθεν ἠκῆσαμεν, τίνι χρῆ τὸ ἐμπροσθεν παραβαλεῖν ἔργων; Περιβόητος γέγονεν ἡ Καρχηδονίων ἐν τοῖς δεινοῖς τόλμα· ἀλλ' ἔτελεύτησεν εἰς συμφοράς. λαμπρὰ τὰ περὶ τὴν Πλαταιέων πολιορκίαν γενόμενα· ἐχρήσαντο δὲ οἱ δέλαιοι ἢ γνωεμώτερον τοῖς δυσυχῆμασι. Τί χρῆ Μεσσηνίας, καὶ Πύλας μεμνησθῆναι ἔτε ἀγωνισαμένων ἢ κρατερώς, ἔτε ἀλόλων ξυβία; Συρακῆσσιοι τὸ σοφὸν ἐκεῖνον ἀντιτάξαντες ταῖς παρασκευαῖς τῆς ἡμετέρας πόλεως, καὶ τὸ καλῶ καγαθῶ στρατηγῶ τί πλέον ὠναντο; ἔχ' ἐάλωσαν μὲν τῶν ἄλλων αἰσχίον, ἐσώζοντο δὲ καλὸν ὑπόμνημα τὸ ἐλόλων πραότητι; Ἀλλ' εἰ πάσας ἐξαιθεμείσθαι τὰς πόλεις βελοίμην, αἱ πρὸς τὰς ὑποδεεσέρας & καλήρησαν παρασκευὰς, πόσας οἶδ' μοὶ βίβλους ἀρκέσειν; τῆς Ῥώμης δὲ ἴσως ἄξιον μνησθῆναι, πάλαι ποτε χρησαμένης τύχῃ ταύτῃ. Γαλατῶν οἶμαι καὶ Κελτῶν εἰς ταυτὸ πνευσάντων, καὶ Φερομένων ἐπ' αὐτὴν καθάπερ χειμάρρος ἐξαίφνης. Κατέλαβον μὲν γὰρ τὸ Λόφον ἐκεῖνον, & τὸ δὲ Διὸς ἀφίδρυται βρέτας. γέρροις δὲ καὶ τοῖς τοῖστοις οἶονεὶ τείχεσσι Φρατῆ-μένοι πολυπραγμονέντων ἔδδεν, ἔδδὲ προσιέναι τὴν πολεμίων βία τολμώντων, ἐκράτησαν. Ταύτη παραβαλεῖν ἄξιον τῆς πολιορκίας τὴν ἔναγχος, τὸ τέλος τῆς τύχης.

28. 8 δε
βία
28. 8 γνω

τύχης· ἐπεὶ τοῖς γε ἔργοις, ἔδεμια τ' ὅσαι πάλαι γεγόνασι. Τίς γ' ἔγνωκε κυκλαμένην μὲν ὕδασι τὴν πόλιν; Λόφοις δὲ ἔξωθεν καθάπερ διήλυσις περιβληθεῖσαν; καὶ ποταμὸν ἐπαφιέμενον, οἰονεὶ μηχανήμα, συνεχῶς ῥέοντα, καὶ προσρηγνύμενον τοῖς τείχεσι; τὰς τε ὑπὲρ τ' ὑδάτων μάχας, καὶ ὅσαι παρὰ τῶν τείχεσιν ἐνεβλήθησαν; ἐμοὶ μὲν οὖν, ὅπερ ἔφη, ἀπόχρη καὶ ταῦτα.

28. 8 εστ

τὰ λεπτόμενα δὲ ἐτι μακρῶν σεμνότερα. Καὶ τυχὸν ἔδαμῶς εὐλογον ἀπαξ

28. 8 ε δὲ
ναμιν ἀ
πάντων

ἐλόμενον ἀπάντων εἰς δύναμιν μνηστῆραι τ' σοὶ πραχθέντων, ἀκμαζούσων ἐτι τ' πράξεων, ἀφείναι τὴν διήγησιν. Ὅσα μὲν οὖν ἐτι τοῖς ἔργοις προσκαθήμενος, ὧν μικρῶν πρόδεν ἐμνήσθην, περὶ τὴν Εὐρώπην διώκησας, πρεσβείας πέμπων, καὶ ἀναλίσκων χρημάτων, καὶ στρατοπέδα τὰ προσκαθήμενα τοῖς Σκύθαις ἐν Παιονίᾳ ἐκπέμπων, ἃ μὴ κραλῆσθῆναι τ' πρεσβύτην ὑπὸ τῷ Γυράνῳ προνοῶν· πῶς ἂν τις ἐν βραχεῖ λόγῳ παραστήσῃ δύναμι, καὶ πᾶν ἀποδράζων; Ἐπεὶ ἤδη σὺ πρὸς τὸν πόλεμον ὠρμημένε, καὶ οἶδα παρ' ὅτι δαιμόνων ἐξαιρεθεὶς τ' νῦν, καὶ τὰς φρένας ὁτέως πιστὸς μένειν φύλαξ ἐπαγγελλόμενος, καὶ χρημάτων, καὶ στρατοπέδοις, καὶ τοῖς ἄλλοις ἀπασιν ὑπὸ σὺ περισιωζόμενος, εἰρήνην ὠμολόγησε τῶν πάντων ἀνθρώπων ἀνοσιωλάτῳ, καὶ πολέμῳ κοινῇ μὲν ἀπάντων, ὅποσοις εἰρήνης μέλει, καὶ τὴν ὁμόνοιαν ἐκ παλιῶς σέργασιν· ἴδια δὲ σοὶ καὶ πλεον τ' ἄλλων· ἔτε ἔδεισας τ' παρασκευῆς τὸ μέγεθος· ἔτε ἀπίστων ἀνδρῶν ζυμμαχίαν πλεον ὑπέλαβες τ' ἐμφορον γνώμης. ἐγκαλῶν ἡ, ὡς εἰκός, τῶν μὲν ἀπίστων· τῶν δὲ, πρὸς ταύτην πράξεων ἑναγῶν καὶ παρανόμων τολμημάτων· τ' μὲν εἰς δίκην καὶ κρίσιν ἐπὶ τῶν στρατοπέδων προεκάλεις· ἃ ἡκριτὴν ὑπελάμβανες εἶναι τὸν πόλεμον. Ἄλλ' ἐπειδὴ πρῶτον ὁ καλὸς καὶ σωτὸς ἀπήντα πρεσβύτης, εὐχερέτερον

28. 8 εὐ-
φρον

28. 8 αίνων

ἑναγῶν καὶ παρανόμων τολμημάτων· τ' μὲν εἰς δίκην καὶ κρίσιν ἐπὶ τῶν στρατοπέδων προεκάλεις· ἃ ἡκριτὴν ὑπελάμβανες εἶναι τὸν πόλεμον. Ἄλλ' ἐπειδὴ πρῶτον ὁ καλὸς καὶ σωτὸς ἀπήντα πρεσβύτης, εὐχερέτερον

A eventum, comparanda est. Nam si res gestas inspicias, conferri cum illa prateritarum omnium nulla poterit. Quis enim aut aquis circumdatam urbem meminit, aut collibus tanquam retibus extrinsecus involutam, aut flumen machinae in morem immisissum, quod assidue flueret, atque in muros incurreret? Quis illa in aquis praelia, aut alibi ad muros qui corruerant commissa? Mihi igitur, quemadmodum dixi, vel illa sufficere possunt: sed quae deinceps sequuntur, multo etiam illis splendidiora sunt. Neque enim rationi forsitan consentaneum est, me, qui de omnibus a te gestis pro viribus dicere statuerim, institutam narrationem in medio rerum tuarum cursu ac vigore relinquere. Quamobrem quaecumque illis adhuc occupatus, quae paulo ante commemoravi, in Europa administrasti, legationibus decernendis, faciendis sumptibus, ac legionibus, quae in Pannonia praesidio adversus Scythas erant, mittendis, ne a tyranno senex vinceretur, quis haec omnia, ut maxime velit, brevi oratione comprehendat? Posteaquam vero, te jam ad bellum profecto, nescio cujus afflatu daemone animo ac mente captus ille, qui fidum se interim custodem mansurum receperat: quem tu pecuniis, exercitibus, ac ceteris omnibus adjutum servaveras: pacem nihilominus cum homine sceleratissimo fecit, atque cum omnium communi hoste, qui pacis studio tenentur, & concordiam rebus omnibus anteponunt, tum privatim tibi praeter ceteris invisio: neque tu ingentes illorum apparatus ac copias reformidasti, nec perfidorum hominum societatem plus habere virium, quam prudentiam ac consilium, existimasti. Itaque alterum perfidiae, alterum praeterea execrandorum atque immanium scelerum accusans; illum ad iudicium ac militum disceptationem provocabas, cum hoc vero bello transigendum putabas. Sed cum primo egregius & callidus ille senex ad te venisset, quovis puero mutabilior, ac quibus ipsum

ipsum beneficiis rogatus affecisses, post necessitatem oblitus, cumque armorum phalangas atque equitum turmas secum adduxisset, quibus, nisi persuaderet, redire te ac referre pedem infecta re cogeret: nihil tu tamen exterritus, quod qui socium se mansurum ac ducem promiserat, eum tu modo hostem videres æquali sibi tecum jure imperium arrogantem: quanquam multitudine militum esses inferior, eo quod non omnes essent secuti, ita apud te statuisti; cum eo, qui copiarum magnitudine superaret, incertamen venire, audaciæ quidem non mediocri futurum, sed ne ipsam quidem victoriam maximo periculo carituram, propter importunissimum illum tyrannum, qui tempus ipsum ac rerum opportunitatem captabat. Quare sapienter hoc decrevisti, abs te uno confici hoc negotium oportere. Proinde tribunal cum eo conscendens, qui interim collega tuus erat: Aderat autem armatorum ingens turba armis undique collucens, districtis gladiis, ac pilis prætentis; quod homini timido horrendum ac formidolosum erat spectaculum, forti vero ac generoso, tuique simili, magnum imprimis compendium. Sed cum hunc in modum sermonem habere instituisses, tum quidem ingens per universum exercitum silentium factum est, arreptis ad audiendum omnibus, plerisque vero in lacrymas solutis, ac manus in cælum tendentibus: quæ clam omnia ac tacite faciebant, ne a quopiam animadverti possent. Verum favorem ac benevolentiam nonnulli vultu ipso & aspectu, universi summo audiendi desiderio atque ardore, præferabant. Jam vero in ipso concionis fervore, divino quodam impetu, audita oratione tua, correpti, plausum dare universi, tum repente audiendi studio conquiescere, ac denique oratione tua persuasi, solum Imperatorem appellare, solum ut præesses omnibus optare, seque ut duceres rogare, polliceri libenter se ad bellum secuturos, atque ut imperii insignia reciperes hortari. Tu vero manum ei injiciendam, aut violenter extorquenda ea, non putasti. At ille ægre quidem & invitus, sed ali-

Α παιδαρεῖς" πάντος μεταλιθέμεν ὁ τὰ 22. τινός
 δόξαντα, καὶ ὧν εὖ πάθοι δέομεν ὁ μὲν
 τὴν χρεῖαν ἐπιλήσμων· παρῆν ὃ ἄγων
 ὀπλιῶν Φάλαγγας, καὶ τάξεις ἰππέων·
 ὡς εἰ μὴ πείθοι βιασόμενος, ὀπίσω πάλιν
 ἀπιέναι τὴν αὐτὴν ἀπρακτον, ἔδεν
 ἐκπλαγεῖς, ὅτι τὸ σίμμαχον, καὶ στρατηγὸν
 μένειν ἐπαγγελόμενον πολέμιον εἶδες ἐξίσσης
 ἄρχειν ἐθέλοντα· καίτοι τῶ πλῆθει τῶ
 στρατευμάτων ἐλαττιόμενον ὁ
 Β ὁ ἐπεὶ μὴ πάντες εἶποντο· πρὸς πλῆθος
 κρατῆρα διαγωνίζεσθαι, τολμηρῶ μὲν
 ἴσως, σφαλερὸν δὲ ἄλλως ὑπολαβῶν,
 καὶ κρατήσαντι τὴν μάχην, διὰ τὸν ἐφεδρεῦντα
 τοῖς καιροῖς, καὶ τοῖς πράγμασιν ἄγειον
 τύραννον· ἐβλαύσω καλῶς, μόνον εἶναι
 σὸν ἐθέλων τὸ κατόρθωμα· καὶ παρειεῖς
 ἐπὶ τὸ βῆμα μὲν ὁ τῶ στωάρχοντι ὁ
 σιωπῆ δὲ ἀπλίτης δῆμι ὁ
 σιλῶν τοῖς ὀπλοῖς, τὰ ξίφη γυμνά
 καὶ τὰ δόρατα προτείνοντες
 C δειλῶ μὲν, φεικῶδες καὶ δεινὸν θεάμα·
 εὐψύχῳ δὲ καὶ θαρραλέῳ, καὶ οἱ ὁ
 αὐτὸς γέγονας, ὁ φελῶ γενναῖον. Οὐκ ὄντω
 ἐπειδὴ πρῶτον ἤρξω τῶ λόγων, σιγῆ μὲν
 ἐπέσχε, πρὸς τὴν ἀκοὴν ὠρμημένων πάντων,
 τὸ στρατεύμα· δάκρυα δὲ προῦχέτο
 τοῖς πολλοῖς· καίεις τὸ θρανὸν τὰς χεῖρας
 ὠρεγον σιγῆ, καὶ ταῦτα δρῶντες, ὡς
 "μηδεὶς αἰσθηταί. τὴν εὐνοίαν δὲ οἱ 22. μή τις
 μὲν" ἐνδείκνυτο διὰ τῆς ὀψεως· πάντες 22. ἐνε-
 δεικνυτο
 δὲ τῶ σφόδρα ὠρμηθῆαι τῶν λόγων ἀκείν.
 ἀκμαζέσης δὲ τῆς δημηγορίας, στυνθροῦντες
 τῶ λόγῳ πάντες ἐπεκρότου. εἶτα αὐτοῖς ἐπιθυμουῦτες
 ἀκείν, ἡσύχαζον. τέλει δὲ ὑπὸ τῶ λόγων
 ἀναπειθόμενοι, μόνον ἐνάλοιω βασιλέα,
 μόνον ἄρχειν ἡξίω ἀπάντων· ἡγεῖσθαι
 σφῶν ἐκέλευον ἐπὶ τῶ πόλεμον, ἀπολαθῆσθαι
 ὠμολόγου, ἀπολαμβάνειν ἡξίω τῆς ἀρχῆς
 τὰ γνωεῖσμα. σὺ δὲ ἔτὴν χεῖρα προσάγε. ἔδεν
 γενεῖν ὡς δεῖν, ἔδεν ἀφελῆσθαι σὺ βία· ὁ
 δὲ ἄκων μὲν, καὶ μόλις εἶξας δὲ ὁμοῦ 22. ἀκεί-
 ὀψέων

deest ἀκείν in al. MSS.

γρ. ὄψε· ὄψε πόλε, Φασι, τῆ Θεσσαλικῆ, προσή-
ποτε γέ σοι περιελόμεν· τὴν ἀλβργίδα.

“Ὅσις ἐνταῦθα γέγονας τοσῶτων μὲν
ἔθνων, καὶ στρατοπέδων, καὶ χρημάτων
ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ γεγονώς κύρι· τὸ πολέ-
μιον δὲ εἰ καὶ μὴ τοῖς ἔργοις, ἀλλὰ τῆ
γνώμῃ Φανέντα, τὴν ἀρχὴν ἀφελόμε-
ν·, καὶ τῆ σώματ· κράτησας. ἀρ-
ῶν τῶ μὲν ἀμεινον καὶ δικαιότερον
προσηνεχθῆς, ἢ Κύρ· τῶ πάπω·
τοῖς περὶ αὐτὸν δὲ τὰς τιμὰς διεφύλα-
ξας, ἔδεν ἔδενός ἀφελόμενος, προαεί-
δὲ οἶμαι δωρεὰς πολλοῖς. Τίς δὲ εἶδεν ἢ
περὶ κρατῆσαι σκυθρωπὸν λίαν, ἢ με-
τὰ τῶ ὑπερηδόμενον; Καίτοι πῶς ἄ-
ξιον ἐπαινεῖν ἐσί σε δημηγόρον ἅμα καὶ
στρατηγόν, ἢ βασιλέα χρηστόν, καὶ γεν-
ναῖον ὀπλίτην προσαγορεύοντας; ὅς
πάλα μὲν ἀπορραγὲν τὸ στρατήγιον ἀ-
πὸ βήματ·, εἰς ταῦτὸ πάλιν ἐπα-
νάγειν ἠξιώσας σχῆμα· μιμῶμεν· οἶ-
μαι Ὀδυσσεά, καὶ Νέστορα, καὶ τῶς ἐξε-
λόνας Καρχηδόνα Ῥωμαίων στρατηγός·
οἱ Φοβερωτέρως αὐτῶς ἀπὸ τῶ βήματος
τοῖς ἀδικῶσι, ἢ τοῖς πολεμίοις ἐπὶ τῆς
παραλάξεως, αἰεὶ καλέσῃσαν. Δημοσθέ-
νης δὲ, καὶ ὅσις τῶτον ἐζήλωκε, τὴν ἐν τοῖς
λόγοις ἰσχυρὰ αἰδέμεν·, τῶ τρέπω·

for. τῶ δὲ δημηγορίας ἔποτ' ἀν ἠξιώσασμι τῶ
γε. παρα-
βαλεῖν
γε. ἢ ἴδ' ἔν τοῖς ὀπλίταις ἐδημηγόρουν, ἔδὲ
ὑπὲρ τοσῶτων κινδυνεύοντες· ἀλλ' ὑπὲρ
χρημάτων, ἢ τιμῆς, ἢ δόξης, ἢ φίλοις
συνεργεῖν ἐπαγγελάμενοι, ἀπήσαν,
οἶμαι, πολλάκις ἀπὸ βήματ·, ἔδη-
μα θορυθήσαντ·, ὡς χερί, καὶ τρέμον-
τες, ὡς περ οἱ δειλοὶ τῶν πολεμίων ἐν
ὄψι στρατηγοὶ ταραττόμενοι. Καὶ ἔ-
δειξ ἀνείπειν ἔχη τοσῶτον ἔργον ἐτέρω
πραχθῆν πώποτε, καὶ τοσῶτων ἔθνων
κλήσῃ ἐκ διασηρῆς· ἄλλως τε καὶ πρὸς
ἄνδρα τῆς δίκης ἔσης ἔχ, ὡς οἱ πολλοὶ

γρ. πα-
ρατατ-
τόμμοι

A quando tamen fero, Thessalicæ, quod a-
junt, necessitati cum persuasione cedens, de-
tractam sibi purpuram ad te detulit. Jam
vero qualem te ac quanta virtute præditum
demonstrasti, cum tot gentibus, legionibus,
atque opibus eadem die potitus esses, & cum
hominem, qui se non factis, sed animo ac vo-
luntate hostem præbuerat, exuisses imperio,
atque ejus corpus in tuam potestatem rede-
gisses! Quamobrem melius te cum illo at-
que æquius gessisti, quam olim cum avo
suo Cyrus: omnibusque, qui cum eo erant,
B integram dignitatem servasti; nec ulla re
cuiquam detracta, plerosque etiam mune-
ribus affecisti. Quis porro te vel ante victo-
riam mæstiorem, aut post eam nimia lætitia
dissolutum aspexit? Tametsi quæ ulla laus est,
quæ cum virtute tua possit adæquari, etiamsi
oratore[m] te simul atque imperatorem; vel
optimum principem, & fortissimum mili-
tem nuncupemus? qui militare Prætorium,
a suggesto ac tribunali separatim olim, in
eandem rursus figuram ac speciem redige-
re voluisti. Qua in re Ulysses, opinor, ac
Nestorem imitatus es; atque eos impera-
tores, qui Carthaginem expugnarunt: qui
C quidem formidolosiores se iis, qui injuriam
fecerant, e tribunali, quam hostibus in acie
ipsa ac conflictu perpetuo præstiterunt. Ego
vero Demostheni, ac si quis alius est, qui
ejus in dicendo vim imitatus fuerit, debi-
tum honorem ita tribuo, uti ad illius tuæ
concionis admirabilem rationem intuens,
illorum confessus ac theatra cum tuis non
conferam. Non enim illi apud armatos
dicebant, nec de rebus tantis in periculum
ac discrimen veniebant; sed de pecuniis dun-
taxat, aut dignitate, ac gloria contententes,
D aut amicis patrocinantes, sæpenumero e sug-
gesto descendebant, tumultuante ac fremen-
te populo pallidi ac trementes; quemadmo-
dum ex hostium aspectu timidi duces non-
nunquam in acie consternantur. Non igitur
ullum puto commemorari posse facinus ab
aliquo simili unquam cum laude gestum, ut
verborum ac judicii contentione sola, tot na-
tiones ditioni ac potestati cujusquam deditæ
fuerint: præsertim cum adversus eum homi-
nem

nem initum certamen esset, qui non, ut plerique asserunt, contemnendus erat; sed qui & multis antea bellis administratis clarus atque illustris extiterat, & erat jam ætate senex, atque ex temporis diuturnitate uilum atque experientiam comparasse videbatur, qui denique illis copiis longo jam tempore præfuerat. Quænam igitur fuit illa vis orationis ac facultas, aut quæ suada illa labiis tuis insidens, quæ in multiplicium hominum coactorum in unum animis aculeum quendam defigere potuerit, & victoriam dare, magnitudine quidem ipsa cum illis comparandam, quas armorum vi ac robore consequuntur, sed castam ac sinceram: perinde ac si sacerdotis cujusdam a Deo missi, non ad bellum profecti principis, opus illud fuisset? ** Atque hujus quidem imaginem facti, sed multo inferiorem, Persæ celebrant, in Darii filii; qui post parentis obitum ortam inter se de imperii successione contentionem iudicii disceptationi potius, quam armis permittendam putarunt. Sed tibi cum fratribus tuis nullum neque verbis neque factis certamen unquam extitit. Quin id tibi jucundius erat, communem illis esse tecum imperii procurationem, quam si solus in omnes dominatum ac potestatem haberes. Adversus eum vero, qui impium nihil ac sceleratum perpetraverat, sed parum fidelem erga te animum præ se tulerat, iis ad convincendum rebus uti maluisti, quibus perfidiam illius argueres. Post illam concionem secuta est nobilis & celebris expeditio, ac sacrum revera bellum, non pro agro sacro; cujusmodi olim Phocicum susceptum a majoribus accepimus; sed pro legibus, ac Republica, & infinitorum civium cæde, quos partim interfecit, partim interficere voluit, partim comprehendere conatus est: quasi illud metueret, ne quis se improbum civem potius, quam natura Barbarum existimaret. Nam quæ adversus domum tuam scelera commiserat, tametsi nihilo essent iis leviora, quæ ad publicum pertinerent, minus tibi curanda esse duxisti: adeo communia privatis & visa tibi sunt, & videntur esse cariora.

A Φασιν, ἐγκαταφρόνητον· ἀλλὰ πολλαῖς μὲν ἑσραϊαῖς γνώριμον, πρεσβύτην δὲ ἤδη, καὶ τὴν ἐμπειρίαν ἐν ἑξήκοντον χρόνον δουλοῦντα προσειληφέναι. καὶ τῆς στρατοπέδων ἐκείνων ἀρχὴν λαχόντα πολὺν ἤδη χρόνον. Τίς ἐν ἡρώμῃ γέγονε τῶν λόγων; τίς δὲ ἡ πειθὴ τοῖς χείλεσιν ἐπικαθημένη, πανδοκίμων ἀνθρώπων σπειλεγμένων, τὸ κέντρον ἐναπολιπεῖν ἰσχύσαι ταῖς ψυχαῖς, καὶ νίκην παρασχεῖν τῷ μεγέθει μὲν ἐνάμιλλον ταῖς ἐν τῶν ὀπλων προγενομέναις, εὐαγγὴ δὲ καὶ καθαρὰν, ὡς περὶ ἱερέως "ἐκ γῆς εἰς θεῶν φοιτῶντ", ἀλλ' ἔβασιλέως εἰς πόλεμον, ἔργον γενομένην, καὶ σιγμῆν. for. καὶ ταύτης εἰκόνα τῆς πράξεως μακρῶν λειπομένην καὶ Πέρσας θρυλλῶσι, τοὺς Δαρεῖς παῖδας ἑ πατρὸς τελευτήσαντ' ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς διαφερομένους δίκη τὰ καθ' αὐτὸς, καὶ ἐτῆ τῶν ὀπλων ἐπιτρέψαι κρίσει. Σοὶ δὲ πρὸς μὲν τοὺς ἀδελφοὺς ἔτε ἐν τοῖς λόγοις, ἔτε ἐν τοῖς ἔργοις ἀγῶν γέγονεν ἔδὲ εἰς. ἔχαιρες δὲ, οἶμαι, τῷ κοινῇ πρὸς ἐκείνους εἶναι σοὶ τὴν ἐπιμέλειαν μᾶλλον, ἢ τῷ μόνῳ ἀπάντων γενέσθαι κύριον. Πρὸς δὲ τὸ ἀσεβὲς μὲν, ἢ παράνομον ἔδὲν εἰργασμένον, ἄπιστον δὲ τῇ γνώμῃ φανέντα ἐλέγχους, "οἱ τὴν ἀπιστίαν ἐκείνους δείξουσιν. Ταύτην ἐκδέχεσθαι" ἑσραϊα λαμπρὰ τὴν δημηγορίαν, καὶ πόλεμον ἱερός, ἔχ' ὑπὲρ ἱερῶ χωρὶς· ὁποῖον τὸ Φωνικὸν ἀνέχομεν" εἶναι καὶ τὰς ἐμπροσθεν· ἀλλ' ὑπὲρ τῶν νόμων, καὶ τῆς πολιτείας, καὶ φόνου πολιῶν μυρίων· ὧν τὰς μὲν ἀνήρηκεν· τὰς δὲ ἐμέλλησε· τὰς δὲ "ἐπεχείρησε συλλαβεῖν. ὡς περὶ οἶμαι, δέδωκε, μή τις αὐτὸν πολίτην μοχθηρὸν, ἀλλ' ἔβαρβαρον ὑπολάβῃ φύσει. Ταῦτα γὰρ τὴν σὴν οἰκίαν ἀδικήματα ἔδενός ὄντα τῇ κοινῇ τολμηθέντων αὐτῶν φαυλότερα, καὶ ἐλάττω ἀξιούσας δὲν φροντίδ' ἔτω σοὶ τὰ κοινὰ πρὸς τῶν ἰδίων ἔδοξαν καὶ δοκεῖ τίμια.

E

Πότερον

Πότερον ὄω χεῖρ τῶν ἀδικημάτων ἀπάντων μεμνησθαι, ὧν τε ἔς τὸ κοινόν, καὶ κατ' ἰδίαν ἔδρασε, κλένας μὲν αὐτὸς τὴν αὐτῆς δεσποτῆν Ἀνδράποδον ᾧ ἦν τῶν ἐκείνων προγόνων, τὸ ἀπὸ Γερμανῶν λείας λείψανον δυσυχὲς περισωζόμενον· ἄρχειν δὲ ἡμῶν ἐπιχειρῶν, ὃ μηδὲ ἔλευθέρῳ προσήκον ἦν νομιδοῦναι, μὴ τῶτο παρ' ἡμῶν λαβόντι· καὶ τὰς ἐπὶ τῶν στρατοπέδῳ ξυνδέων, καὶ ἀποκλινηνῶν, καὶ δαλεύων αἰσχυρῶς τῶν πλήθους, καὶ κολακεύων, τὴν εὐλαξίαν διέφθειρε· καὶ ὡς τὰς καλὰς ἐκείνας ἐτίθει νόμους, τὴν ἡμίσειαν εἰσφέρειν, θάνατον ἀπειλῶν τοῖς ἀπειθεῖσι· μηνυτὰς δὲ εἶναι τὸ βεβλόμενον τὸ οἰκετῶν· καὶ ὅπως ἠνάγκαζε τὰς ἐδὲν δεομένους, τὰ βασιλικά κλήματα πρίασθαι· Ἐπιλείψη με τὰ κείνους διηγόμενον ὁ χρόνος ἀδικήματα, καὶ τῆς τυραννίδος τὴν καλαλαδύσσης τὸ μέγεθος· Ἀλλὰ τὴν παρασκευῆς τὴν εἰς τὸν πόλεμον, ἣν κατέλαβε μὲν ἐπὶ τὰς βαρβάρους, ἐχρήσατο δὲ ἐφ' ἡμᾶς, τὴν ἰσχυρῶς τῆς ἀξίως παραστήσει; Κελτοὶ καὶ Γαλάται, ἔθνη καὶ τοῖς πάλαι φανέντα δυσανταγώνιστα· πολλὰ μὲν ἐπιρρέυσαντα, καθάπερ χειμάρρους ἀνυπόστατοι, Ἰταλοῖς καὶ Ἰλλυριοῖς· ἠδὲ καὶ τῆς Ἀσίας ἀψάμενα, τῶν κρατεῖν τοῖς ἐνόπλοις ἀγῶσιν, ἀλόνητες ἡμῖν ὑπέκισσαν, ἐς τὰς καλαλόγους τῶν στρατευμάτων ἐγγράφοντα, καὶ τέλη παρέχοντα λαμπρὰ παρὰ τῶν προγόνων, καὶ πατρὸς κατελειμμένα εἰρήνης· καὶ μακρὰς καὶ τῆν ταύτης ἀλαθῶν ἀπολαύουτες, ἐπιδύσσης αὐτοῖς τὴν χώρας πρὸς πλεῖστον καὶ εὐανδρίαν, καὶ ἀδελφοῖς τοῖς σοῖς στρατιώταις καλαλέξαι πολλὰς παρῆσχοντο· τέλη δὲ τῶν τυράννων βία, καὶ ἐγνώμη πανδημῆ σιωπῶν λαβούνο. Ἡιολῶσι δὲ αὐτῶν καὶ τὸ ξυγγενὲς σύμμαχοι προθυμώτατοι· Φράγγοι καὶ Σάξονες, τὴν ὑπὲρ τὸν Ῥήνον, καὶ τὴν ἑσπερίαν θάλατταν ἐθνῶν τὰ μαχιμώτατα.

A Num igitur omnia mihi commemoranda sunt illius scelera, quæ cum adversus Rempublicam, tum privatim contra te molitus est? qui cum & domino suo sceleratissime manus inferre non dubitasset, (erat enim majorum illius vile mancipium, & de Germanorum præda servata infelices reliquæ) & imperare nobis cuperet, cum ne liber quidem habendus esset, nisi id a nobis impetrasset: quin etiam complures e comitatu vinculis, aut morte afficeret: ac plebi interim turpiter serviens, & adulans, ordinem omnem funditus everteret: tum vero præclaras illas leges nobis ediderit, uti dimidiam quisque bonorum partem penderet, proposito mortis supplicio, si quis facere detrectaret: servis porro adversus dominos iudicium permiserit, atque ut regias possessiones emere, invitos etiam, ac nihil opus habentes, coegerit. Dies me tempusque deficiet, si illius scelera percensere, aut tyrannidis ejus, quæ tum grassata est, magnitudinem persequi cupiam. Sed bellici illius apparatus, quem cum adversus Barbaros comparasset, in nos effudit, vim ac potentiam, quis pro rei dignitate possit explicare? Celtæ, atque Galli, quæ gentes a majoribus nostris invictæ olim habitæ fuerant, quæque velut torrens aliquis, cujus impetus sustineri nequeat, in Italiam atque Illyricum inundaverant, atque etiam in Asiam penetrarant, quod armis ac præliis ubique victores essent; tandemque in potestatem redactæ, imperio paruerant, ac luculenta tributa ex arorum tuorum ac parentis descriptione persolvebant; tum diuturna pace, ac maximis ejus commodis potitæ, cum & opibus, & hominum multitudine regio ipsa plurimum aucta esset, fratribus tuis supplementi militaris ac delectus non pœnitendam copiam præbuerant: ac tandem publice tyranni signa vi atque invitæ sequebantur. Aderant una & affinitatis nomine promptissimi sociorum Franci, & Saxones, qui ultra Rhenum, atque occidentis mare habitant, nationes omnium bellicosissimæ.

Urbs

χ. εἰς

χ. ὑμῶν.

χ. κατέλαβε

χ. ὑπὲρ

χ. δὲ

χ. καὶ Σάξονες Φράγγοι. Φρ. καὶ Σάξ. de funthic in al. MSS.

Urbs porro omnis, & vicina Rheno castella, praefidiis destituta omnia, Barbaris exposita relinquebantur. Interim adversus nos omnibus rebus paratus atque instructus exercitus mittebatur. Gallia vero oppidum omne ad bellum sese praeparans, castrorum simile esse videbatur. Armis igitur, & equitum, peditum, sagittariorum & jaculatorum apparatu plena erant omnia. Jam cum focii illius in Italiam undique confluerent, ejusque se copiis adjungerent, quae dudum conscriptae ibi fuerant, nemo ita audax fuit, qui non metueret, atque ingruentem tempestatem perhorresceret. Etenim fulmen id esse quoddam omnibus videbatur ex Alpibus immissum; fulmen, inquam, quod neque re ipsa tolerari, neque oratione explicari posset. Hoc & Illyrii omnes, & Pannonii, & Thraces, & Scythae pertimuerunt. Hoc & qui Asiam incolebant adversus seipsos erupturum tandem esse sibi persuaserant. Adversus hunc ipsi etiam Persae pro finibus suis ad certandum sese comparabant. At ille praesentia parvi faciebat; nec magno labore prudentiam se tuam ac vires oppressurum arbitrabatur; sed Indorum opibus, ac Persarum magnificentiae totus inhiabat. Et usque eo amentiae atque audaciae processerat, quod adversus exploratores paululum feliciter rem gesserat: quos quidem cum universo exercitu insidiis exceptos oppresserat. Adeo plerumque secundae res, cum praeter meritum accidunt, stolidis hominibus majorum calamitatum initium praebent. Etenim praesente hoc successu rerum elatus infelix, quae ante Italiam erant munita loca deseruit, & ad Noricos ac Pannonios negligenter & incaute profectus est: celeritate sibi opus esse, non armis ac bellica virtute, ratus. Quod ubi comperisses, exercitum ex loci angustiis & difficultatibus eduxisti; persequente illo, atque urgere se fugientem, non autem induci per fraudem existimante; donec ambo in aperto constitistis.

Α καὶ πόλις πᾶσα, καὶ Φρέειον πρόσθι-
 κον Ῥήνω, τῶ οἰκόντων Φυλάκων ἐξερη-
 μαθέντα προδέδοτο μὲν ἀφύλακτα
 πάντα τοῖς Βαρβάροις, ἐφ' ἡμᾶς δὲ ἐξε-
 πέμπειο παρεσκευασμένον λαμπρῶς
 τὸ στρατεύμα. πᾶσα δὲ ἐσκή πόλις
 Γαλατικῆ στρατοπέδῳ παρασκευαζο-
 μένῳ πρὸς πόλεμον. καὶ πάντα ἦν ὄ-
 πλων, καὶ παρασκευῆς ἰππέων, καὶ πε-
 ζῶν, καὶ τοξοτῶν, καὶ ἀκοντιστῶν πλήρη.
 Συρρέοντων δὲ εἰς τὴν Ἰταλίαν ἀπαντα-
 χόθεν τῶ ἐκείνῃ συμμάχων, καὶ τοῖς ἐν-
 ταῦθα πάσαι κατελεγμένοις στρατιώ-
 ταις ἐς ταυτὸν ἐλθόντων, εἰς ἕως ἐ-
 φάνη τολμηρὸς, ὃς ἐκ ἔδεισεν, εἰ δὲ ἐξε-
 πλάγη τῶ ἐπιόντα χειμῶνα. Σκηπτός ἐ-
 δόκη πᾶσι ὁ φερόμενος ἀπὸ τῶ Ἀλ-
 πέων, σκηπτός ἀφόρητος ἔργῳ, καὶ ἀρή-
 λος λόγῳ. Τῶτον ἔδεισαν Ἰλλυριοὶ καὶ
 Παίονες, καὶ Θράκες, καὶ Σκύθαι, τῶτον οἱ τὴν
 Ἀσίαν οἰκοῦντες ἄνθρωποι ἐπ' αὐτῶς
 ὠρμηθεύσαι πάντως ὑπέλαβον. τῶ πο-
 λεμῆσειν ἤδη περὶ τῶ αὐτῶν καὶ Πέρσαι. γῆς
 παρεσκευάζοντο. ὁ δὲ μικρὰ μὲν ἐνόμι-
 ζεν εἶναι τὰ παρόντα, καὶ πόνον εἰς πολὺν
 τῶ σῆς σωέσεως καὶ Ῥώμης κρατῆσαι,
 τῶς Ἰνδῶν δὲ ἐσκόπη πλάττει, καὶ Περ-
 σῶν τὴν πολυτέλειαν καὶ τοσῶτον αὐ-
 τῶ περιῆν ἀνοίας καὶ θράσους, ἐκ μικρῶ
 παντελῶς περὶ τῶς καλασιόπους πλεο-
 νεκλήματος, εἰς ἀφύλακτος ὅλη τῆ στρα-
 τιᾷ λοχίστας ἐπέλειεν. Οὕτω τὸ πράτ-
 τειν εὐπὰρ τὴν ἀξίαν ἀρχὴ πολλάνις
 γέγονε τοῖς ἀνοήτοις μειζόνων συμφο-
 ρῶν. ἀρθεῖς γὰρ ὁ δέιλαι, ὑπὸ τῶ εὐτυ-
 χίας ταύτης μελέωρ, κατέλιπε μὲν
 τὰ προκείμενα τῶ Ἰταλίας ἔρυμνα χω-
 ρία, εἰς Ἡνωμένους δὲ καὶ Παίονας ἀφύ-
 λάντως ἤφ' εἶν αὐτῶ τάχους, ἀλλ' εἰς
 ὄπλων, εἰ δὲ ἀνδρείας οἴομεν. Ὁ δὲ
 καλαμαθῶν ἐπανήγες ἀπὸ τῶ δυσχω-
 ρίων τὸ στρατεύμα. εἰπέιο τῶ ἐκείνῳ δι-
 ῶκειν, εἰς τῶ καλαστρατηγείῳ ἀνομίσας
 ἕως ἐς τὴν εὐρυχωρίαν ἀμφω κατέστηε.
 Ε ἱ τῶν

γρ. φραγ-
για
πρόσοι-
κ

γρ. Νω-
εμης

noranda
 us Rem-
 molitus
 eratissime
 rat enim
 e de Ger-
 reliquia)
 ne liber
 obis im-
 e comi-
 ac plebi
 ans, ordi-
 tum vero
 , uti dimi-
 penderet,
 facere de-
 dominos
 egias pos-
 nihil opu
 tempus qu-
 re, aut ty-
 st, magni-
 bellici il-
 sus Barba-
 vim ac po-
 possit expli-
 tes a ma-
 te fuerant,
 ujus impe-
 atque Illy-
 in Asiam
 eliis ubique
 potestatem
 luculenta
 arentis de-
 turna pace,
 ta, cum &
 e regio ipsa
 tuis supple-
 n poeniten-
 em publice
 quebantur.
 ine prom-
 ones, qui
 mare ha-
 licoissimaz.
 Urbs

2,57B
ἐπὶ κέρως ἡλύτῳ
μ.200.

τῶν πεδίων ἧτ' πρότ' Μύρσης ὀφθέντων, ἐτάτλοντο μὲν ἐπικαίρως ἵππεῖς ἐκατέρωθεν, πεζοὶ τε ἐν μέσῳ ἔχων δὲ αὐτὸς, ὡς βασιλεῦ, τὸ πῶμα ἐν δεξιᾷ, τῷ λαίῳ τῆς πολεμίας ὑπερβαλόμενος, ἐτρέψω μὲν εὐθέως, καὶ διέλυσας τὴν Φάλαγγα, ἕτε τὴν ἀρχὴν συγκειμένην ὀρθῶς· ἅτε ἀνδρὸς ἀπίερος πολέμων καὶ στρατηγίας αὐτὴν κοσμήσαντος. Ὁ δὲ τέως διώκειν ὑπολαμβάνων, εἰς χεῖρας ἀφικόμενος, ἔφευγε καρτερῶς, ἐκπλαγεὶς τὸ κλύπον τῶν ὄπλων, εἰς δὲ τὸν ἐνυάλιον παιᾶνα τῶν στρατοπέδων ἐπαλαλαζόντων ἀδεῶς ἀκάνων. Διαλυθείσης ἧ οἱ στρατιῶται τὴν τάξεως σιωπῶντες ἢ οἱ συνέλον

γρ. συνέ-
λον

γρ. ἢ

οἱ Βάρβαροι δὲ τὴν ἐπάνοδον ἀπεγνωκότες εἰπλαίσαιεν, ἢ κρατεῖν, ἢ θνήσκειν δράσαντες τι δεινόν τῆς πολεμίας ἡξίου. Τοῖς μὲν ὄω ξῶ τῷ τυράνῳ τοσούτον περιῆν θράσος, καὶ πρὸς τὰ δεινὰ ἔχωρεῖν ὁμοσε πολλὴ προθυμία. Οἱ ἧτ' ὄλων κρατήσαντες, αἰδέμενοι μὲν ἀλλήλους, καὶ τὸ βασιλέα, παροξυόμενοι ἧ ὑπὸ τῶν πάλαι κατορθωμάτων, καὶ τὸ ἐν χερσὶ λαμπρῶν, καὶ τέως ἀπίων ἔργων, τέλει ἄξιον τοῖς προὔπηργμένοις ἐπιθεῖναι Φιλολιμέμενοι, πάντα ὑπέμενον ἡδέως πόνον καὶ κίνδυνον. Ὡς περ ὄω ἄρτι τὴν παρατάξεως ἀρχομένης, σιωπῶντες πάλιν, ἔργα τόλμης ἐπεδείκνυντο καὶ θυμῶ γενναῖα. Οἱ μὲν, ὡς φέμενοι περὶ τοῖς ξίφεσι· λαμβανόμενοι δὲ ἄλλοι τῶν ἀσπίδων καὶ τῶν ἵππεων, ὁπόσους ἵπποι τρωθέντες ἀπεσείοντο, πρὸς τῆς ὀπλίτας μετεσκεινάζοντο. Ταῦτα ἔδρων οἱ ξῶ τῷ τυράνῳ τοῖς πεζοῖς ἐπιβρίσαντες· καὶ ἦν ὁ πόλεμος ἐξίσης· ἕως οἱ θωρακοφόροι, καὶ τὸ λοι-

A Cumque jam ad eos campos perventum foret, qui ante Myrsam sunt; equites illico utrinque opportunis locis collocati; pedibus in mediam aciem coniectis. Tu vero, Imperator, flumen ad dexteram habens, sinistroque cornu hostium aciem superans, statim illorum phalangem in fugam egisti, ac dissipasti, quæ perperam instructa fuerat: utpote quam imperitus bellicæ rei, atque imperatoris artis, ordinaverat. At is, qui se persequi hæctenus crediderat, cum ne manum quidem conseruisset, effulse in fugam se dedit, armorum strepitu perterritus; neque bellico clamore personantium exercituum vociferationem sustinens. Cumque interrupti ordines ac perturbati forent, centuriatum collecti milites rursus prælium redintegrarunt. Quippe pudebat ipsos fugientes videri; ut, quod mortalibus omnibus incredibile videretur, id in seipsis contigisse monstrarent; militem scilicet Germanum, Gallumque militem, hostibus terga vertisse. At Barbari si vincerentur de reditu desperantes, aut victoriam reportare, aut damno saltem aliquo affectis hostibus emori cupiebant. Igitur tantum iis, qui cum tyranno erant, audaciæ suppetebat, tantaque ad subeunda excipiendaque pericula alacritas ac fiducia. At qui ante omnia vicerant, mutuo invicem pudore, & imperatoris ipsius ducti, ac rerum olim gestarum conscientia excitati, egregiorumque atque omni fide majorum recordatione facinorum, cum rebus ante gestis consentaneum finem imponere cuperent, libenter laborem omnem ac periculum sustinebant. Quare velut tum primum initum esset certamen, redintegrata pugna, animi & audaciæ memorabilia cum primis exempla præbuerunt. Nam alii se in medios enses conjicere; alii hostium clypeos arripere; equites vero, quotquot vulneratis equis excusfi erant, in legionarios pedites mutari. Hæc dum ab illis geruntur, qui cum tyranno pedites urgebant; anceps aliquandiu prælium fuit: donec catafracti, ac reliqui

γρ. ἀπε-
δείκνυντο

γρ. ἄλλοι
δὲ λαμ-
βαίνου-
σι τῶν

reliqui generis equites, alii sagittando, alii
 immixtis equis, plurimos occiderunt, u-
 niversos vero magno impetu disjecerunt.
 Quorum alii ad campum fuga contende-
 bant: & ex iis pauci agre noctis beneficio
 servati sunt: ceteri in flumen sese præci-
 pites dabant: qui omnes tanquam boum
 vel pecorum greges compulsi in unum age-
 bantur. Hunc de tyranni ignavia fructum
 exercitus ille reportavit, qui sua illi virtute
 ac fortitudine nihil utilitatis attulit. Tu ve-
 ro tropæum post victoriam erexisti paterno
 longe celebrius. Hic enim militibus his
 fretus, qui invicti hæctenus habitus fuerant,
 infelicem senem debellavit; tu vero flo-
 rentem ac vigentem adhuc non malis dun-
 taxat, quæ perpetrabat, sed & juventute
 ipsa tyrannidem cum institutis a te ac com-
 paratis exercitibus bello superasti. Quem
 enim veterum imperatorum referre potest
 quispiam, qui robur equitum, atque armo-
 rum genus ejusmodi excogitarit unquam,
 aut expresserit imitando? quod tu primus
 omnium studiose excolens, ceteros exem-
 plo tuo inexpugnabilem armorum usum
 docuisti. De quo cum plerique dicere in-
 stituissent, ab rei merito & dignitate pluri-
 mum abfuerunt; adeo ut, qui quod oratio-
 ne perceperant, postmodum oculis usurpa-
 re possent, minus auribus quam oculis cre-
 dendum esse perspicue cognoscerent. Ha-
 bebas enim infinitorum propemodum e-
 quitum multitudinem, qui velut statuæ in
 equis infidebant: quibus ad humani cor-
 poris imitationem accommodata membra
 erant, & ab ipsis manuum carpis ad cubi-
 tos, inde ad humeros usque, compacta;
 tum & segmentis & squamis coagmentatus
 thorax pectori applicatus & tergo: galea
 item, cum facie ipsa, ferrea, & imposita ca-
 piti, splendentis & coruscantis statuæ ima-
 ginem præbebat: cum neque crura ipsa, vel
 femora, neque summi pedes in eo armo-
 rum habitu nudi atque intecti relinqueren-
 tur. Quæ cum textis velut quibusdam ex
 tenuibus hamulis cum lorica commissa

Α πὸν ἴππεων πλῆθος οἱ μὲν ἐν τόξων
 βάλλοντες, ἄλλοι δὲ ἐπελαύνοντες τὰς ἴπ-
 πους, πολλὰς μὲν ἐκλείνον, ἐδίωκον δὲ ἀ-
 πάντας καρτερῶς· τινὰς μὲν πρὸς τὸ
 πεδίον ὠρμηκότας φεύγειν, ὧν ἡνύξ ὀ-
 λίγος ἀπέσωσε μόλις· τὸ λοιπὸν δὲ εἰς
 τὸ ποταμὸν κατηρέχθη, κατὰ περὶ βοῶν, *2, 60 Β. Στανυα*
 ἢ βοσκημάτων ἀγέλη στυλαυώμε-
 νοι. Τοσαῦτα ἐκείνο τὸ σθένος τὸ
 τυράννης δειλίας, ἔδεν ἐκείνον ὄνησαν ἐκ
 τῆς ἀνδρείας τῆς αὐτῆς μάτην ἀπέλαυσε *2, 61 ἀπὴ-
 λουσα*
 Β Τροπαιὸν δὲ ἀνέστησας ἐπὶ τῇ νίκῃ τῆς
 πατρῶος λαμπρότερον. ὁ μὲν γὰρ τὰς τέ-
 ως ἀμάχης δοκουῦντας ἄγων, ἐκράτη
 γέροντι δυσυχῆς· σὺ δὲ ἠβῶσαν, καὶ
 ἀνμάχουσαν ἐ τοῖς κακοῖς μόνους, οἷς *2, 62 μόνου*
 ἔδρα, τῇ νεότητι δὲ πλέον, τὴν τυραννίδα
 παρεσήσω, τοῖς ὑπὸ τῆς παρασκευα-
 σθεῖσι στρατοπέδοις παραλαξάμεν.
 Τίς γὰρ εἰπεῖν ἔχρη τὸ πρῶτον αὐτοκρα-
 τῶν ἰππικὴν δύναμιν καὶ σκευὴν τῶν
 ὀπλῶν τοιαύτην ἐπινοήσαντα καὶ μιμη-
 σάμενον; ἢ πρῶτον αὐτὸς ἐγυμνασά-
 μεν, διδάσκαλος ἐγένετο τοῖς ἄλλοις
 ὀπλῶν χρήσεως ἀμάχης. Ὑπὲρ ἧς εἶ-
 πεῖν τολμήσαντες πολλοὶ τῆς ἀξίας διή-
 μαρτον. ὡς δὲ ὅσοι τῶν λόγων ἀκούσαν-
 τες ὕστερον ἰδεῖν ἠτύχησαν, τὰς ἀκοὰς
 σαφῶς ἀπιστοῦσθαι ἐγνώσαν εἶναι τῶν
 ὀμμάτων. Ἀπείρων γὰρ εἶχες ἰππέων *2, 63 ἡγε*
 πλῆθος, καθάπερ ἀνδριάντας ἐπὶ τῶν
 ἰππων ὀχθόμενος, οἷς σωήρμοςο τὰ μέ-
 λη καὶ μίμησιν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως.
 Δ ἀπὸ μὲν ἄκρων τῆς καρπῶν, εἰς τὰς ἀγ-
 κῶνας· ἐκείθεν δὲ ἐπὶ τὰς ὤμους· καὶ ὁ
 θώραξ τμημάτων καὶ τὸ σῆνον καὶ νῶ-
 τα στυλαυώμεν; τὸ κράν αὐ-
 τῶν προσώπῳ σιδηρῶν ἐπικείμεν, ἀν-
 δριάντι λαμπρῶ καὶ σιλβοντι, παρέ-
 χει τὴν ὄψιν· ἐπεὶ μηδὲ κνήμα καὶ μη-
 ροὶ, μηδὲ ἄκροι πόδες τῆς σκευῆς ταύτης
 ἔρημοι λείπονται. στυλαυώμενων δὲ
 αὐτῶν τοῖς θώραξι διὰ τινῶν ἐκ κρήκου
 λεπτῶ πεποιημένων οἰοῦναι ὕφασμά-
 των,

των, ἔδεν ἀνὸφθείη τὸ σῶμα αὐτοῦ γυμνὸν μέρῳ· ἄτε καὶ τῶν χειρῶν τοῖς ὑφάσμασι τέτοις σκεπομένων, πρὸς τὸ καμπλομένοις ἐπακολαθεῖν τοῖς δακτύλοις. Ταῦτα ὁ λόγος παρασησαίμεν σαφῶς ἐπιθυμεῖ, ἀπολειπόμενος Ἰ. Θεαλαῖς τῶν ὀπλων τὰς μαθεῖν τι πλεονεθελονίας, ἔχι δὲ ἀκροαίας τῶν ὑπὲρ αὐτῶν διηγήσεως ἀξιογενέσθαι. Ἡμεῖς ὅτε ἐπειδὴ τὸν πρῶτον πόλεμον διεληλύθαμεν, ληγέσης ἤδη τῶν ὀπώρας, ἄρ' ἐν ταῦτα" πάλιν ἀφήσομεν τὴν διήγησιν; ἢ πάντως τὸ τέλος ἀποδυνατῶν ἔργων ποθῶσιν ἄξιον; ἐπέλαβε μὲν ὁ χειμῶν, καὶ παρέσχε διαφυγεῖν τὴν τιμωρίαν τὸν τύραννον. Κηρύγμαλα δὲ ἦν λαμπρά, καὶ βασιλικῆς ἀξία μεγαλοφυχίας· ἀδεια δὲ πᾶσιν ἐδίδοτο τοῖς ταξασμένοις μὲν τῶν τυράννων· πλὴν εἴτις ἀνοσίων ἐκείνων φόνων ἐκοινῶν· ἀπελάμβανον τὰς οἰκίας ἀπαντες, καὶ τὰ χρήματα, καὶ πατρίδας, οἱ μὴ δὲ ὄφεσθαι τι τῶν φιλάτων αὐλοῖς ἐλπίζοντες· ὑπεδέχον τὸ ναυικὸν ἐκ τῆς Ἰταλίας ἐπανερχόμενον, πολλὰς ἐκείθεν πολίτας κατὰ γον Φεύγοντας, οἱ μὲν τῶν τυράννων ὠμότηλα. Ἐπει δὲ ὁ καιρὸς ἐκάλει στρατεύεσθαι, πάλιν ἐφεισήκει δεινῶς τῶν τυράννων, ὁ δὲ προὔβαλλετο τὰς Ἰταλῶν δυσχωρίας, καὶ τοῖς ὄρεσι τοῖς ἐκεῖ, καθάπερ θηρίον ἐναποκρύψας τὰς δυνάμεις, αὐτὸς δὲ ὑπαθριῶν ἐτόλμα στρατεύειν. Αναλαβὼν δὲ αὐτὸν εἰς τὴν πλησίον πόλιν τρυφῶσαν, καὶ πολυτελεῖ, ἐν πανηγύρεσι καὶ τρυφαῖς ἔτριβε τὸν χρόνον· ἀρκέσειν μὲν αὐτῶν πρὸς σωτηρίαν τῶν ὄρων τὴν δυσχωρίαν μόνον οἴομεν. Ἀκόλας ὅτων φύσει, κερδαίνειν ὡς τοτὸ χαρίζεσθαι ταῖς ἐπιθυμίαις ἐν τοσούτοις καιροῖς, δὴλ' ἔτε ἦν πεπιστευκῶς, λίαν ἀσφαλῶς αὐτῶν τὰ παρόντα ἔχον, ἀποειχισμένης ἐν κύκλῳ τῆς Ἰταλίας ὑπὸ τοῖς ὄρεσι· πλὴν ὅσον ἐξή-

A sunt, nullam corporis partem nudam videri sinunt: nam & manus ipsae textis ejusmodi operiuntur, ut ad inflexionem digitorum accommodentur. Haec tamen perspicue explicare nostra conetur oratio, quia tamen assequi minus potest, qui amplius aliquid scire velint, hos armorum spectatores, non eorum, quae de iis narrantur, auditores esse cupit. Nos autem, quoniam primum illud bellum exposuimus, quod autumno exeunte gestum est, utrumnam institutam hic narrationem omitemus? an B potius rebus ipsis gestis finem suum & exitum, vobis praesertim id optantibus, imponere debemus? Igitur post haec hiems consecuta evadenda poena tyranno facultatem concessit. Deinde per praconem denunciationes factae magnificae, & imperatoria magnanimitate dignae: quibus omnibus, qui cum tyranno fuerant, impunitas est proposita, praeterquam iis, qui cum eo nefandarum caedum participes fuissent. Quamobrem domos suas, opes, ac patriam universi recuperarunt, qui quidem nullam earum rerum, quas haberent carissimas, visuros se amplius existimarent. Tum tu classem ex Italia venientem excepisti, quae quamplurimos illinc cives propter tyrannorum, ut opinor, crudelitatem fugitivos ac profugos advehebat. Posteaquam vero belli atque expeditionis ineunda tempus invitare coepit, rursus instare tyranno atque imminere coepisti. Ille vero Italiae praerupta & inaccessa loca praese habebat; ac velut fera quaedam in montibus, qui illic sunt, copias suas occultans, D ipse in apertum exercitum suum educere non audebat. Cumque se propinquum in oppidum luxu ac deliciis refertum recepisset, ludis ac voluptatibus tempus conterebat. Nam ad salutem sibi praerupta montium sufficere arbitrabatur. Natura vero in libidines propensus cum esset, tantis in periculis indulgere voluptatibus in lucro ponebat. Apparebat autem ipsum praesenti rerum statu, ut a se optime constituto, valde confidere; propterea quod montibus universa circum Italia, quasi muro cingitur, praeterquam dimi-

28. τὴν διήγησιν πάλιν ἀφήσομεν;

Aquila 2, 110

28. λίαν πεπι. ἀσφαλ. deest in al. MSS.

dimidia sui parte, quam palustre atque uliginosum mare complectitur, Ægyptiorum paludibus simile; quod eam navalibus hostium copiis inaccessam reddit. Verum nullum contra viri virtutem ac temperantiam natura ipsa posse videtur libidinosis ac timidis hominibus munimentum opponere: quæ quidem prudentiæ, cum fortitudine pari consensu imminenti, cedere atque subijci cogit omnia: ac jam olim artes excogitavit, quibus eorum, quæ hactenus fieri non posse videbantur, planam viam atque expeditam habuimus; tum singulis in rebus gerendis, quod plerisque non posse perfici videtur, ab continente viro optatum ad finem perducitur. Quod cum re ipsa tum, Imperator, ostenderis, merito institutas de eo orationes admiseris. Igitur & sub dio stationem tuam fixeras; tametsi vicinum esset non contemnendum oppidum: & militibus tuis non vocis imperio, sed factis & exemplis ad labores capeffendos & pericula præeundo, ignotam hactenus viam omnibus reperisti. Ac cum delectam ex omni exercitu armatorum manum misisses, posteaquam ad hostem eam pervenisse sensit, tum cum omnibus copiis progressus es: iisque in orbem circumdatis, de omnibus victoriam reportasti. Hæc cum ante auroram gesta essent, ad tyrannum ante meridiem perferuntur: qui equestribus certaminibus ac ludis erat occupatus, nec præsentem rei eventum expectabat. Porro quis ex quo tum demum fuerit; ac cujusmodi de præsentem rerum statu animum habuerit; & quemadmodum urbe illa, & Italia omni derelicta profugerit; & anteaetas cædes, ac priora illa facinora repurgaverit; ea, inquam, omnia complecti dicendo nihil in præsens attinet. Sed enim brevi aliqua relaxatione confirmatus, nihil minus iis, quæ ante gesserat, perpetraturus erat. *Adeo nihil homo, quo animi pravitate elueret, sed Deus corporis opera, expiationem reperit.* Nam cum ad Gallos se egregius ille princeps ac legitimus recepisset, ita se ipso molestior ac difficilior extitit; ut si

A ἡμισείας ἢ θάλασσα τεναγώδης ἔσα, καὶ τοῖς Αἰγυπτίων ἔλεσιν ἐμφερῆς, ἄβατον καὶ μήτη στρατῶ πολεμίων ἀνδρῶν καθίστησιν. Ἀλλ' εἰσικεν εἰδὲ ἐν ἡ φύσις πρὸς ἀνδρῶν ἀρετὴν καὶ σαφροσύνην, τοῖς ἀκολάστοις καὶ δειλοῖς ἐξυμα μηχανήσασθαι, " πάντα ὑποχωρεῖν φρονήσῃ μετ' ἀνδρείας ἐπίσση παρασκευάζεσθαι: πάλαι τε ἡμῶν ἐξεῦρε τὰς τέχνας, δι' ὧν εἰς εὐπορίαν τ' τέως ἀπόρων δοξάντων καθέστηκεν, καὶ ἐπιτέλει καὶ ἑκάστον ἔργων τὸ πολλοῖς ἀδύνατον εἶναι φαινόμενον, ἐπιτελούμενον πρὸς ἀνδρῶν σώφρονος. Ὁ δὲ καὶ τότε τοῖς ἔργοις, ὡ βασιλεῦ, δείξας, εἰκότως ἀν' ἀποδέχοιο τὰς ἐπ' αὐτῷ λόγους. ἐσφράτευες μὲν γὰρ αὐτὸς ὑπαίθει, καὶ ταῦτα πλησίον παρῆσθης πόλεως ἔφάυλης: τοῖς στρατευομένοις ὅτι ἐξ ἐπιτάγματι τὸ πονεῖν ἢ κινδυνεύειν, ἐξ ὧν δὲ αὐτὸς ἔδρασε παρεγγύων, ἀτραπὸν μὲν ἐξεῦρες ἀγνώστον τοῖς πᾶσι. Πέμψας δὲ ἀξιόμαχον τ' δυνάμειως ἀπάσης ὀπλιτῶν μοῖραν: εἶτα ἐπειδὴ σαφῶς ἔγνωσ ἀντὶς τοῖς πολεμίοις ἐφραῶτας, αὐτὸς ἀναλαβὼν, ἤγεε τὸ σφράτευμα, ἢ κύκλω περιέχων πάντων ἐκράτησας. ταῦτα ἔδρατο πρὸ τ' ἐω, ἤγελλο ὅτι πρὸ μεσημερίας τῷ τυράννῳ ἀμίλλαις ἰππικαῖς, ἢ πανηγύρεϊ προσκαθημένῳ, καὶ τ' παρόντων εἰδὲν ἐλπίζοντι. Τίς μὲν ἐν γέγονεν ἐκ τινῶν, ἢ ποταπὴν γνώμην εἶχεν ὑπὲρ παρόντων. ἢ ὅπως ἐκλιπῶν ἐφευγε τὴν πόλιν, ἢ τὴν Ἰταλίαν ἄπασαν, τὰς φόνους καὶ τὰς πρόδεν ἀδικίας ἐκκαθαίρομενος. ἢ παρόντων ἀν' εἰη λόγους διηγείσθαι. ἐμελλε ὅτι βραχείας ἀνακωχῆς τυχῶν, εἰδὲν τι μείον τ' ἐμπροσθεν δράσειν. ἔτιως εἰδὲν πρὸς πονηρίαν ψυχῆς ἀνθρώπου, ἀλλ' ὁ θεὸς ἐξεῦρε καθάρσιον διὰ τῶ σώματι. Ἀφικόμενος γὰρ εἰς Γαλάτας ὁ χρεῖστος ἔτοσι ἢ νόμιμα ἄρχων, τοσῶτον αὐτῷ γέγονε χαλεπώτερος.

nudam vi-
te textis e-
tionem di-
re tameti
tur oratio,
t, qui am-
norum spe-
narrantur,
quoniam
s, quod
utrumnam
temus? an
um & exi-
bus, impo-
hiems con-
facultatem
em denun-
imperatoria
s omnibus
itas est pr-
n eo nefan-
r. Quam-
atriam uni-
nullam ea-
limas, visu-
n tu classem
quæ quam-
rannorum,
igitivos ac
aquam ve-
eunda tem-
instare ty-
ti. Ille ve-
loca præ se
n in monti-
s occultans,
m educere
pinquum in
um recepis-
us contere-
rupta mon-
Natura vero
tantis in pe-
lucro pone-
esenti rerum
de confide-
niverfa cir-
præterquam
dimi-

χε. πάν-
τα δὲ

χε. δο-
ξάντων
ἀπορων

2452

χε. ὑπὲρ
των

χε. πᾶ-
σαν

χε. ἢ
θεός

χε. Γα-
λάσιαν

χε. αὐτὸς
τερος

τερ^Θ, ὡς εἶτις πρότερον αὐτὸ διαφυ-
 γῶν ἐλελήθη τιμωρίας τρῶπ^Θ ὀμό-
 τατος, τῶτον ἐξευρών, θεάμα κεχαρι-
 σμένον αὐτῶ τὰς τ' ἀθλίων πολιῶν πα-
 ρεῖχε συμφορὰς· ἄρμα^Θ ζῶντας ἐκ-
 δήσας, καὶ μεθείς φέρεσθαι τοῖς ἠνιόχοις
 ἐλκεῖν ἐκέλευεν, αὐτὸς ἐφεσηκώς, καὶ
 θεώμεν^Θ τὰ δρώμενα· καὶ τισιν ἐ-
 τέροις τοῖσδε αὐτὸν ψυχαγωγῶν τὸν
 πάντα διετέλεχ χρόνον· ἕως αὐτὸν κα-
 θάπερ Ὀλυμπιονίκης περὶ τῶ τρίτῳ
 παλαίσματι καταβαλὼν, δίκην ἐπιθεῖ-
 ναί τ' ἐπολυμημένων ἀξίαν καληνάγνα-
 σας, ὡς πάντα διὰ τ' ἐέρων τὸ αὐτῶ ξί-
 φ^Θ, ὃ πολλῶν πολιῶν ἐμίανε φόνω.
 ταύτης ἐγὼ τ' νίκης ἀμείνω καὶ δικαιο-
 τέραν ἔπολε γενέσθαι φημί, εἰδὲ ἐφ' ἣ
 μᾶλλον τὸ κοινὸν ἀνθρώπων ἠυφράνθη
 γέν^Θ, τοσαύτης ὀμότη^Θ καὶ πικρί-
 ας ἀφ' ἐν ὄντως ἐλεύθερον, εὐνομία δὲ
 ἤδη γαννύμενον, ἧς τέως ἀπολαύομεν, καὶ
 ἀπολαύσαιμὲν γε ἐπιπλέον, ὡ πάν-
 τα ἀγαθὴ πρόνοια. Ἐμοὶ δὲ ποθοῦντι
 μὲν ἐπελθεῖν ἅπασιν τοῖς περαχθεῖσι,
 ἀπολειπομένῳ ᾧ συγνώμην εἰκότως, ὡ
 μέγιστε βασιλεῦ, παρέξεις, εἰ μήτε τ'
 ἀποσόλων τ' ἐπὶ Καρχηδόνα μνημονεύ-
 ομι, ἀπό τε Αἰγύπτου παρασκευασθέν-
 των, καὶ τ' ἐξ Ἰταλίας ἐπ' αὐτῆ πλευ-
 σάντων· μήτε ὡς τ' Πυρηναίων ὄρων ἐ-
 κράτησας, ναυσὶν ἐκπέμψας ἐπ' αὐτὰ
 στρατεύμα· μήτε τ' ἔναγχός σοι πολ-
 λάκις πρὸς τὰς βαρβάρους περαχθέν-
 των· μήδ' εἶτι τοῖσδε ἕτερον τ' πάλαι
 γεγονὸς λήληθε τὰς πολλὰς· ἐπεὶ καὶ
 τὴν Ἀντιόχου πόλιν ἐπώνυμον ἐπονο-
 μάξασαν ἀνεῶν πόλιν· ἐσι μὲν γὰρ
 διὰ τ' ἠλίσαντα· πλεῖστέ τ' ἤδη, καὶ πρὸς
 ἅπασαν εὐπορίαν ἐπιδέδωκε διὰ σε,
 λιμένας εὐόρους τοῖς καταίρουσι πα-
 ρασχόντα· τέως δ' εἰδὲ παραπλεῖν ἀ-
 σφαλές, εἰδὲ ἀκίνδυνον ἐδόκη· ἔτις ἦν

γε. ἀνε-
κε-
γε. τισι
τοιῶτοις
ἐτέροις

γε. αὐτὸ

γε. δίκης

γε. τοῖς
σοι περ-
χθεῖσιν,

274C

γε. αὐτὴν

A qua eum pœnæ species atrox ac crudelis ef-
 fugisset, hanc excogitans, jucundissimum
 sibi spectaculum ex civium calamitatibus
 præberet. Siquidem vivos homines curri-
 bus alligans, rapique permittens, aurigis ut
 traherent imperabat: cum adesset ipse, ac
 quæ gererentur aspiceret, atque id genus
 aliis perpetuo se spectaculis oblectaret: do-
 nec tanquam Olympionices quidam ter-
 tio illum congressu dejiciens ac proster-
 nens, meritas sibi ipsi pœnas eum infligere
 coegisti, ut se suo gladio transverberaret,
 B quem multorum antea civium cruore tin-
 xerat. Hac ego victoria præstantiorem nul-
 lam unquam ac justiore fuisse censeo, nec
 quæ majorem communi hominum generi
 voluptatem attulerit: quod tanta crudeli-
 tate ac sævitia vere tum liberatum ac solu-
 tum fuerat: deinceps vero ea legum æqui-
 tate recreatum sit, qua nos hæcenus frui-
 mur, & utinam, o præclara in omnibus nu-
 minis providentia! quam longissimo tem-
 pore perfruemur! Mihi vero, qui res o-
 C mnes gestas persequi cupiam, sed minime
 tamen assequi possim, merito veniam con-
 cesseris, Imperator præstantissime, si ne-
 que classes illas Carthaginem missas com-
 memorem, quæ & ex Ægypto comparatæ,
 & ex Italia eodem missæ navigarunt: ne-
 que debellata a te Pyrenæi juga prædicem,
 quo tu navibus exercitum misisti; nec ea
 porro, quæ nuper adversus Barbaros, &
 quidem sæpe, gesisti: neque si quid aliud
 jamdudum a te perfectum plerisque est in-
 cognitum. Nam & illam urbem audio
 sæpius, quæ ab Antiocho rege nomen ac-
 cepit, sibi de tuo nomen assumere. Ete-
 nim a conditore suo, ut esset, accepit: per
 te vero opibus, ac divitiis, & omni genere
 commoditatum affluit; propterea quod
 portus in ea ad navium appulsum oppor-
 tunissimos extruxisti. Hæcenus enim ne-
 oram quidem ipsam legere tutum ac
 sine periculo videbatur: adeo totum
 maris

maris istius
 vis mari de
 ac fontes
 factis au
 ta est, ne
 vero ad u
 merando pe
 undique cr
 no fuerat
 reman stab
 mpsim d
 complecti v
 Nunc illu
 bis confide
 vitare atque
 lecta sint on
 no possim
 tam. Igitar
 rem pie a
 iudibus per
 straveris; ut
 liberes; &
 poterit imp
 predicant
 rependum,
 vitare profec
 Alexandro Ph
 lo optaverit
 omitter. N
 per non obli
 perium ultra
 um etiam reg
 ia libidus et
 dez, te, cum
 honestatis ac
 interior, ita
 ac frutes temp
 boue. Postea
 pus obstat
 itatem imper
 ma tu, etiam
 una perit
 pta tu. In
 ma tempo
 me maffica
 bene a m
 bello ca

maris istius litus scopulis quibusdam & saxis mari depressis scatebat. Jam porticus, ac fontes, ceteraque omnia, quibus a Praefectis aucta illa tuo beneficio & amplificata est, ne nominare quidem convenit. Quae vero ad urbem patriam adjecisti, quis numerando percensere possit; cum ei murum undique circumdederis, qui tum inchoatus fuerat, ac ruinosam quaeque ad aeternam stabilitatem instauraris? Tempus meipsum deficiet, si attingere singula & complecti velim.

Nunc illud in omnibus a me antea dictis considerandum venit, utrumnam cum virtute atque optima animi affectione confecta sint omnia: hoc enim orationis initio potissimum spectandum esse constitueram. Igitur quemadmodum te & erga parentem pie atque humane gesseris; & cum fratribus perpetuo pacem ac concordiam servaveris; ut & alterius libenter imperio te subjiceres; & cum illis moderate ac temperanter imperium gereres; dudum a me praedicatum est, & nunc rursus memoria repetendum. Hoc vero si quis ab exigua virtute profectum putet; is postquam de Alexandro Philippi, & Cyro Cambysis filio cogitaverit, tum demum istud ipsum collaudet. Nam ille quidem pene adhuc puer non obscure praese tulit, patris se imperium ultra ferre non posse; iste avum suum etiam regno spoliavit. Atqui nemo ita stolidus est, qui non illud sibi persuadeat, te, cum nihil animi magnitudine, & honestatis ac gloriae contentione illis esset inferior, ita nihilominus se erga parentem ac fratres temperatum moderatumque praebuisse. Postea enim, cum illud se tempus obtulisset, quo totum in suam potestatem imperium vindicandum erat; primus tu, reclamantibus multis, ac contraria omnia persuadentibus, obtinere illud aggressus es. Itaque ubi praesentem pugnam nullo negotio, atque ad securitatem aptissime confecisses, occupatas imperii partes liberare in animum induxisti. Cui quidem bello causa titulusque praefixus est longe

A πάντα τῆς θαλάσσης τῆς δὲ πρὸς ταῖς ἡϊόσι σκοπέλων τινῶν, καὶ πείρων ὑφάλων ἀνάπλευα. Στοᾶς δὲ, καὶ κρήνας, καὶ ὅσα τοιαῦτα παρὰ τῆς ὑπάρχων διάσεγγονεν, εἰ δὲ ὀνομάζειν ἄξιον. Ὅποσα δὲ τῆ πατρῶα πόλι προσέθεικας, τεῖχος μὲν αὐτῆ κίκλω περιβαλὼν, ἀρξάμενον τότε τὰ δοκουῦτα ἔκαστα ἀσφαλῶς τῶ οἰκοδομημάτων εἰς ἀθάνατον ἀσφάλειαν κατελίθεις, τίς ἂν ἀπαριθμήσαιτο; ἐπιλείψῃ με τέτων ἑκαστον χροῖον

γε. σκοπέλων τινῶν καὶ πείρων ὑφάλων ἀνάπλευα, τῆς θαλάσσης τῆς δὲ πρὸς ταῖς ἡϊόσι. γε. ὅ καὶ

B διηγέμενον. Σκοπεῖν ὅτι ὑπὲρ πάντων ἄξιον ἦδη τῆς ἀρετῆς, καὶ τῆς βελτίστης ἕξως ἀπαντα γέγονε. τέτων γὰρ ἦδη καὶ τῶν λόγων ἀρχόμενον μάλιστα προσέχειν τῆς νοῦ ἡξίω. Οὐκ ἔστι πατρὶ μὲν εὐσεβῶς καὶ φιλανθρώπως ὅπως προσήνεχθης. ὁμοιωῶν δὲ πρὸς τῶν ἀδελφῶν διετέλεσας τὰ πάντα χρόνον, ἀρχόμενον μὲν προθύμως, σιωπῶν δὲ ἐκείνοις σωφρόνως. πάλα τε εἰρήνη, καὶ νῦν

γε. ὅ καὶ πατρὶ

C ἀξιάδω μνήμης. Τῆτο δὲ ὅσις μικρῶς ἀρετῆς ἔργον ὑπέλαθεν, Ἀλέξανδρον τῆς Φιλίππου, καὶ Κύρον τῆς Καμβύσης σκοπῶν, ἐπαινείτω. Ὁ μὲν γὰρ μερῶν ἔτι κομιδῆ νέον δὴ λῆν τῆς πατρὸς ἐκ ἀνεξόμενον ἀρχόντι. ὁ δὲ, ἀφείλετο τὴν ἀρχὴν τῆς πάππον. Καὶ ταῦτα εἰς ἡλίθι, ὅς ἐκ οἴεται μηδὲν ἐκείνων μεγαλοψυχία, καὶ τῆς πρὸς τὰ καλὰ φιλοτιμία λειπόμενον, ἕτως ἐγκερατῶς, καὶ σωφρόνως τῶ πατρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς προσενηέχθαι. Παρασχέσης γὰρ τῆς τύχης τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ τῆς ἀπάντων ἡγεμονίας ἐχρῆν μεταποιηθῆναι, πρῶτον ἀρμήθης, πολλῶν ἀπαγορευόντων, καὶ πρὸς τὰναντία συμπεῖθειν ἐπιχειρῶντων. ῥᾶσα δὲ καὶ πρὸς ἀσφάλειαν τὸν ἐν χερσὶ πόλεμον διοικησάμενον, ἐλευθερῶν ἔγνωσ τῆς ἀρχῆς τὰ κατελημμένα. Δικαιοτάτην μὲν, καὶ οἴαν ἔπω πρόσεν ἔλα-

γε. ἀξιάδω

D ἀδελφοῖς προσενηέχθαι. Παρασχέσης γὰρ τῆς τύχης τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ τῆς ἀπάντων ἡγεμονίας ἐχρῆν μεταποιηθῆναι, πρῶτον ἀρμήθης, πολλῶν ἀπαγορευόντων, καὶ πρὸς τὰναντία συμπεῖθειν ἐπιχειρῶντων. ῥᾶσα δὲ καὶ πρὸς ἀσφάλειαν τὸν ἐν χερσὶ πόλεμον διοικησάμενον, ἐλευθερῶν ἔγνωσ τῆς ἀρχῆς τὰ κατελημμένα. Δικαιοτάτην μὲν, καὶ οἴαν ἔπω πρόσεν ἔλα-

γε. ὅς τις

ἔε πρόφασιν πόλεμῳ, τῆς πρὸς ἐκεί-
 νους ἔχθρας τιθέμεν. Οὐδὲ γὰρ ἐμ-
 Φύλιον ἄξιον προσαγορεύειν τὸν πό-
 λεμον, ἢ βάρβαρῳ ἠνῆγεμῶν, ἐαυτὸν
 "ἀναγορεύσας βασιλέα, καὶ χειρο-
 τονήσας σφαλιγόν. Τῶν ἀδικημάτων
 δὲ τῶν ἐκείνου, καὶ ὧν ἔδρασεν εἰς οἰκίαν
 τὴν σὴν, ἔχῃ ἡδὺ μοι πολλάκις μεμνή-
 σθαι· ἀνδρείοτέραν δὲ τῆσδε τῆς πρά-
 ξεως τίς ἂν εἰπεῖν ἔχοι; ἐφ' ἣ δὴ λῆ-
 μέν ἦν ἀποτυχόντι τῶν ἔργων κίνδυνῳ·
 ὑπέμενες δὲ εἰδὲν κέρδους χάριν, οὐδὲ
 κλέψῃ ἀείμνησον ἀντανέμεν, ὑπὲρ
 ἢ καὶ ἀποθνήσκων ἄνδρες ἀγαθοὶ πολ-
 λάκις τολμῶσιν, οἷον πρὸς ἀργύριον,
 τὴν δόξαν, τὰς ψυχὰς ἀποδόμενοι. ἔ-
 τε μὴν δι' ἐπιθυμίαν ἀρχῆς μείζον, καὶ
 λαμπροτέρας, ὅτι μὴδὲ νέω σοι τῶ-
 ν ἐπιθυμῆσαι σιωπῆ. ἀλλ' αὐτὸ τὸ
 καλὸν ἔργων τῆς πράξεως, πάντα ὑ-
 πομένειν ὧου δεῖν, πρὶν ἰδεῖν Ῥωμαίων
 βάρβαρον βασιλεύοντα, καὶ νόμων κύ-
 ρειον, καὶ πολιτείαν καθιστῶντα, καὶ τὰς
 ὑπὲρ τῆ κοινῶν εὐχὰς ποιούμενον, τὸ το-
 σέτοις ἀσεβήμασιν ἔνοχον, καὶ Φόνοισ.
 Τῆς παρασκευῆς δὲ αὐτῆς ἢ λαμπρό-
 τησ, καὶ τῆ ἀναλωμάτων τὸ μέγεθος, τί-
 να ἔχῃ ἰκανὸν ἐκπλήξαι; καί τοι Ζέρξην
 μὲν ἀκῶ τὴν Ἀσίαν ἐπὶ τρεῖς Ἴλλη-
 νας ἐξανασήσαντα χρόνον ἐτῶν ἑκὲ
 λάσσονα δέκα πρὸς τὸν πόλεμον ἐκείνον
 παρασκευάζεσθαι· εἶτα ἐπαγαγεῖν
 "διακοσίας πρὸς ταῖς χιλιάσις τριῆρε-
 σιν ἐκ τῶν αὐτῶν οἰμα, τὸ χωρίων,
 ἐξ ὧν αὐτὸς ἐν εἰδὲ ὅλοις μισὶ δέκαναυ-
 πηγησάμεν, ἠγειρας τὸν σόλον,
 πλήθῃ νεῶν ἐκείνον ὑπερβαλλόμεν·
 τῇ τύχῃ δὲ εἰδὲ ἄξιον συμβαλεῖν, εἰδὲ
 τοῖς ἔργοισ. Τὴν δὲ εἰς τὰ λοιπὰ δαπα-
 νήματα μεγαλοπρέπειαν μὴ πολὺ λί-
 αν ἔργον ἢ φράζειν. εἰδὲ ὅποσα ταῖς
 πόλεσι πάλα σερομέναισ ἀπεδίδου
 ἀπαριθμῆμεν ἔνοχλήσω τὰ νῦν.

γε. ἀνα-
γορεύων

γε. ἀπο-
διδό-
μφοι.
γε. μὴδὲν
ἐπι σοι

γε. καὶ τῆ
σῶτα

γε. πρὸς
ταῖς χι-
λίας ἰρι-
ήρεσι δι-
ακοσίας.

A justissimus, ac cujusmodi antea nullus fue-
 rat; odium scilicet contra hostes imperii
 susceptum. Neque enim civile bellum il-
 lud appellari par est, cujus dux erat barba-
 rus, qui se & imperatorem appellarat, &
 ducem crearat. Nam de illius flagitiis, at-
 que in tuos injuriis ac sceleribus recordari
 sæpius, mihi quidem ingratum minimeque
 jucundum est. Tuo vero illo facto quid
 constantius ac fortius est? quod, cum in-
 telligeres, quantum in eo periculum esset, si
 minus istud ex animi sententia successisset, ag-
 gredi tamen minime dubitasti. Neque id
 B lucri aut commodi gratia: non ut immor-
 talem tibi gloriam ex eo quæreres, cujus
 causa clarissimi plerumque homines mor-
 tem oppetere non verentur, qui animas su-
 as cum gloria perinde ac pecunia commu-
 tant: neque porro amplioris imperii ac
 splendidioris cupiditate ductus: cum ne ju-
 venis quidem unquam id admodum con-
 cupieris; sed sola rei ipsius honestate impul-
 sus, omnia tibi sustinenda prius existimasti,
 quam Barbarum cerneres Romanis impe-
 rantem, ac præidentem legibus, & rempu-
 blicam constituentem, proque communi sa-
 lute vota concipientem; eum, inquam, qui
 se tot sceleratis facinoribus, ac cædibus ob-
 strinxisset. Sed apparatus ac copiarum ma-
 gnificentia, & sumtuum magnitudo, cui non
 admirationem ac stuporem adferat? Atqui
 de Xerxe illo sic accepimus, qui adversus
 Græcos universam Asiam commovit, non
 minus quam decem annorum spatium ad
 apparatus belli hujus insumsisse: atque ita
 cum mille ducentarum navium classe pro-
 C ductum, iisdem, opinor, ex locis, ex quibus
 ipse non integris decem mensibus extructis
 navibus classem tuam adornasti, in qua na-
 vium illum multitudine longe superasti.
 Nam fortunam illius, aut facta, ne conferre
 quidem cum tuis ac contendere oportet.
 Sumtuum vero, qui in reliqua facti sunt,
 magnificentiam vereor ne enarrare sit diffi-
 cillimum; neve, si quæ spoliatis pridem
 civitatibus per te reddita sunt, enume-
 rem, in præsentia sim molestus. Univerſæ
 enim

enim tuo beneficio divitiis abundant, quae antea necessariis etiam rebus erant destituta. Singulae porro domus, ac familiae propter communem civitatum abundantiam ac copiam privatim augentur, ac sese effertunt. Verum non omittenda tua illa in privatos beneficia, ut te liberalem propterea, ac magnificum imperatorem appellemus. Nam cum plerosque nactus esses, qui dudum suis facultatibus spoliati essent, quod eorum patrimonium partim jure, partim injuria summa cum calamitate dilapsum esset; simulatque summae rerum praefectus es, alios quidem tanquam bonus quispiam iudex, prioribus delictis emendatis, in pristinorum bonorum possessionem restituiti; aliis vero perinde atque aequus arbiter quae pridem adempta iis fuerant iterum reddidisti: temporis diuturnitatem existimans ad poenam iis sufficere, qui ea calamitate essent affecti. Quae vero de tuo iisdem illis conferens, ditiores eos omnibus illis fecisti, qui se pridem divitiarum copia jactabant, quid attinet modo oratione complectentem habuisse parvis in rebus, ac contemnendis videri? Atque hoc sane perspicue omnes intelligunt, neminem unquam imperatorem, praeter Alexandrum illum Philippi filium, extitisse, qui tot, tantaque in amicos distribueret. Etenim aliis ipsae amicorum divitiarum hostium viribus dubiae magis ac formidolosae fuerunt: alii, qui subditorum sibi nobilitatem suspectam haberent, clarissima familia ortos omnibus contumeliosius afficientes, aut familias ipsas prorsus e medio tollentes, cum publice civitatibus ipsis maximarum cladum, tum sibi nefandorum scelerum causam attulerunt. Ac ne eorum quidem aliqui se continuerunt, quo minus corporis bonis, sanitati nimirum, aut pulchritudini, aut firmitati corporis inviderent. ut virtutem animi in quocumque sibi subditorum sitam ne audire quidem sustinerent. Verum crimen erat istud ipsum, virtutis studium praese ferre; perinde atque unum ex ceteris, patricidii dico, furti, ac perduellionis. Sed haec non regis, aut imperatoris, sed pes-

Α πλετῶσι μὲν γὰρ ἅπασαι διὰ σε, τὸν ἔμπροσθεν ἐνδεῆς ἔσαι καὶ τῶν ἀναγκαίων ἐπιθῶσαι δὲ τῶν ἰδίων ἕκαστος οἰκῶν, διὰ τὰς κοινὰς τῶν πόλεων εὐετηρίας. Ἀλλὰ τῶν εἰς τὴν ἰδιώτην ἀξίον δωρεῶν μεμνηθεὶς, ἐλευθέρειόν σε, καὶ μεγαλόδωρον βασιλέα προσθαγορεύοντα. ὅς πολλὰς μὲν σερούμενας πάλαι γε. ἔς τῶν αὐτῶν κλημάτων, ἔπατρως κλήρα συμφορᾶ περιπεπλωκότῃ ἐν δίκῃ καὶ παρὰ δίκην ἐπειδὴ πρῶτον ἐγένεθ' κινεῖσθαι, τοῖς μὲν καθάπερ δικαστῆς ἀγαθὸς τὰ τῶν ἔμπροσθεν ἀμαρτήματα διορθώσάμεν, κυρίοις εἶναι τῆς αὐτῶν ἐστίας παρέσχεσθαι. τοῖς δὲ ἐπιεικῆς κριτῆς γενόμενῃ, ταῦτα μὲν ὧν ἀφῆρητο, πάλιν ἐχαρίσω. ἀρκεῖν οἴομεν τὸ μῆκος ἔχοντος πρὸς τιμωρίαν τοῖς παθῶσιν. ὅσα δ' αὐτοῖς οἰκοθεν χαρίζομεν, πλεσιπῶλερος ἀπέφηνας. τῶν πάλαι γε. πολλὰς δὲ τῶν δοξάντων ἐπὶ τῇ χρημάτων εὐπορίᾳ σεμνύνεσθαι, τί χρὴ νῦν ὑπομιμνήσκοντα περὶ μικρὰ διατρέξω δοκεῖν; ἀλλ' ὅμως τε καὶ πᾶσιν ὄντι κατὰ φανῆς, ὅτι μηδεὶς πάποτε, πλὴν Ἀλεξάνδρου ἔφιλιππου, τοσαῦτα βασιλεὺς τοῖς αὐτοῖς φίλοις διανεμῶν ἔφθη. ἀλλὰ τοῖς μὲν ὅτι φίλων πλετῶν τῶν πολεμίων ῥώμης ὑποπτεῖ ἐφάνη μάλλον καὶ φοβερώτερον. ἄλλοι δ' τὴν ἀρχομένων εὐγένειαν ὑπειδόμενοι, πάντα τρόπον τῶν εὐγεγονότας προπηλακίζοντες, ἢ καὶ ἀναιρουῦτες ἄρδην τὰς οἰκίας, κοινῇ μὲν ταῖς πόλεσι συμφορῶν, ἰδίᾳ δὲ αὐτοῖς ἀνοσιῶν ἔργων αἰτιώτατοι κατέστησαν. ἐν ἧ ἀπέσχοιτο δὲ ἤδη τινὲς τοῖς σώματι ἀγαθοῖς, ὑγιείᾳ φημι καὶ κάλλει, καὶ εὐεξίᾳ βασιλεύοντες. ψυχῆς τε ἀρετὴν ἐν τινὶ πολίων γενομένην εἰδὲ ἀκέραιον ὑπέμενον. ἀλλ' ἦν ἀδίκημα τῶν καθάπερ ἀνδροφονία, καὶ κλοπή, καὶ προδοσία, τὸ δοκεῖν ἀρετῆς μεταποιηθῆναι. Καὶ ταῦτα τυχόν ἀληθῶς ἔβασιλέως φησὶ τις, πονηρῶν δὲ καὶ ἀνελευ-

deest in al. MSS.

γε. πολλὰς, τῶν

γε. ἀλλὰς τε καὶ πᾶσιν

γε. ὑπέ-

γε. ψυχῆς ἀρετῆς

γε. βασιλέων

^{γε. ἔργα τυραννῶν} ἀνελευθέρων " τυραννῶν ἔργα καὶ
 πράξεις. ἐκεῖνο δ' ἤδη τὸ πάθος τῶν
 ἀνοήτων μόνον, ἀλλὰ τινῶν ἐπιεικῶν, καὶ
 πράων ἀνδρῶν ἀψάμενον, τὸ τοῖς φί-
 λοις ἀχθεῖσθαι πλέον, καὶ πολλὰς ἐλατ-
 τῆς ἐφέλειν, καὶ τῶν προσηκότων αὐτῶς
 ἀφαιρεῖσθαι, τίς ἐπὶ σὲ λέγειν ἐτόλ-
^{γε. ὄργη φασὶ} μησε. τὸ καὶ " ὄργη φασὶ τὸν Πέρσην
 γάμψρον ὄντα βασιλέως παρὰ τὸ κηδε-
 σθαι παθεῖν, ἀχθομένον τῇ παρὰ τὸ πλῆ-
 θος εἰς τὸ ἄνδρα τιμῆ. καὶ Ἀγησίλαος
 δὲ δὴλῶσθαι ἦν ἀχθόμενος τιμωμένῳ πα-
 ρὰ τοῖς Ἰωσι. Λυσάνδρῳ. τῆς δὲ ἐν ὅτι
 πάντας ὑπερβαλλόμενος ἀρετῇ, τοῖς
 πλεῖστοι μὲν τὸ πλεῖον ἀσφαλές εἰσιν,
 ἢ πατὴρ τοῖς αὐτῶ παισὶ, κατέστησας
 εὐγενείας δὲ τῆς τῶν ὑπηκόων προνοεῖς,
 καθάπερ ἀπάσης πόλεως οἰκιστῆς, καὶ
^{γε. ψυ- χῆς} νομοθέτης. καὶ τοῖς ἐκ τῆς τύχης ἀγα-
 θοῖς πολλὰ μὲν προσθεῖς, πολλὰ δὲ καὶ
 αὐτὸς ἐξ ἀρχῆς χαρίζομενος δὴλῶσθαι
 εἶπε μὲν, τὰς παρὰ τὸ βασιλέ-
 ων δωρεὰς ὑπερβαλλόμενος. τῇ βε-
^{γε. αὐ- τοῖς} βαιότητι δὲ ἀπαξοδοθέντων, τὰς παρὰ
 τὸ δῆμων χάριτας ἀποκρυπτόμενος.
 Τὸ δὲ οἶμαι καὶ μάλα εἰκότως συμβαί-
^{γε. τῆς τυχῆς} νει. οἱ μὲν γὰρ ἐφ' οἷς συνίσασιν αὐτοῖς ἀ-
 πολειθεῖσιν ἀγαθοῖς, τοῖς κελημέ-
 νοις βασιλεύουσι. ὅτῳ δὲ τὰ μὲν ἐκ τῆς
 τύχης ἐστὶ λαμπρὰ, καὶ οἷα ἔδεν τῶν ἄλλων.
 τὰ δὲ ἐκ τῆς προαιρέσεως τῆς ἐκ τῆς τύχης
 μακρῶ σειμνότερα. ἐν ἑσῶ ὅτι δεόμε-
 νος, τῶν κελημένων φρονήσειεν. ὁ δὲ καὶ
 σαυτῷ μάλα πάντων ὑπάρχειν ἐγνω-
^{γε. πολ- λὰς} κώς, χαίρει μὲν ἐπὶ τοῖς τῶν ἄλλων ἀγα-
 θοῖς. εὐφραίνει δὲ σε τὰ τῶν ὑπηκόων κα-
 τ' ὀρθώματα. καὶ τιμὰς ἐπ' αὐτοῖς τὰς μὲν
 ἐχαρίσω τὰς δὲ ἤδη μέλλεις. ὑπὲρ δὲ ἐ-
 νίων βελεύη, καὶ ἐκ ἀπόχρησιν πόλεως
 μιᾶς, ἐδὲ ἔθνος ἐνός, ἐδὲ πολλῶν ὁμοῦ
 τοῖς φίλοις ἀρχὰς, καὶ τὰς ἐπ' αὐτοῖς
 τιμὰς διανέμειν. ἀλλ' εἰ μὴ καὶ βασι-
 λείας ἔλοιο κοινῶν. ὑπὲρ ἧς τοσούτων
 ὑπομείνας πόνον, τὸ τῶν τυραννῶν γέ-

A fimi ac sordidi tyranni esse facta non teme-
 re forsā aliquis dixerit. illam vero affectio-
 nem animi, qua non vecordes duntaxat il-
 los, sed nonnullos etiam bonos, ac clemen-
 tes principes fuisse præditos constat, ut & in
 amicos commoverentur, & eorum poten-
 tiam imminuere cuperent, & quæ digna eo-
 rum meritis erant, detraherent; quis hoc,
 inquam, de te affirmare ausus unquam fu-
 it? Hoc enim Horum illum ferunt regis
 generum ab socero esse passum, cum is a-
 pud populum in honore ac pretio illum
 esse non æquo animo pateretur. Nec ob-
 scure id Agefilao molestum fuit, quod Ly-
 sandro summus ab Asiaticis honor habere-
 tur. Tu vero omnes illos virtute superans,
 cum divitibus ipsis opes, ac divitias multo
 stabiliore loco constituisti, quam parentes
 liberis; tum subditorum tibi nobilitatis cu-
 ram geris, perinde atque totius civitatis con-
 ditor, & legislator; & fortunæ bonis multa
 vel adjecisti, vel primus ipse contulisti: adeo ut
 donorum magnitudine regum munera vin-
 ceres; & eorum, quæ concessa semel erant,
 firmitate, data a populis beneficia obscura-
 res. Quod quidem merito accidere mihi
 videtur. Illi enim propter eorum bono-
 rum, quæ sibi deesse sentirent, conscientia-
 am, illis, penes quos ea essent, invidebant.
 Quicumque vero fortunæ commodis egre-
 gie instructus est, ut nullus eo possit per-
 tingere; animi vero ornamenta fortunæ
 bonis multo illustriora possidet; nihil esse
 potest ejusmodi, quo indigens ipse alteri
 possit invidere. Quod cum tibi præ cæte-
 ris inesse sentias, gaudes nimirum aliorum
 bonis, & quæcumque a tuis recte, ac cum
 gloria geruntur, voluptatem tibi maximam
 adferunt; ob eaque honores illis, ac præ-
 mia partim largitus es; partim postea lar-
 gieris; partim de quibusdam horum in
 præsentia deliberas. Neque istud tibi esse
 satis arbitraris, si unius civitatis, aut provin-
 ciæ unius, aut multarum simul amicis præ-
 fecturas, & eorum amplitudinem, ac di-
 gnitatem impertias: sed nisi præterea in im-
 perii communionem adsciscas, cujus gratia
 tantis susceptis laboribus tyrannorum genus
 extinxi-

extinxisti, nihil a rebus tuis gestis dignum esse factum putasti. Quam te ad voluntatem, & sententiam non adductum necessitate, sed sola ipsa voluptate impulsum esse, quam in largiendo omnia incredibilem capis, neminem ignorare arbitror. Nam eorum bellorum ac certaminum, quæ contra tyrannos obiisti, socium tibi nullum adjunxisti: honorem vero ipsum cum eo solo communicare voluisti, qui nullius tecum laboris particeps fuisset; tum demum cum nihil amplius metuendum restaret. At cum de honoris amplitudine ne minimum quidem detrahas; laborum tamen vel exiguam partem concedere non sustines: nisi forte brevi interdum tempore tecum in expeditione esse necesse sit. Utrumnam igitur testibus orationi nostræ, aut iudiciis opus est? an potius vel statim ex ipso dicente compertum est, nihil ab eo falsum, aut ementitum adferri? Verum de iis nihil est quod diutius verba faciamus. De temperantia vero, prudentiaque tua: ac quantam in subditorum tibi animis benevolentiam excitaris, paucis interim dicere minime erit absurdum. Quis enim ignorare omnium potest, tantum ab ineunte ætate, quantum in nullo unquam hætenus fuit, virtutis hujus in te studium extitisse? Et quidem de ea, quam a pueris habuisti, temperantia testem habes idoneum parentem tuum; qui uni tibi imperii totius, ac communium cum fratribus rerum, ac negotiorum administrationem detulit: qui neque solus esses, neque filiorum ejus omnium natu maximus. Illam vero, quam in virili ætate modo præbes, universi percipimus: cum te sic erga populum, ac magistratus omnes gerere soleas, quasi civium quispiam sis legibus subjectus, non princeps, cui in leges ipsas potestas conceditur. Ecquis vero secundis unquam te rebus insolentiorum animadvertit? aut elatum rerum gestarum gloria, quæ tam multæ, tam amplæ, tam brevi tempore sunt perfectæ? Atqui de Alexandro Philippi filio narrant, posteaquam is Persarum vires, ac potentiam evertit, non modo reliquam vitæ rationem majorem ad fastum, atque omnibus in-

Α **ν** ἀνήρηκας· ἔδεν ἄξιον τῶν σαυτῶν κατορθωμάτων ἔργον ὑπέλαβες. Καὶ ὅτι μὴ χρεία μᾶλλον, ἢ τῷ χαίρειν πάντα δωρέμεν, ἐπὶ ταύτην ὤρμησας τὴν γνώμην, ἅπασιν οἶμαι γνώειμον γέγονε. Τῶν μὲν γὰρ πρὸς τοὺς τυράννους ἀγῶνων κοινῶν ἔχ' εἶλα· τῆς τιμῆς δὲ τὸν ἑμετασχόντα τῶν πόνων, ἠξίωσας μεταλαβεῖν μόνον, ὅτε μηδὲν ἔτι φοβερὸν ἔδοξεν. καὶ τὸ μὲν, ἔδ' ἐπ' ὀλίγον ἀφελῶν δὴλ' εἶ· τῶν πόνων δὲ ἔδ' ἐπὶ σμικρὸν κοινῶν ἄξιοις· πλὴν εἴπερ δέοι πρὸς ὀλίγον ἐπόμενον σοὶ στρατεύεσθαι. πότερον ἔν καὶ περὶ τέτων μαρτύρων τινῶν, καὶ τεκμηρίων τῷ λόγῳ προσδεῖ; ἢ δὴλον ἐκ τῆς λέγοντι, ὅτι μὴ ψευδεῖς ἐπεισάγει λόγους. ἀλλ' ὑπὲρ μὲν τέτων, ἔδ' ἐτι πλέον ἄξιον ἐνδιατεῖσθαι. σωφροσύνης δὲ ὑπὲρ τῆς σῆς, καὶ φρονήσεως, ἢ ὅσπην εὐνοίαν τοῖς ὑπηκόοις ἐνεργάσω, βραχέα διελθεῖν τέως ἐκ ἄτοπον. Τίς γὰρ ἀγνοεῖ τῶν ἀπάντων τοσαύτην ἐκ παιδῶν τῆς ἀρετῆς ταύτης ἐπιμέλειαν ἐσχηκότα, ὅσπην ἔδεις ἄλλ' τῶν ἐμπροσθεν; Καὶ τῆς μὲν ἐν παισὶ σωφροσύνης μάρτυς ὁ πατὴρ γέγονεν ἀξιοχρεῶς, σοὶ τὰ περὶ τὴν ἀρχὴν, καὶ τὰ πρὸς τοὺς ἀδελφούς διοικεῖν ἐπιτρέψας, μόνῳ ὄντι γε, ἔδ' ἐπὶ πρεσβυτάτῳ τῶν ἐκείνων παιδῶν. τῆς δὲ ἐν ἀνδράσιν ἀπαντες αἰδομένης, καὶ ὡς πολίτης τοῖς νόμοις ὑπακούοντι, ἀλλ' ἔ βασιλέως τῶν νόμων ἀρχοντι, αἰεὶ σε προσφερομένης τῷ πλήθει, καὶ τοῖς ἐν τέλει. Τίς γὰρ ἔγνω μείζον ὑπὸ τῆς εὐτυχίας φρονήσαντα; τίς δὲ ἐπαρθέεντα τοῖς κατορθώμασι τοσούτοις τὸ πλῆθος, καὶ τηλικούτοις ἐν βραχεῖ χρόνῳ γενομένοις; ἀλλὰ τὸν Φιλίππου, Φασίν, Ἀλέξανδρον, ἐπειδὴ τῶν Περσῶν καθεῖλε δύναμιν, ἔ μόνον τὴν ἄλλην διαίταν πρὸς ὄγκον μείζονα, καὶ λίαν ἐπαχθῆ τοῖς

πᾶσιν ὑπεροψίαν μεταβαλεῖν· ἀλλ' ἤδη καὶ τῆ Φύσαντι ὑπερορᾶν καὶ τῆς ἀνδρωπίνης ἀπάσης φύσεως ἤξεισ' ὡς ἄμμιονος, ἀλλ' ὁ Φιλίππ' νομίζεσθαι καὶ τῶν συσφραγισμένων ἔσοι μὴ κολακεύειν, μηδὲ δελεεύειν ἠπίσαντο, πικρότερον ἐκολάζουτο τῶν ἐαλωκότων. Ἀλλὰ σ' ἔγετ' εἰς τὴν πατέρα τιμῆς ἄρα ἄξιον ἐνταῦθα μεμνήσθαι; ὃν ἐκ ἰδία μόνον σεβόμενοι, αἰεὶ δὲ ἐν τοῖς κοινοῖς συλλόγοις διετελεῖς ἀνακηρύττων, καθάπερ ἀγαθὸν ἦρωα. Τῶν φίλων δὲ ἀξιοῖς ὡς αὐτὸς ἐκ ἄχρῃς ὀνόματ' ἔμνον τῆς τιμῆς· πολὺ δὲ πλεον δια τῶν πραγμάτων βεβαίοις ἐπ' αὐτῶν τούνομα ἔσιν ἐν ἄρχαις μεμφόμενοι ἀτιμίαν, ἢ ζημίαν, ἢ βλάβην, ἢ τινα μικρὰν ὑπεροψίαν, ἢ μείζονα; ἀλλ' ἐκ ἂν ἔδαμῶς εἰπεῖν ἔχοι τοῖς τῶν γ' οἱ μὲν γηραιοὶ σφόδρα, ταῖς ἀρχαῖς εἰς τὴν εἰμαρμένην τελευτῆν βίβη παραμεινάλλες, τὰς ἐπιμελείας τῶν κοινῶν σωπαπέθεντο τοῖς σώμασι· πασι δὲ ἢ φίλοις, ἢ τισι πρὸς γένους τῆς κλήρης παραπέμποντες· ἄλλοι δὲ πρὸς τὰς πόνους καὶ τὰς ἐργασίας ἀπαγορεύοντες, ἀφέσεως ἐλίμυα τυχόντες ζῶσιν ὄλβιοι· τινὲς δὲ καὶ μετ' ἄλλοις εὐδαίμονες παρὰ τὴν πλῆθος εἶναι κεινόμενοι. Ὅλως δὲ ἐκ ἔσιν ἔδὲ εἰς, ὅς ἐπειδὴ ταύτης ἤξιώθη τῆς τιμῆς, εἰ καὶ μοχθηρὸς ὕστερον ἐφάνη, τιμωρίας ἔτυχε μικρᾶς, ἢ μείζονος ἤρκεσε δὲ αὐτὸν ἀπὸ λέχθαι μόνον, καὶ μηδὲν ἐνοχλεῖν ἔτι.

Ἐν δὲ τούτοις ἅπασιν ὦν, καὶ γεγονώς τοῖς ἐξ ἀρχῆς, ἠδονῆς ἀπάσης, ἢ πρόσεσιν ὄνειδος καὶ μικρὰν, καθάραν τὴν ψυχὴν διεφύλαξας, μόνον δὲ οἰμαίσε τῶν πρὸθεν αὐλοκρατόρων. σχεδὸν δὲ, πλὴν σφόδρα ὀλίγων, καὶ πάντων ἀνθρώπων, ἐκ ἀνδράσι μόνον παράδειγμα πρὸς σωφροσύνην παρασχέειν κάλλισον, καὶ γυναιξὶ δὲ τῆς πρὸς τὰς ἀνδρας κοινωνίας. Ὅσα ὡς ἐκείναις ἀ-

28. λογίζεσθαι

28. τῶν ἐλακώτων πικρότερον

28. ὁ μεμφ.

28. ἔσας τίας

28. ἀπὸ πηλᾶχθαι

A tolerabilem arrogantiam composuisse: verum etiam genitorem suum, ac communem hominum contempsisse naturam. Hammonis enim se filium, non Philippi existimari volebat: & ex sociis quotquot adulari, ac servire non possent, acriores poenas subire, quam captivi ipsi, cogebantur. Ac honorem illum, quo parentem profecutus es, quid attinet dicere? quem tu non privatim solum venerari soles; sed & publice tanquam bonum aliquem heroem praconio tuo celebrare. Ex amicis autem tuis: (hos enim non appellatione sola hoc honore afficis; sed multo magis re ipsa, atque factis eam in illis appellationem comprobas) estne igitur horum aliquis, qui vel de ignominia ulla, vel multa, vel damno aliquo abs te illato, vel contemptu denique leviori aliquo, majoreve conqueratur? Sed nemo est plane, qui ejusmodi aliquid possit adferre. Horum enim alii extrema jam aetate confecti, cum ad fatalem usque vitae exitum in magistratibus perstitissent, una & Reipublicae cura, & corporibus suis defuncti sunt; bonorum suorum ad filios, aut amicos, aut cognatos hereditate transmissa. Alii laboribus, ac militiae diuturnitate defessi, honesta missione impetrata, felices degunt ac beati. Alii porro jam excefferunt e vita, quos populus omnis fortunatos putabat. Omnino vero nemo est, qui posteaquam eum honorem consecutus est; tametsi improbus postea deprehensus est; ulla vel parua, vel graviore poena sit coercitus: cum id sufficeret, convictum esse maleficii, neque amplius negotium ullum facessere.

Inter haec vero omnia cum talis esses, & initio fuisses, ab omni te voluptate, cui vel minimum probrum subest, purum te atque integrum servasti. Ac solum te arbitror omnium post hominum memoriam Imperatorum; ac probe dixerim omnium etiam, paucissimis duntaxat exceptis, mortalium; non viris solum temperantia, sed & mulieribus exemplum dedisse, quemadmodum consuetudine cum viris utendum foret. Quae enim

enim leges illis prohibent, quibus cura est, ut legitimi filii suscipiantur, eadem illa apud te ratio ipsa cupiditatibus interdicat. Verum cum de his plura adhuc memorare possim, missa facio. Prudentiam autem tuam pro merito collaudare etsi mihi difficile est, pauca tamen de hac etiam exponenda sunt. Quamquam verbis omnibus facta ipsa sunt, ut opinor, ad persuadendum efficaciora. Neque enim verisimile est, tantam imperii amplitudinem ac potentiam, nisi pari prudentia administraretur, & contineretur, ad tantam magnitudinem *Ἐ* rerum gestarum gloriam pervenire. Non spernendum quidem, si etiam fortuna solum citra prudentiam concedatur. Nam fortunam sequentem brevi aliquo tempore florere facile est; quæ vero comparata bona fuerint, sine prudentia conservare, non adeo facile est, vel potius fieri fortasse penitus non potest. Cujus rei si evidens aliquod argumentum quaeritur, & multa nobis & non obscura suppetunt. Nam consilii dandi sagacitatem in eo sitam esse credimus, ut eorum omnium, quæ in agendo bona atque utilia sint, optima quæque reperiantur. Quocirca considerandum illud est in omnibus, utrum inter ea, quæ a te gesta sunt, id ipsum numerari debeat. Igitur ubi concordia opus fuit, ultro etiam de jure tuo remisisti; ubi vero Reipublicæ succurrendum fuit, bellum promptissimo animo suscepisti. Ac Persarum vires ita consilio ac prudentia circumvenisti, ut eas tuorum desiderato nemine profligaris. Contra tyrannos vero bellum dividens, alterum concione sola & oratione superasti; cujus copias omnes intactas & illæsas accipiens, prudentia magis quam viribus debellasti. **** qui quidem tantam Reipublicæ calamitatem attulisset. Verum manifestius ea de re disputando demonstrare illud omnibus cupio, qua re potissimum fretus, cum te tantis negotiis committeres, nullum non penitus ex animi sententia confeceris. Etenim ita persuasum habes; civium in principem

Α αγορεύσει οἱ νόμοι, Ἐ γνησίως Φύσει τὰς παῖδας ἐπιμελόμενοι ταῦτα ὁ λόγος ἀπαγορεύει ταῖς ἐπιθυμίαις παρά σοι. Ἄλλ' ὑπὲρ μὲν τῶν ἔχων ἔτι πλείονα λέγειν, ἀφίημι. Τῆς Φρονήσεως ἢ ἄξιον μὲν ἔπαινον διελθεῖν ἔδαμῶς εὐχερὲς· μικρὰ ἢ ὅμως καὶ ὑπὲρ ταύτης ῥητέον. Ἔστι ἢ τὰ μὲν ἔργα τῶν λόγων οἶμαι πιστότερα. Οὐ γὰρ ἐστὶν εἰκὸς, τοσαύτην ἀρχὴν καὶ δύναμιν μὴ παρὰ τῆς ἴσης διοικημένην, καὶ κρατεμένην Φρονήσεως, πρὸς τὸ το μέγεθος ἀφικέσθαι καὶ κάλλος πράξεων. Ἀγαπήλῳ ἢ εἰ καὶ τύχη μόνον δίχα Φρονήσεως ἐπιτρεπομένη. Ἄν- Vide θῆσαι μὲν γὰρ τῇ τύχῃ προσχόνη Notas πρὸς βραχὺ ῥάδιον· διαφυλάξαι δὲ & Ob- τὰ δοθέντα ἀγαθὰ δίχα Φρονήσεως, serv. ἔλιαν εὐκόλον· μᾶλλον ἢ ἀδύνατον ἴσως. Ὅπως ἢ εἰχρή καὶ περὶ τῶν γε. τὸ τῶν ἐναργῆς φράζειν τεκμήριον, ἴων ἐναρ- γες λῶν καὶ γνωρίμων ἐκ ἀπορήσομεν. τὴν ἢ εὐδελίαν ὑπολαμβάνομεν τ περὶ τὰς πράξεις ἀγαθῶν, καὶ συμφερόντων ἐξευρίσκειν τὰ κράτιστα. Σκοπεῖν ἔν ἄξιον ἐφ' ἀπάντων ἀπλῶς, εἰ μὴ τῶν ἐν ἔστι τ σοι πραχθέντων. Οὐκ ἔν ὅπως μὲν ἦν ὁμονοίας χρεία, ἔχαιρες ἐλαττώμεν ἢ ὅπως δὲ τοῖς κοινῶς ἐχρήν βοηθεῖν, τ πόλεμον" εἶλα προθυμότατα. Καὶ Περ- γε. εἶλω σῶν μὲν τὴν δύναμιν καλασραλήγησας, γε πρὸς ἔδεναι τυραν. τ ὀπλιτῶν ἀποβαλῶν διεφθε- γε. προσ- ρας. τὸν ἢ πρὸς τὰς τυράννας δὲ πόλε- ἔαλων γε. μᾶ- λον δια τ. συν. ἢ δ. ἢ σαφέστερον περὶ τῶν εἰπῶν ἀπασὶ ἢ δεῖξαι, τίνι μάλιστα πισεύσας, καὶ το- ἢ σῶτοις σαυτὸν ἐπίδραπραγμασιν, ἔδε- ἢ νὸς ὅπως δήμαρτες. Εὐνοίαν οἷς δεῖν πα- ἢ ρα

ρα τὸ ὑπηκόων ὑπάρχειν τῷ βασιλευ-
 σιν ἐρυμάτων ἀσφαλές αἶον. Ταύτην
 δὲ ἐπιτάττουσα μὲν, καὶ κελεύουσα, κα-
 θάρπευε εἰς φορὰς καὶ φόρους, κλήσασθαι,
 παντελῶς ἀλογον. Δείπειαι δὲ λοι-
 πόν, καθάρπευε αὐτὸς ὠρμηκας, τὸ πάν-
 τας εὖ ποιεῖν, καὶ μιμεῖσθαι τὴν θεῖαν ἐν
 ἀνθρώποις φύσιν. ἄραως μὲν ἔχειν
 πρὸς ὀργὴν τῶν τιμωριῶν δὲ ἀφαιρέ-
 σθαι τὰς χαλεπωτάτας. ὡπλισασθαι
 δὲ οἶμαι τοῖς ἐχθροῖς ἐπιεικῶς, καὶ ἐυ-
 γνωμόνως προσφέρεσθαι. Ταῦτα
 πράττων, ταῦτα θαυμάζων, ταῦτα
 τοῖς ἄλλοις προσάτιον μιμεῖσθαι, τὴν
 Ῥώμην μὲν, ἐπεὶ τὸ τυράννη κρατῶντι
 τῆς Ἰταλίας, διὰ τὴν γεργασίαν εἰς Παιο-
 νίαν μετέστησας. προθύμως δὲ εἶχε-
 τὰς πόλεις πρὸς τὰς λειτουργίας. τῶν
 στρατευμάτων δὲ τὴν εὐνοίαν τίς ἂν ἀ-
 ξίως διηγῆσεται; τάξις μὲν ἰππέων
 πρὸ τῆς ἐν Μύρση παρατάξεως μεθε-
 στήκει. ἐπεὶ δὲ τὴν Ἰταλίαν ἐκράτησας,
 περὶ τῶν κατὰ λόγον, καὶ τέλη λαμπρά.
 ἀλλὰ τὸ μικρὸν μὲν τὴν τυράννη δυσ-
 χῆ τελευτήν ἐν Γαλατία γενόμενον, κοι-
 νὴν ἀπάντων ἔδειξε στρατοπέδων τὴν εὐ-
 νοίαν. τὸν θρασυώμενον καθάρπευε ἐπὶ
 ἐρημίας, καὶ τὴν γυναικείαν ἀλγυρίδα
 περιλιθόμενον, ὡς περὶ τινὰ λύκον ἐξ-
 αἰφνης διασπασαμένων. ὅσις δὲ ἐπὶ
 ταύτῃ γέγονας τῆς πράξεως, ὅπως πρῶ-
 ως ἀπασιν καὶ φιλανθρώπως τοῖς ἐκεί-
 νων γνωρίμοις προσηνέχθης, ὅσοι μηδὲν
 ἠλέγχοντο ἐκείνῳ συμπράξαντες. πολ-
 λῶν ἐφεσηκότων τῆ κατηγορία συκο-
 φαντῶν, καὶ τὴν πρὸς ἐκείνων φιλίαν ὑ-
 ποπτεύειν μόνον κελεύουσαν ἐγὼ μὲν ἀ-
 πάσης ἀρετῆς τίθεμαι τὸ κεφάλαιον.
 καὶ τὸ ἐπιεικῶς, καὶ δικαίως φημι, καὶ πο-
 λὺ πλέον ἐμφρόνως πεπραχθαι. ὅς-
 τις δ' ἄλλως ἠγείται, καὶ τῆς περὶ τὴν πρά-
 γματις ἀληθείας ὑπολήψεως, καὶ τῆς
 σῆς γνώμης διήμαρτε. τὰς μὲν γὰρ ἐκ ἐ-

A benevolentiam tutissimum ei esse propu-
 gnaculum oportere. Hanc autem jubendo
 & imperando, quasi pensitationes ac tri-
 buta, comparare sibi, a ratione penitus alien-
 num est. Superest igitur, quemadmodum
 instituisti, bene de omnibus mereri, ac di-
 vinam inter homines imitari naturam: ut &
 in ira sis moderatus ac clemens, & pœna-
 rum difficillimas quasque & acerbissimas
 detrahas: afflictis porro & calamitate affe-
 ctis inimicis tuis æquabilem te ac benignum
 præbeas. Hæc cum ageres, cum in pretio
 haberes, cum aliis imitanda proponeres;
 Romam ipsam quidem, tyranno adhuc in
 Italia dominante, per Senatum in Panno-
 niam transfulisti: ac civitates ipsas ad tri-
 buta pensitanda promptas ac faciles habui-
 sti. Nam exercituum amorem ac bene-
 volentiam quis pro merito possit explicare?
 Etenim equitum copiæ ante prælium illud,
 quod ad Myrsam gestum est, jam ad te de-
 fecerant. Sed postquam Italiam in po-
 testatem tuam redequisti, idem ordines pe-
 ditum ac nobilissimæ legiones fecerunt.
 Verum illud, quod paulo post infelicem
 tyranni exitum in Gallia contigit, commu-
 nem in te omnium exercituum benevolen-
 tiam indicavit; qui eum instar lupi repen-
 te dilaniarunt, qui perinde, atque in soli-
 tudine aliqua, muliebrem purpuram indu-
 tus, audacior esse cœperat. Qualem vero
 te post tam præclarum facinus exhibueris;
 atque ut clementer ac benigne omnes illi-
 us amicos ac familiares tractaveris, qui qui-
 dem nullius cum eo sceleris participes fu-
 isse convinci poterant; tametsi multi ad ac-
 cusandum calumniatores consurgerent, qui
 id duntaxat monebant, ut suspectam ho-
 rum cum illo amicitiam haberes; istud ego
 virtutis omnis caput ac summam esse
 statuo. Nam & summa cum æquitate &
 justitia, & multo prudentius a te factum
 arbitror. Quisquis vero aliud sentit, is cum
 ab vera de re existimatione, tum ab animo
 tuo & sententia abhorret. Siquidem eos
 servari justissimum erat, qui nullius crimi-
 nis

2, 97C. Silvanias
 matorae. 15, 5, 33.

γε. περι-
 θαλλό-
 μενον,

γε. ἀγα-
 θῆς

nis essent convicti. Amicitias vero illorum suspectas, ac devitandas ideo, facere non oportere persuasum habebas: cum populorum benevolentia ad tantam dignitatis ac rerum gestarum amplitudinem esses eventus. Quinetiam filium ipsum scelerati ac facinorosi hominis infantem adhuc de paterna poena ac supplicio sentire aliquid passus non es. Ita totum illud a te susceptum negotium, cum in clementiam ac mansuetudinem desierit, absolutæ ac perfectæ virtutis indicium præbet.

Α λευχθένης δίκαιον ἦν, ὡς εἰκός, σώζεσθαι· ὑπόπλις δὲ τὰς Φιλίας, καὶ διὰ τὸ Φευκίης ἐδαμῶς ὡς δεῖν κατασκευάζειν, ὑπὸ τῆς ἑὐπηνόων εὐνοίας ἐς τὸτο μεγέθους ἀρθεῖς καὶ πράξεων. ἀλλὰ καὶ τὸν παῖδα ἔτετολμηκός ὁ νῆπιον κομιδῇ τῆς πατρῴας ἐδένεισας μελασχεῖν ζημίας. ἔτω σοὶ πρὸς ἐπιείκειαν ἢ πράξις ῥέπυσσα, τελείας ἀρετῆς ὑπάρχει γνώρισμα.

ΙΟΥΛΙΑΝΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΟΥ

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

ΠΡΑΞΕΩΝ.

JULIANI IMP.

DE CONSTANTII IMPERATORIS

REBUS GESTIS

ἡ. Η ΠΕΡΙ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ

ACHILLEM illum Homeri versibus proditum est, cum regi esset iratus, & ab eo disideret, hastam & clypeum e manibus abjecisse; ac psalterio & cithara temperata, Heroum res gestas ac facinora cecinisse; illudque suum otium & quietem ejusmodi exercitatione tolerasse. Sapienter id ille quidem. Nam adversus regem inimice se gerere, ac laceffere, contumax nimium videbatur & petulans. Sed fortasse minime ab illa reprehensione Thetidis filium immunem esse Poeta voluit: quod agendi tempore ad canendum & pulsandam citharam abuteretur; cum & arma tractare tum liceret, nec adeo otiose languescere: & regem celebrare postea, atque egregia facinora decantare. Tametsi ne Agamemnonem quidem ipsum

ΤΟΝ Ἀχιλλέα Φησὶν ἢ ποίησις, ὅποτε ἐμήμισε, καὶ διημέχθη πρὸς τὸ βασιλέα, μεθεῖναι μὲν ταῖν χερῶν τὴν αἰχμὴν καὶ τὴν ἀσπίδα· ψαλτήριον δὲ ἀρμολύμενον καὶ κιθάραν, ἄδειν καὶ ὑμνεῖν τῆς ἡμιθέων τὰς πράξεις· καὶ ταύτην τὴν διαγωγὴν τῆς ἡσυχίας ἦν δεῖσθαι ποιεῖσθαι, ἔν μάλα ἐμφρόνως τὸτο διανοηθέντα· τὸ μὲν γὰρ ἀπεχθάνεσθαι, καὶ παροξύνειν τὸ βασιλέα, λίαν αὐθάδεις καὶ ἀγριοι. Τυχὸν δὲ ἐδὲ ἐκείνης ἀπολύειν τὸ μέρμερος ὁ τὸ Θετιδὸς ὅτι τῶ καιρῷ τῶ ἔργων εἰς ὧδας καλαχρηταί, καὶ κρημαλα· ἐξὸν τότε μὲν ἔχεσθαι τὸ ὄπλων, καὶ μὴ μεθεῖναι· αὐθις δὲ ἐφ' ἡσυχίας ὑμνεῖν τὸ βασιλέα, καὶ ἄδειν τὰ καλορθώματα· ἔμην ἐδὲ τὸ Ἀγαμέμνονα

Iliad. I. V. 186.

in al. MSS.

ἡ. εὐφρόνως

ἡ. τὸν τ